

**T.C.
GAZI ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**DOKTORA
TEZİ**

**REKREASYONEL ALANLARIN
KULLANIM ETKENLERİNİN İNCELENMESİ**

HÜSEYİN GÜMÜŞ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

ŞUBAT 2016

**REKREASYONEL ALANLARIN KULLANIM ETKENLERİNİN
İNCELENMESİ**

Hüseyin GÜMÜŞ

**DOKTORA TEZİ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

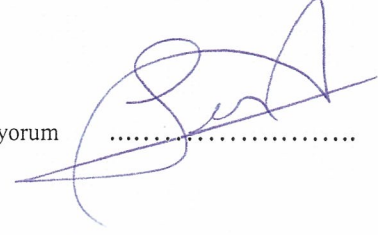
ŞUBAT 2016

Hüseyin GÜMÜŞ tarafından hazırlanan “REKREASYONEL ALANLARIN KULLANIM ETKENLERİNİN İNCELENMESİ” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Sema ALAY ÖZGÜL

Beden Eğitimi ve Spor, Gazi Üniversitesi

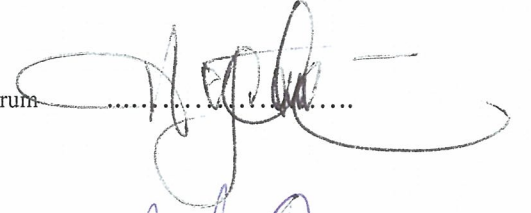
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Başkan : Prof. Dr. A. Azmi YETİM

Beden Eğitimi ve Spor, Gazi Üniversitesi

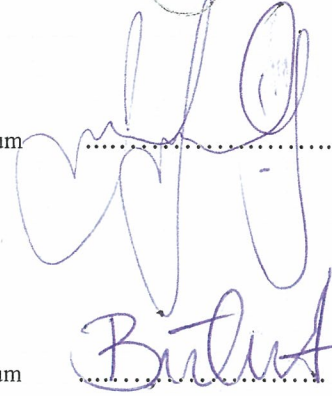
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Üye : Doç. Dr. Zafer ÇİMEN

Beden Eğitimi ve Spor, Gazi Üniversitesi

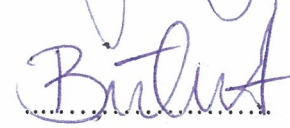
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Üye : Doç. Dr. Bülent GÜRBÜZ

Beden Eğitimi ve Spor, Kırıkkale Üniversitesi

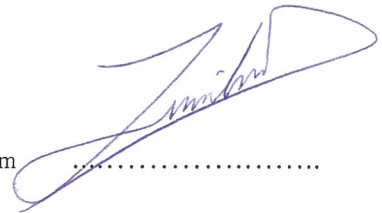
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Üye : Yrd. Doç. Dr. Kaan Zülfikar DENİZ

Eğitim Bilimleri, Ankara Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Tez Savunma Tarihi: 18/02/2016

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Doktora Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Doç. Dr. Ufuk KOCA ÇALIŞKAN
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Hüseyin GÜMÜŞ

18/02/2016

REKREASYONEL ALANLARIN KULLANIM ETKENLERİNİN İNCELENMESİ
(Doktora Tezi)

Hüseyin GÜMÜŞ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Şubat, 2016

ÖZET

Modern teknolojinin gelişmesi ve kentleşmenin etkisiyle insanoğlunun doğal hareketlerinde meydana gelen azalmalar, yoğun çalışma saatleri ve bunların beraberinde getirdiği sağlık sorunları, rekreasyon alanlarının her geçen gün önem kazanmasına yol açmıştır. Kent insanının stresli şehir yaşantısından ve betonlaşmadan kaçış noktası olarak gördüğü rekreasyon alanlarının kullanımı üzerine yapılan araştırmaların azlığı dikkat çekmektedir. Bu nedenle bu araştırmanın amacı; belediyeler tarafından yaptırılan rekreasyonel alanların kullanım etkenlerinin incelenmesidir. Bu araştırma betimsel tarama modelindedir. Araştırmanın evrenini Ankara ilinde yaşayan 18 yaş ve üzerindeki park ve rekreasyon alanı kullanıcıları oluşturmuştur. Evren seçimi ve dolayısıyla örneklem seçim yöntemi amaca yönelik (purposive sampling) yöntemdir. Bu evrenden araştırmaya gönüllü olarak 1135 kişi katılmıştır. 1135 kişiden elde edilen ölçekler incelendiğinde, bazı katılımcıların cevaplarının hatalı ya da eksik olduğu saptanmış ve araştırmanın örneklemini 919 katılımcıdan oluşmuştur [18-55 yaş (\bar{x} =29.68, ss =10.123), %54.1 (516)'sı kadın, %43.9 (403)'ü erkek]. Veri toplama aracı olarak geçerliği ve güvenilirliği bu araştırma kapsamında kanıtlanan Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri (RATE) ve Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri (RAKE) ölçekleri kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS ve LISREL paket programlarında analiz edilmiştir. Verilerin analizinde her alt boyut için dağılımın normalliği Kolmogorov-Smirnov testi ile sınanmıştır. Tüm alt gruplarda dağılımın normal olmadığı gözlenmiştir. Bu sonuca ve değişkenlerin kategori sayısına bağlı olarak, Mann Whitney U-Testi ve Kruskal Wallis H-Testlerinin yanı sıra Açıklayıcı faktör analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) testlerinden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda; katılımcıların rekreasyon alanı tercih etkenlerinin cinsiyet, medeni durum, yaş grupları ve gelir düzeylerine göre farklılıklar gösterdiği; ayrıca rekreasyon alanı katılım engellerinin medeni durum, cinsiyet, yaş grupları ve gelir düzeylerine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir.

Bilim Kodu : 1301

Anahtar Kelimeler : Rekreasyon, rekreasyon alan tercihi, katılım engeli

Sayfa adedi : 98

Danışman : Doç. Dr. Sema ALAY ÖZGÜL

ANALYZING THE USAGE FACTORS OF RECREATIONAL AREAS

(Ph. D. Thesis)

Hüseyin GÜMÜŞ

GAZI UNIVERSITY

INSTITUTE OF HEALTH SCIENCES

February 2016

ABSTRACT

With the effect of advancements in modern technology and urbanization; limited natural movements of human beings, busy hours of work and accompanying health problems have rendered recreation areas important more and more day by day. It is remarkable that the number of the studies on recreation areas –considered as an escape from stressful urban life and unplanned urbanization- is very small. Therefore; the aim of the current study was to examine the factors affecting use of outdoor recreation areas built by municipalities. The study was in descriptive survey model. The population of the study was composed of those aged ≥ 18 years who lived in Ankara Province and used public gardens and recreation areas. Selection of population and therefore sampling method was purposive sampling. Out of this population, 1135 people were volunteers to participate. When the data obtained from 1135 participants were examined; answers of some were wrong or incomplete and therefore the sample of the study was composed of 919 participants [18-55 age ($\bar{x}=29.68$, $sd=10.123$), 54.1% (516) were female and 43.9% (403) were male]. For the data collection; scale of factors affecting recreation area preferences (SFARAP) and scale of barriers of participation in recreation area (SBPRA) were used. The data obtained were processed with SPSS and LISREL. In analyzing the data distribution for each subscale it was tested with Kolmogorov-Smirnov test for normality. The distribution was observed in all subgroups are not normal. Depending on the number of categories of these results and variables, Mann-Whitney U-test and Kruskal-Wallis side of the H-test as exploratory factor analysis (EFA) and Confirmatory Factor Analysis (CFA) were used in the test. According to findings obtained from research; respondents prefer active recreation area of gender, marital status, age groups and which vary according to their income level; marital status also obstacles to participation in recreation area, gender, age group, and it was determined that significant differences according to income levels.

Science Code : 1301

Key Word : Recreation, recreation area preference, barriers to participation

Page Number : 98

Supervisor : Assoc. Prof. Sema ALAY ÖZGÜL

TEŞEKKÜR

Doktora eğitimim süresince gerek akademik gerekse insani değerler anlamında çok şey öğrendiğim, birlikte çalışmaktan onur duyduğum değerli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Sema ALAY ÖZGÜL'e, hayatımın her evresinde bana olan sevgilerini, destekleri ve güvenlerini eksik etmeyen, bugünlere gelmemde büyük emeği olan çok değerli aileme, çalışmalarım süresince manevi desteğiyle bana güç veren sevgisiyle ve sabrıyla her zaman desteğini esirgemeyen sevgili eşim Elif GÜMÜŞ'e, bana her konuda yol gösterip, değerli fikirlerini paylaşan, güler yüzünü ve hoşgörüsünü hiçbir zaman esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Sinan SARAÇLI'ya, mesleki ve özel yaşamımda çok şey paylaştığım değerli hocam Yrd. Doç. Dr. İrfan YILDIRIM, dostlarım Arş. Gör. Yasin ERSÖZ ve Arş. Gör. Dr. Özkan IŞIK'a, içindeki araştırma ve sorgulama ruhunu hiç kaybetmeyen tüm bireylere...

Sonsuz teşekkürlerimi bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR.....	xii
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER.....	9
2.1. Zaman Kavramı	9
2.1.1. Zamanın kullanım bölümleri.....	9
2.1.2. Boş zaman ve serbest zaman kavramları	9
2.2. Rekreasyon.....	12
2.2.1. Rekreasyon ve boş zaman ilişkisi	13
2.2.2. Rekreasyonun özellikleri.....	14
2.2.3. Rekreasyonun sınıflandırılması.....	15
2.2.4. Rekreasyon ihtiyacı.....	16
2.2.5. Rekreasyonel etkinliklere katılımı etkileyen unsurlar	19
2.3. Rekreasyon Alanları	23
2.3.1. Kentleşme süreci içinde rekreasyon alanları.....	23
2.3.2. Yerel yönetimler ve rekreasyon alanları	26
3. YÖNTEM.....	29
3.1. Araştırma Modeli.....	29
3.2. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi.....	29

	Sayfa
3.3. Evren ve Örneklem	30
3.4. Veri Toplama Aracı	33
3.5. Verilerin Toplanması	35
3.6. Verilerin Analizi	35
4. BULGULAR	37
4.1. Veri Toplama Araçlarının Geçerliği ve Güvenirliğine İlişkin Bulgular.....	37
4.2. Açımlayıcı (inferential) istatistik bulgular.....	50
5. TARTIŞMA.....	63
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	73
KAYNAKLAR	81
EKLER.....	91
Ek-1. Etik Kurul Onayı.....	92
Ek-2. Ölçekler.....	93
ÖZGEÇMİŞ	96

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 3.1. Örneklem grubu 1'in demografik bilgileri	31
Çizelge 3.2. Örneklem grubu 2'nin demografik bilgileri	32
Çizelge 3.3. Örneklem grubu 3'ün demografik bilgiler tablosu	33
Çizelge 4. 1. KMO ve Bartlett küresellik testi çizelgesi: Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeği	37
Çizelge 4.2. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeğinin döndürülmüş (varimax) temel bileşenler faktör analizi sonuçları.....	39
Çizelge 4.3. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeği uyum kriteri ve doğrulayıcı faktör analizi sonuçları	40
Çizelge 4.4. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeği alt boyutlar arası korelasyon katsayıları	42
Çizelge 4.5. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeğinin alt boyutlarına ait Cronbach alfa değerleri	43
Çizelge 4.6. KMO ve Bartlett küresellik testi çizelgesi: Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeği	44
Çizelge 4.7. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeğinin döndürülmüş (varimax) temel bileşenler faktör analizi sonuçları.....	46
Çizelge 4.8. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeği uyum kriterleri ve doğrulayıcı faktör analizi sonuçları	47
Çizelge 4.9. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeği alt boyutlar arası korelasyon katsayıları	49
Çizelge 4.10. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeği'nin alt boyutlarına ait Cronbach alfa değerleri	50
Çizelge 4.11. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin puanlarının ortalama ve standart sapma değerleri.....	50
Çizelge 4.12. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçek puanlarının cinsiyete göre Mann-Whitney U testi sonuçları	51
Çizelge 4.13. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçek puanlarının medeni durumlarına göre Mann-Whitney U Testi Sonucu.....	52
Çizelge 4.14. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçek puanlarının yaş gruplarına göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları.....	53

Çizelge 4.15. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçek puanlarının gelir durumuna göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları.....	54
Çizelge 4.16. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçek puanlarının eğitim düzeylerine göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları.....	55
Çizelge 4.17. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçek puanlarının fiziksel aktiviteye katılım sıklıklarına göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları	56
Çizelge 4.18. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin puanlarının ortalama ve standart sapma değerleri.....	57
Çizelge 4.19. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçek puanlarının cinsiyete göre Mann-Whitney U Testi sonucu	58
Çizelge 4.20. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçek puanlarının medeni duruma göre Mann-Whitney U Testi sonucu	58
Çizelge 4.21. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçek puanlarının yaş gruplarına göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları.....	59
Çizelge 4.22. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçek puanlarının gelir durumuna göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları.....	60
Çizelge 4.23. Rekreasyon katılım engelleri ölçek puanlarının eğitim düzeyleri göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları.....	61
Çizelge 4.24. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçek puanlarının fiziksel aktiviteye katılım sıklıklarına göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları.....	62

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi	17
Şekil 2.2. Boş Zaman Aktivitelerine Katılımın Önündeki Engeller (Hiyerarşi Modeli)	22
Şekil 4.1. Rekreasyon alanı tercih etkenleri özdeğer grafiği	38
Şekil 4.2. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeğinin doğrulayıcı faktör analiz modeli.....	41
Şekil 4.3. Rekreasyon alanı katılım engelleri özdeğer grafiği	45
Şekil 4.4. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeğinin doğrulayıcı faktör analiz modeli.....	48
Şekil 6.1. Araştırma grubunun rekreasyon alanı tercih etkinleri	73
Şekil 6.2. Araştırma grubunun RATE ölçeğine ilişkin personel ve sportif çeşitlilik alt boyutlarına ait ortalamaları	74
Şekil 6.3. Araştırma grubunun rekreasyon alanı katılım engelleri	75
Şekil 6.4. Araştırma grubunun RAKE ölçeğine ilişkin güvenlik alt boyutlarına ait ortalamaları.....	75
Şekil 6.5. Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre RATE alt boyutlarına ait ortalamaları.....	76
Şekil 6.6. Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre RAKE alt boyutlarına ait ortalamaları.....	77
Şekil 6.7. Katılımcıların rekreasyon alanına geliş nedenleri	78

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

Açıklamalar

AFA	Açımlayıcı faktör Analizi
AGFI	Adjusted Goodness of Fit Index
CFI	Comparative Fit Index
DFA	Doğrulayıcı Faktör Analizi
GFI	Goodness of Fit Index
KGO	Kapsam Geçerlik Oranı
KMO	Kaiser-Meyer-Olkin
LİSREL	Linear Structural Relations
NFI	Normed Fit Index
NNFI	Non-Normed Fit Index
RAKE	Rekreasyon ala katılım engelleri
RATE	Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri
RMSEA	Root Mean Square Error of Approximation
SPSS	Statistical Package for Social Sciences
SRMR	Standardized Root Mean Square Residual
TDK	Türk Dil Kurumu
WHO	World Health Organization

1. GİRİŞ

İnsanlık tarihinin bütün safhalarında insanların dünyaya bakışı ve yaşam tarzları sağlık anlayışını doğrudan etkilemiş ve yönlendirmiştir. Başlangıçta bilinen sağlık uygulamaları tanrılık-peygamberlikle ilgili ruhani bir iştir. Örneğin tedavi tanrısı Asklepios'un sağlığın korunmasıyla ilgili öğütleri olduğunu ve mısırdaki mumyalama gelenekleri ise Mısırlıların insanların vücut yapıları hakkında önemli bilgilere sahip olduklarını akla getirmektedir (Kanbir, 2001: 2). Yaşamımızda böylesine önemli bir yeri işgal eden sağlığımızın, düzenli spor faaliyetleri sonucunda ne gibi değişikliklere uğradığını açıklayabilmek için öncelikle sağlık kavramının tanımının yapılması ve tarihsel gelişiminin gözler önüne serilmesi gerekir (Zorba Erd., İkizler, Tekin, Miçoğulları ve Zorba Erc., 2006). Dünya sağlık örgütüne göre sağlık yalnız hastalık ya da sakatlık durumunun olmaması değil, beden, ruhen ve sosyal yönden tam bir iyilik hali içinde bulunma durumudur (World Health Organization, 2010). Sağlığı korumanın ve geliştirmenin birbirinden farklı yolları bulunmaktadır. Bu farklılıkların bulunduğu ortak noktalardan bir tanesi de hiç şüphe yok ki spordur (Gümüş, 2012).

Farklı yazarlar ve bilim insanları tarafından birbirinden farklı pek çok tanıma sahip olan spor kavramını Yetim (2011), kişilerin fizyolojik ve psikolojik yönden sağlığını geliştiren, sosyal davranışlarını düzenleyen, zihinsel ve motorik gelişimini belirli bir düzeye getiren biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgu olarak açıklamaktadır.

Spor, rekreasyonel bir araç olarak insanların; endüstrileşmeyle beraber açıkça hayat ve iş biçimlerini değiştirmeleri sonucu, şehir ve endüstriyel ortamlara taşınmaları, bir taraftan hayat standartlarının yükselmesi, diğer taraftan da negatif olarak zihinsel ve fiziksel eksikliklerin ortaya çıkardığı olumsuzlukları gidermek için önemli fonksiyonlar üstlenmiştir (Karaküçük, 2008: 234).

Sağlıklı bir kuşağın oluşmasında devletin spor politikası ve ekonomik nedenler en belirleyici etkenlerdir. Yetişmiş yöneticilerin spora bakış açısı, sağlıklı yaşam kalitesi konusunda bilinçlilik düzeyi, okul veya işi yeri organizasyonlarının yanı sıra rekreasyonel etkinliklerin önemini, kalitesini ve katılım düzeyini belirleyen sebeplerden başlıcalarıdır (Zorba ve diğ., 2006: 12). Bireyler rekreasyonel etkinlikler yolu ile paylaşma, dayanışma,

yenme ve yenilme ve boş zamanları iyi bir şekilde değerlendirebilme gibi kalıcı alışkanlıklar kazanabilmektedir (Pepe ve Can, 2003).

Hükümetler halkını boş zaman faaliyetlerinde ağırlıklı olarak spor yapmaya teşvik etmiştir. Boş zamanın artmasına bağlı olarak özellikle spora katılımında, kendi kendine yapılan spor faaliyetlerinde artış olmuştur (Coalter, 2005). Boş zamanlarda sportif faaliyetlere aktif katılmayı tercih etme oranının yüksek olmasının nedeninin, sporun kişisel ve toplumsal özelliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Yine sportif faaliyetlere katılım kolaylığı, çalışma rahatlığı, her yaşın, her cinsin ve herkesin zevk ve isteklerine yanıt verebilecek tercih imkânı bulmaktadır (Ramazanoğlu, Altıngül ve Özer, 2004).

Spor kavramıyla dolaylı veya doğrudan ilişki içerisinde olan boş zaman; kişinin yaşamını sürdürebilmek ya da yaşamın çalışma saatleri, uyuma ve yeme içme gibi fizyolojik ihtiyaçlarını karşılayabilmek için yapmak zorunda olduğu işlerinden, geriye kalan zaman dilimidir (Mull, Bayless, Ross ve Jamieson, 1997; Torkildsen, 2005).

Bu zaman diliminde bireylerin katıldıkları etkinlikler “Özgür iradeleriyle seçilen ve belirli kurallara bağlı olmadan katılınan serbest zaman aktiviteleri” veya “rekreasyonel etkinlikler” olarak ifade edilmektedir (Ragheb ve Tate, 1993). Kuramsal olarak, boş zamanları değerlendirme anlamında kullanılan rekreasyonel etkinlikler; bireylerin ve grupların boş zamanlarında özgür iradeleriyle katıldıkları haz almak, fizyolojik ve psikolojik doyum sağlamak, toplumsal ve duygusal davranışlar kazanmak amacı ile yapılan dinlendirici, eğlendirici ve rahatlatıcı etkinliklerdir (Karaküçük, 2008; Kılbaş, 2010; Lapa Yerlisu ve Ağyar, 2012).

Günümüzde kentlerde yaşayan büyük bir kitle gelirlerinin belli bir bölümünü sportif rekreasyon etkinlikleri için ayırmaktadır. Bunun altında sağlık bilinci yatmaktadır. Devlet ve yerel yönetimler de bu etkinliklere destek vererek, vatandaşlarını teşvik etmelidir. Yerel yönetim kuruluşları içinde en önemlisi ve halka en yakın kuruluşlar olarak bilinen belediyelerdir. Bunun nedeni ise belediyelerin çoğu görevlerinin halkın günlük yaşantısı ile yakından ilişkili olmasından kaynaklanmaktadır (Ağılönü ve Mengütay, 2009).

Devletin öncelikli görevlerinden olan halk sağlığının korunması ilkesine bağlı olarak hükümetlerin teşviki ile yerel yönetimler modern ve çok fonksiyonlu rekreasyon alanları

yapmaya başlamıştır (Gümüş, 2012). Bu araştırma ile, artan talep karşısında yapımı çoğalan rekreasyon alanlarından insanların nasıl daha rahat ve daha yoğun bir şekilde yararlanabilecekleri sorusuna da çözüm arayarak yeni rekreasyon alanlarının planlanması sürecinde bir katkı sağlayıp, rekreasyon alanı kullanıcılarının beklenti ve taleplerini bir ölçüde incelemek hedeflenmiştir. Bu araştırmanın rekreasyon alanlarının planlanması sürecine önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Gelişmiş ülkelerin eğitim anlayışları içinde kişilerin zihinsel olduğu kadar fiziksel ve ruhsal yönlerinin de eğitilmesi bir gerçek olarak kabul edilmektedir. Bunun gerçekleştirilmesinde en etkili yolun ise beden eğitimi etkinlikleri ve sporsal etkinliklerin olduğu belirtilmekle birlikte (İnal, 2009: 8) bu kavramların aynı zamanda, çağdaş eğitim anlayışı içinde birbirini bütünleyen iki kavram olduğu ifade edilmektedir. Beden eğitimi, bireylerin hareket tecrübeleriyle meydana çıkarttığı bir değişim süreci olmakla birlikte, aynı zamanda fiziksel aktiviteler yoluyla insanın bütün yönleriyle ilgili bir faaliyet ya da eğitim şekli olarak tanımlanırken, spor ise bu faaliyetlerin yarışmaya dönüşmesi olarak ifade edilmektedir (Yetim, 2011). Bugün bakıldığı zaman; sporun ulaştığı nokta itibariyle sosyal, ekonomik, politik ve yarışmaya yönelik haliyle kitleler üzerinde yarattığı etki, meydana çıkardığı iş alanlarıyla çok farklı ve önemli bir yerdedir. Ancak spor bu işlevlerinin yanı sıra, insanların boş zamanlarında dinlenme eğlenme, macera, yarışma, sosyal ilişki, sağlık elde etme ve buna benzer daha birçok nedenlerle uğraştıkları gerek etkinlik gerekse yapılabilecek yer çeşitliliği bakımından rağbet ettikleri bir işlevi de içermektedir (Karaküçük, 2008). Bunun yanı sıra spor; bir boş zaman uğraşı, bir sağlık ve zinde kalma aracı olmanın ötesinde, büyük bir ekonomik sektör, ticari propaganda ve reklam aracı haline getirilmiştir. Kişilerin sağlıklı olması, kendini tanıması, yetenek, yeterlilik ve sınırlarının farkında olması, potansiyelini tümüyle gerçekleştirebilmesi için boş zamanlarını bilinçli bir şekilde değerlendirebilmesi gerekir (Yetim, 2011: 243).

Benzer olarak ülkemizde her geçen gün gelişerek yenilenen rekreasyon ve kent park alanlarını, gerek boş zaman değerlendirme gerekse fiziksel aktivite amaçlı kullanan bireylerin, bu tür alanları tercih etmesinde ya da tercih etmemesinde etken olan nedenleri araştıran çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir. Boş zaman değerlendirme amaçlı rekreasyon alanlarının tercih edilmesinde etkili olan nedenlerin belirlenmesi, kullanıcıların

bu alanları kullanmalarında engel teşkil eden unsurların tespiti, mevcut alanların modernize edilmesinde ve yeni alanların yapılmasında dikkate alındığı takdirde planlama ve idari kısımlarda alınacak kararlarla, yeni alanların kullanıcılarında memnuniyet düzeyinin yanı sıra katılım düzeyini de arttırıcı etki sağlayabilir.

Bu bağlamda, ülkemizdeki bu eksikliği giderebilmek adına rekreasyon alanlarının halk tarafından daha yoğun ve amaca hizmet eden bir şekilde kullanılmasında etkili olan nedenlerin incelenmesi, ülkemize rekreasyon hizmetleri konusunda önemli katkılar sağlayacak, bu tür alanların planlanmasında ya da mevcut alanların modernize edilmesinde yerel yönetimlere yol gösterici bir kaynak görevi üstlenecektir. Bu nedenle bu araştırmanın amacı, rekreasyonel alanların kullanım etkenlerinin incelenmesidir.

Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler

Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri kavramsal çerçeveye göre aşağıdaki gibidir.

Bağımsız Değişkenler;

Cinsiyet, yaş, gelir düzeyi, eğitim durumu, medeni durum, genel sağlık durumu ve rekreasyon alanında fiziksel aktiviteye katılım sıklığı araştırmanın bağımsız değişkenlerini oluşturmaktadır.

Bağımlı Değişkenler;

Belediyeler tarafından yapılan rekreasyon alanı seçiminde etkili olan unsurlar ve rekreasyon alanlarına katılımı engelleyen unsurlar, araştırmanın bağımlı değişkenleridir.

Alt problemler

Bu araştırmanın alt problemleri aşağıdaki gibidir.

Bireylerin belediyeler tarafından yapılan rekreasyon alanı tercih etkenlerinde;

- Cinsiyete göre anlamlı bir fark vardır.
- Medeni duruma göre anlamlı bir fark vardır.

- Yaş grupları açısından anlamlı bir fark vardır.
- Gelir düzeyine göre anlamlı bir fark vardır.
- Eğitim durumuna göre anlamlı bir fark vardır.
- Fiziksel aktiviteye katılım sıklığı açısından anlamlı bir fark vardır.

Bireylerin belediyeler tarafından yapılan rekreasyon alanına katılım engellerinde;

- Cinsiyete göre anlamlı bir fark vardır.
- Medeni duruma göre anlamlı bir fark vardır.
- Yaş grupları açısından anlamlı bir fark vardır.
- Gelir düzeyine göre anlamlı bir fark vardır.
- Eğitim durumuna göre anlamlı bir fark vardır.
- Fiziksel aktiviteye katılım sıklığı açısından anlamlı bir fark vardır.

Tanımlar

Boş zaman: Çalışma yaşamı ve ev işle ilgili işler dışında, yemek, uyumak ve zorunlu eğitim gibi ihtiyaçların karşılanması ardından geriye kalan zaman dilimidir (Goodin, Rice, Bittman ve Saunders, 2005).

Rekreasyon: Etkinliklerin kendisi dışında bilinçli olarak herhangi bir çıkar veya karşılık gütmeksizin, boş zamanda kendimizi akışına bıraktığımız, bireyin gelişimi için birçok imkân içeren, manevi istek ve ihtiyaçlara cevap verebilen, baskı ve zorlama olmaksızın özgürce gerçekleştirilen etkinliklerdir (Anderson, 2003: 42).

Kentleşme: Kent sayısının ve kentlerde yaşayan nüfusun artması dar anlamıyla kentleşme olarak ifade edilmektedir (Erkan, 2002: 19).

Kentlileşme: Kentleşme akımı sonucunda, insan davranışlarının bireyde, ailede ve diğer toplumsal gruplar içerisindeki davranışlarında ve ilişkilerinde ve değer yargılarında değişiklikler yaratma sürecidir (Başaran, 2008: 17).

Varsayımlar

Araştırmaya katılan bireylerin veri toplama formlarına yansız ve dürüst bir şekilde, içtenlikle cevap verdikleri ve verdikleri yanıtların katılımcıların gerçek görüşlerini yansıttığı varsayılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma Ankara'nın 9 farklı ilçesinde (Çankaya, Yenimahalle, Sincan, Mamak, Keçiören, Pursaklar, Etimesgut, Gölbaşı ve Altındağ) yaşayan ve belediyeler tarafından yapılan farklı açık rekreasyon alanlarını 2015 yılında kullanan 1135 kişi ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmanın Önemi

Avrupa'da ve ülkemizde yüz yılın hastalığı olarak adlandırılan obezite oranının yanı sıra hareketsizliğin neden olduğu rahatsızlıklar her geçen gün hızlı bir şekilde artmaktadır. Gündelik yaşantılarında olabildiğince hareket eden, her işi kendisi emek sarf ederek yapan, teknolojinin bugünkü kadar gelişmiş olmaması sebebiyle mekanik ve elektronik yardımcılar olmayan eski insanların bugünün insanlarına göre daha sağlıklı oldukları ve daha ideal vücut ölçülerine sahip oldukları söylenmektedir (Gümüş, 2012).

Bugün yaşanan teknolojik gelişmelerin insanlığa getirdiği rahat ve hareketsiz yaşam tarzı ile Sanayi Devrimi sonrası giderek azalan çalışma saatleri ve buna bağlı olarak ortaya çıkan boş zaman artışı rutin hayatta hareketsizliğe neden olmuş, dolayısıyla kas kütlelerinde küçülme, kaslarda zayıflama, eklem esnekliğinde azalma buna bağlı olarak da postür bozuklukları, kireçlenmeler, şeker hastalıkları gibi rahatsızlıklarda artış saptanmıştır. Göçlerle kırsaldan uzaklaşarak yoğun kent yaşantısına dâhil olmanın da bu ve benzeri rahatsızlıklarda rol oynadığı uzmanlar tarafından sıkça dile getirilmektedir. Dünya sağlık örgütünün yayınladığı bildiriler de bu bilgileri destekler niteliktedir, şöyle ki dünya sağlık örgütüne göre; teknolojik gelişmeyle beraber fiziksel aktivite düzeyinde kayda değer

oranda bir azalma olduğu ve buna bağlı olarak her yıl 2 milyonu aşkın insanın hayatını kaybettiği belirtilmektedir (World Health Organization, 2010).

İnsanların fiziki sağlık gelişiminin yanı sıra ruh sağlığının da korunup sürdürülmesine katkı sağlayan rekreasyon kavramı (Karaküçük, 2008), fiziksel aktivite düzeyini arttırmada özellikle kent yaşantısında temel bir ihtiyaç halini almıştır.

Rekreasyonun kişinin bedensel ve ruhsal yenilenmesindeki rolü nedeni ile insan hayatında önemli bir yeri vardır. Bundan dolayıdır ki; toplumu geleceğe taşıyacak olan gençlerin, bedensel ve ruhsal açıdan sağlıklı bireyler olabilmeleri için, mevcut rekreasyonel faaliyet ve eğilimlerinin belirlenmesi önemli bir konudur (Müderrişoğlu ve Uzun, 2004: 108). Eğitim öğretim çağındaki gençlerin, ders dışı zamanlarını verimli bir şekilde geçirmelerinde rekreatif faaliyetlerin büyük önem taşıdığını belirten İskender, Avcı ve Yaylı (2015) gençlerin eğitim öğretim hayatları boyunca yoğun bir sınav sürecinden geçtiklerini ve bu sürecin gençler üzerinde stres faktörünün ortaya çıkmasını hızlandırdığını belirtmişlerdir. İskender ve diğerlerine göre (2015) gençleri stres faktöründen uzaklaştırması sebebiyle konusunda rekreatif etkinliklere katılım teşvik edilmeli, rekreasyon ihtiyacı belirlenmeli ve bu doğrultuda planlar yapılmalıdır.

Erken çocukluk ve gençlik döneminin bölge, okul ve benzer sosyal değerlerin etkili olduğu aile ortamının, boş zaman değerlendirme anlayışı konusunda yönlendirici olduğu ileri sürülmektedir. Kişilerin sosyalleşme sürecinde etkili olan ailenin değer ve normlar dizgesi içinde çocuğun tutum ve davranışlarının belirlenmesindeki etkinliği, yetişkinlik dönemine uzayan boyutlarda boş zaman etkinliklerini de önemli ölçüde şekillendirmektedir (Üstündağ, Devecioğlu ve Akarsu, 2011). Bireylerin içinde bulunduğu sosyal çevrenin rekreasyon alanlarını kullanma alışkanlıklarıyla çocukluk dönemini geçirdikleri sosyal çevre ve aile ortamı arasında yakın ilişkiler olduğu düşünölmektedir. Rekreasyonel etkinliklere katılım bireylerin gizli kalmış yeti ve yaratıcılıklarının açığa çıkmasını sağlayacak, ihtiyaçlar hiyerarşisinde kendini gerçekleştirme ihtiyacına da fayda sağlayacaktır (Argan, 2007: 29).

Rekreasyon alanlarına yönelmenin temelinde birçok nedenin yanı sıra bireylerin kentlerden ve iş koşuşturmacasından uzaklaşıp farklı bir alanda kendilerini dinlemek istemeleri yer almaktadır. Rekreasyon alanlarına gelen bireyler fiziksel olarak güçlenmekte, psikolojik

olarak rahatlayıp ruhunu dinlendirebilmektedir. Rekreasyon alanı kullanım nedenleri kişiden kişiye farklılık gösterse de bireylerin rahatlamış, tazelenmiş, yenilenmiş hissetmesinde dolayısıyla yoğun iş hayatına geri döndüğünde bireyin birçok sorunla baş edebilmesinde önemli bir görev üstlenmektedir. Bu nedenle rekreasyon alanlarının bireylere maddi ve manevi faydalar sunduğu gibi bireysel ve toplumsal açıdan da pozitif olmalarına katkı sağladığı söylenebilir.

Bireylerin ağırlıklı olarak içinde buldukları kent yaşamının getirdiği ağır yüklerden kurtulmak, kendilerini dinleyip yalnız kalmak, doğayı dinlemek ve onu keşfetmek, yeni insanlarla tanışıp yeni arkadaşlar edinmek, fiziksel dayanıklılık ve güç elde etmek ve bunları sürdürmek, sağlıklı ve zinde olmak gibi değişik nedenlerle boş zamanlarını açık alan etkinliklerine katılarak değerlendirmektedirler. Açık alan etkinlikleri şehirdeki parklar, şehir dışındaki dağlar, ovalar, nehirler, ormanlar gibi mekânlarda gerçekleştirilmektedir (Kalkan, 2012).

Bu kapsamda kent planlamacıları, başta yaşam alanları, meskenler, kent yaşayanlarının alışveriş gereksinimlerini karşılayan çarşılar, çalışma alanları, atölyeler, çalışma ofisleri; eğitim gereksinimlerini karşılayan eğitim kurumlarının bulunduğu alanlar; eğlenme gereksinimlerini karşılayan ve aynı zamanda spor yapmaya da olanak sağlayan rekreasyon alanları, olmak üzere başka pek çok işlevsel alan, mekân ve yapılar tasarlanmaktadır (Cereci, 2010). Benzer şekilde rekreasyon alanlarının tasarlanması aşamasında bireyleri bu alanları kullanmaya iten nedenlerin incelenmesi, onların bu alanda her hangi bir etkinliğe katılmamalarının sebeplerinin tespit edilmesi yeni yapılacak olan rekreasyon alanlarının tasarlanması sürecinde önemli katkılar sağlayacaktır. Rekreasyon alanlarının en uygun düzeyde kullanımının sağlanabilmesi için insanları bu alanlara çeken ve/veya onları engelleyen nedenlerin incelenmesi ve çıkan sonuçlar neticesinde hareket edilmesi gerekmektedir. Gerek yeni alanların inşasında gerekse mevcut alanların modernize edilmesinde, rekreasyon alanı kullanıcıların taleplerinin belirlenmesi bakımından bu araştırma önem taşımaktadır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Zaman Kavramı

Farklı bilim dalları tarafından birçok kaynakta birbirinden farklı tanımları bulunan, her daim varlığı ve yokluğu, azlığı ya da çokluğu konuşulan soyut bir kavramdır zaman (Gümüş, 2012), gelişmiş ve geri kalmış ülkeler arasındaki anlayış farkının en belirgin ölçütü (Karaküçük, 2008), bir algılama olayı (Karaoğlan, 2006), bir işin bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre (TDK, 2015), bir nesnenin uzaydaki bir noktadan başka bir noktaya geçtiği aralık olarak tanımlanmaktadır (Addington, 1993).

2.1.1. Zamanın kullanım bölümleri

Meyer'e göre zaman kavramı çalışma zamanı ve çalışma dışı zaman olarak ikiye ayrılmaktadır. Çalışma (iş) zamanı; işe bağımlı zaman, çalışma saati dışında kalan çalışma için hazırlık ve işe gidiş geliş sürelerini içeren zaman ve uğraşılan işle veya ikinci işle ilgili normal mesai dışı yapılması gereken mesleki uğraşları kapsamaktadır. Çalışma dışı zaman ise yemek, uyku gibi var oluşla ilgili zamanı ve boş zamanı kapsayan zaman olarak ifade edilmektedir (Akt., Karaküçük, 2008:14).

Brightbill ve Meyer zamanı "Var olmakla ilgili zaman", "Geçimle ilgili zaman" ve "Boş zaman" olmak üzere 3 türe ayırmıştır (Akt., Tezcan, 1994: 6). Var oluşla ilgili zaman yemek ve uyku gibi fizyolojik ihtiyaçlar için ayrılan zamanı ifade etmek için kullanılan bir kavramdır (Ertüzün, 2013). Emir (2012) zamanın yemek, uyumak gibi fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasıyla ilgili, çalışmakla ilgili ve oyun, eğlence, spor gibi etkinlikler ile ilgili kullanım bölümleri bulunduğunu ve bu üç zaman türü kullanım biçimlerine göre farklı olsa da belirli ortak özellikleri olduğunu ifade etmektedir.

2.1.2. Boş zaman ve serbest zaman kavramları

"Boş zaman" ve "Serbest zaman" kavramlarına ilişkin alanyazındaki kavram kargaşası ülkemizde rekreasyon alanının gelişimine önemli katkılar sağlayan bilim insanlarını her ne kadar görüş ayrılığına düşürmüş olsa da yapılan çalışmalar incelendiğinde bu iki kavramın birbiri yerine kullanıldığı görülecektir (Gümüş, 2012). Kılbaş (2010: 4) boş zamanı, kişinin

çalışmadığı yaşam zorunluluklarının ve biçimsel görevlerinin dışında ve kendi isteği yönünde harcayabileceği zaman olarak tanımlamıştır. Karaküçük (2008) ise serbest zamanın bir yönsüzlük yansıttığını belirtmekte, boş zamanın ise yönlendirmeye açık bir potansiyel içermekte olduğunu vurgulamaktadır.

“Dünya Boş Zaman ve Rekreasyon Birliği” boş zamanı seçme şansı, yaratıcılık, hoşnutluk ve memnuniyet içeren ve kişisel doyumunu arttıran eğlencelere öncülük eden yararları ile insan hayatının özel bir alanı olarak tanımlamaktadır (Ertüzün, 2013). Garzia ise, boş zaman (leisure time) ile serbest zaman (free time) arasındaki farkı her insanın “free time” ı yani serbest zamanı olabilir, ancak “leisure time” ı yani boş zamanı olmayabilir ifadesiyle ortaya koymaktadır (Akt., Karaküçük, 2008: 29).

Kelime anlamı ile serbest zaman (leisure) Latince licere, anlamında Fransızca da ise loisir kelimesi ile çok yakından ilgilidir. Serbest zaman kelimesi Türkçe alanyazında boş zaman kavramının karşılığı olarak kullanılmaktadır fakat anlam bakımından “Boş” sözcüğü “Leisure” kavramını tam olarak karşılamamaktadır (Özbey ve Çelebi, 2011: 250). Alanyazında boş zaman ve serbest zaman kavramları çoğu zaman aynı anlamda kullanılsa da bu araştırma kapsamında ağırlıklı olarak boş zaman kavramı kullanılacaktır.

Boş zaman, disiplinler arası bir konudur. Şöyle ki; boş zaman kişisel bir davranış formu olduğundan psikoloji ile ilişkilidir. Boş zaman, toplumun desteklemesi, katılımı ve teşvik etmesi ile meydana geldiğinden sosyoloji ile ilişkilidir. Boş zaman etkinlikleri, canlı organizmada ölçülebilir değişiklikler meydana getirdiğinden beri, biyoloji bu konu üzerinde önem taşımaktadır. Felsefenin, açıklığı, doğruluğu ve kesinliği arayan bir disiplin olması ve değer yargılarının kavranmasını sağlamak adına denemeler yapması felsefeyi boş zamanla ilgili bir alan olarak karşımıza çıkarmaktadır. Boş zaman konusunun disiplinler arası bir konu olması ve son yıllarda bu konuya verilen önemin artması sayesinde birçok araştırmacı tarafından ele alınmış ve de incelenmiştir (Emir, 2012).

20. yüzyılın başlarında insanlar için bir tembellik ve savurganlık olarak görülen boş zaman kavramı (Abadan, 1961), toplumdaki değişimlere ve gelişimlere bağlı olarak çeşitli değişimler yaşamıştır (Sağcan, 1986). Önce pazar günlerinin ardından cumartesi günlerinin tatil ilan edilmesi, ekonomik ve sosyal refah düzeyinin artması boş zaman kullanma hakkının yaygınlaştırılması sonucunu doğurmuştur. Boş zamanı değerlendirmenin fiziksel,

psikolojik ve toplumsal yararlarının (Tel, 2007) bilinmesinin de etkisiyle bugün başta gelişmiş ülkeler olmak üzere birçok toplumda boş zaman bilincinin geliştiği görülmektedir (Karaküçük, 2008: 43-47).

Farklı toplumlarda farklı boş zaman değerlendirme biçimleri kendini gösterse de genel olarak boş zamanları değerlendirmenin bazı temel özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikler şöyle sıralanabilir: (Tezcan, 1982:27; Karaküçük, 1999:67; Gökdeniz, 2003:30-32; Akt., Tel, 2007):

- 1- Kişi bu etkinliklere kendi istediği için katılır. Bireylerin katılacağı faaliyeti, bireyler kendisi seçer ve katılır. Bu katılımlarda gönüllülük esastır.
- 2- Boş zaman etkinliklerine katılan kişi mutlu olur. Faaliyetlere katılmaktaki esas amaç, tatmini yakalamak ve zevk almaktır. Faaliyetin kendisi, katılımcı için bir ödüllendirmedir, mutluluk kaynağıdır.
- 3- Boş zamanları değerlendirme faaliyeti esnekler. Sayısız etkinlikler bulunabilir. Bireysel, grupsal, örgütlü, örgütsüz vb. olabilir. İnsanların boş zamanlarında hoşlanarak yaptıkları etkinlikler geniş ve çeşitlilik göstermektedir.
- 4- Boş zamanları değerlendirme evrensel olarak uygulanmaktadır. Etkinlikler insanlar için ortak bir lisan oluşturmaktadır. Güzel sanatlar, spor, müzik tüm dünya da aynı özelliği taşımaktadır.
- 5- Boş zamanları değerlendirme genellikle bir çeşit etkinliği gerektirir. Etkinlik fiziksel, zihinsel, toplumsal ya da duygusal olabilir.
- 6- Boş zamanları değerlendirme ikincil ürünlere sahiptir. Herhangi bir etkinliğe katılma entelektüel, fiziksel, ruhsal, toplumsal olarak iyi hissetme ve iyi vatandaşlık gibi kişilik özellikleri kazandırır.
- 7- Her yaştaki ve cinsteki insanların faaliyetlerine katılmalarına imkân verir.
- 8- Faaliyetlere katılan kişiye özgürlük hissi verir. Kişi yoğun iş stresinden patronunun olmadığı, emir almadığı ve tamamen kendisine ait bir zaman olarak düşündüğü, hissettiği andır. Günümüzde boş zaman etkinlikleri, toplumsal bakımdan olumlu ve kişiye yararlı etkinlikler olarak görülmektedir.
- 9- Boş zamanları değerlendirme faaliyetleri, her türlü açık veya kapalı alanlar ile her mevsim ve iklim şartlarında uygulanabilir.
- 10- Boş zamanları değerlendirme faaliyetleri, toplumun geleneklerine, törelerine ahlaki ve manevi değerlere uygun olmalı ve sosyal değerlere ters düşmemelidir.

Temel özellikleri bakımından yukarıdaki niteliklere sahip olan boş zaman, sürelerine ve değerlendirme amaçlarına göre de bir takım sınıflandırmaya tabi tutulmaktadır. Çocukluk dönemi, toplumsallaşma süreci içinde pasif konumda olunan yaşam dilimi; yıllık izinler, emeklilik dönemi, gibi zamanlar “uzun süreli boş zaman” olarak adlandırılırken; günlük çalışma saatlerinin dışında; hafta sonları ve kısa süreli tatiller “kısa süreli boş zaman” olarak gruplandırılabilir (Aslan, 2005: 10).

Değerlendirme amaçları açısından bakıldığında ise, sportif boş zaman; insanların amatör olarak, özgürce ve severek spor yapmak için ayırdıkları boş zaman dilimidir. Yaratıcı boş zaman; insanların yaratıcı yetenekler (resim, heykel yapımı, el sanatları vb.) için ayırdıkları boş zaman dilimidir. Sosyal boş zaman; insanların sosyal etkinliklere katılmak (eş, dost ziyaretleri, aile veya arkadaş toplantıları gibi) için ayırdıkları boş zaman dilimidir. Turistik boş zaman ise insanların turizm olayına katılmak için ayırdıkları boş zaman dilimi olarak ifade edilir. Turizm olayına katılma süresi içinde, zorunlu etkinlikler dışında kalan zaman dilimiyle ilgilidir (Hazar, 2003: 7).

2.2. Rekreasyon

Boş zaman kavramının teorik temellerinin belirlenmesine ve tanımlanmasına yönelik çok sayıda araştırma veya tartışma olmasından dolayı, alanyazında rekreasyon kavramının üzerinde herkes tarafından fikir birliğine varılmış tek bir tanımı bulmak oldukça zordur (Madrigal, 2006). Rekreasyon, insan hakları ve sanayileşmede yaşanan gelişimler sonrası insanların temel ve çağdaş bir gereksinimi olarak tanımlanırken, bireylerin boş zamanları için değerli olan faaliyetleri, eğitimleri, olanakları ve danışmanlık hizmetlerinin tümünü içerebilmektedir (Yetim, 2011: 241). 21. Yüzyılda bilim ve teknolojiye baş döndürücü hızda yaşanan gelişmeler sonrası neredeyse bütün bilim dallarında olduğu gibi spor bilimleri de bu gelişmelerden etkilenmiştir. Yaşanılan hızlı gelişim, kişisel ve toplumsal yaşantıları da etkilemekte ve değiştirmektedir. İnsanların değişime adapte olmaları, kabullenmeleri ve uyum sağlamaları, hayatlarını kolaylaştırmakta, kendilerine daha fazla zaman ayırarak çoğu kez hayattan zevk almalarını sağlamaktadır. Bunun neticesinde kişisel ve dolayısıyla toplumsal mutluluk ön plana çıkmaktadır. Böylece yaşadığımız zamanın ve hayatın değeri daha anlamlı hale gelmekte ve kişi kendisinin dilediği gibi geçirebileceği zaman dilimine ihtiyaç duymaktadır (Özbey ve Çelebi, 2011: 248). Tam olarak bu noktada devreye giren rekreasyon, insanları yaşama bağlayan dinlendirici,

rahatlatıcı, eğlendirici, meşgul edici ya da haz sağlayıcı olay ve eylemleri yapmak veya bu etkinliklere dâhil olmak suretiyle ruhen ve bedenen bir canlılığı elde etmektir (Yetim, 2011: 241). Zevk tutkusuna yanıt olarak da tanımlanan rekreasyon kavramı için böylesine bir tanım, rekreasyonun ne olduğundan daha çok, ne yaptığını ifade eder. Rekreasyon kavramını bireylerdeki zarar görmüş şeylerin yeniden yaratılması, tedavi edilebilir olanların tedavi edilebilmesi ve bu hasarın kendi içindeki artışını önlemek olarak tanımlayanlar da vardır (Kılbaş, 2010: 9). İnsanlar, çeşitli büyüklüklerde ve farklı zaman dilimlerinde ortaya çıkan boş zamanlarında; uzaklaşmak, dinlenmek, beraber olmak, hava değişimi, sağlık, gezme-görme, heyecan duyma, farklı tecrübeler kazanma gibi pek çok amaçla, ev dışında veya ev içinde, açık veya kapalı alanlarda ya da pasif-aktif şekillerde, kent içinde veya kırsal alanlarda etkinliklere katılmaktadırlar. Rekreasyon insanların boş zamanlarında yaptıkları bu etkinlikleri ifade eden terim olmakla birlikte, insanın çalışma saatleri dışındaki boş zamanında katıldığı faaliyetleri de ifade etmektedir (Karaküçük, 2008: 58).

2.2.1. Rekreasyon ve boş zaman ilişkisi

Ünlü filozof Aristo tarafından da incelenen boş zaman ve rekreasyon ilişkisi birbiriyle çakışan üç kategoride sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmanın ilki tefekkür yani düşünme, ikincisi rekreasyon yani eğlence, üçüncüsü ise neşelenme olarak ifade edilmiştir. Tefekkür herhangi bir olgu üzerinde, farklı görüş açılarından düşünce sistemi içerisinde muhakeme etmektir. Rekreasyon yani eğlencenin aktif katılımcı yönüdür. Neşelenme ise izleyicinin ya da dinleyicinin -ki buna pasif rekreasyonel katılım da denilmektedir- katılmasıdır. Aristo bir filozof olarak tefekkürü felsefi düşüncenin en yüksek kısmı olarak görmüş ve uygulamasını teşvik etmiştir. Aristo boş zamanın rekreasyon için kullanılmasını uygun görmüş diğer hallerde uygun olmadığını söylemiştir (Kathleen,1996: 8).

Rekreasyon kavramı; boş zamandan daha dar bir kalıp olmakla birlikte, eğlence fikrinden gelen bir yaklaşımdır ve aynı zamanda rekreasyon eğlence olarak toplumca kabul edilen etkinlikleri gösteren toplumsal paralelliktir. Bu kavramlar arasında önemli olan boş zamanın daha geniş bir olay olmasıdır (Kenneth, 2006: 12).

Boş zaman deneyimlemenin özünde eğlence kültürü yatmaktadır. Başka bir deyişle eğlenceli bir boş zaman deneyimi sağlamak boş zaman kaynaklarını yönetenlerin asıl

amacıdır (Lee ve Shafer, 2002). Rekreasyon planlama ve programlama mesleği ile uğraşan yöneticiler rekreasyon talebi için genel olarak dört seviye belirlemişlerdir. Bunlar; rekreasyonun yeri ve zamanını ayarlama, rekreasyon etkinlikleri ile uğraşma, rekreasyon deneyimi elde etme ve sonuç olarak sayılabilir (Manfredo ve diğ., 1996). Fakat yapılan pek çok araştırmaya göre son iki sıralamada yer alan rekreasyon deneyimi elde etme ve sonuç kısmı insanlara sorulduğunda, herkesin farklı deneyimler elde ettiği ve farklı çıkarımlarda bulunduğu tespit edilmiştir. Bu farklılığın temelinde ise yaşanan bölge, sosyo-ekonomik durum, farklı demografik özellikler gibi değişkenler olduğu vurgulanmıştır (Wolch ve Zhang, 2004).

2.2.2. Rekreasyonun özellikleri

Üzerinde fikir birliğine varılan ve kabul gören bir rekreasyon tanımından bahsetmek güç olsa da rekreasyon alanında çalışan bir çok akademisyen, yazar ve uzman rekreasyonun bazı temel özelliklerini belirlemiştir. Bu temel özellikler şu şekilde sıralanabilir:

- Rekreasyon faaliyetlerinin seçimi gönüllülük esasına dayanır
- Rekreasyon faaliyetleri özgürlük hissi verir
- Rekreasyon tembellik karşıtı bir etkinliktir
- Rekreasyon boş zamanlarda yapılır
- Haz ve neşe verir
- Rekreasyon anlık tatmin sağlar
- Rekreasyon bireyseldir, başkası için yapılmaz
- Rekreasyon rutinin değişmesini sağlar
- Rekreasyonun anlamı katılımcılara göre değişebilir
- Rekreatif etkinlikler bireysel ve toplumsal yarar sağlamalı, yapıcı ve sosyal açıdan uygun olmalıdır (Karaküçük ve Gürbüz, 2007: 35).

Sonuç olarak rekreasyon; boş zamanda ve tek başına, grupla, araçlı, araçsız, açık veya kapalı alanlarda, kent içi veya kent dışında, bir organizasyon içinde ya da dışında zorunlu olmadan seçilen zevk ve neşe verici her türlü etkinliklerden oluşmaktadır. Etkinlikler genellikle kendisi dışında bir ödülü bulunmayan, dıştan gelen bir zorlama ile değil, içten gelen bir istekle gerçekleştirilmektedir (Karaküçük, 2008: 69-75).

2.2.3. Rekreasyonun sınıflandırılması

Rekreasyonun çok yönlü bir kavram olması, sınıflandırılmasında çok çeşitli kriterlerin rol oynamasına neden olmuştur. Buna bağlı olarak net bir sınıflama yapılması oldukça güçtür.

Karaküçük'ün (2008) sınıflandırması:

1. Amaçlarına göre rekreasyonun sınıflandırılması:
 - a. Dinlenme amacıyla yapılan rekreasyon etkinlikleri,
 - b. Kültürel amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri,
 - c. Toplumsal amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri,
 - d. Sportif amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri,
 - e. Turizm amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri,
 - f. Sanatsal amaçlı yapılan rekreasyon etkinlikleri.
2. Çeşitli kriterlere göre rekreasyonun sınıflandırılması:
 - a. Yaş faktörüne göre,
 - b. Faaliyete katılanların sayısına göre,
 - c. Zamana göre,
 - d. Kullanılan mekâna göre,
 - e. Sosyolojik muhtevaya göre.
3. Fonksiyonel açıdan rekreasyonun sınıflandırılması:
 - a. Ticari rekreasyon,
 - b. Sosyal rekreasyon,
 - c. Uluslararası rekreasyon,
 - d. Estetik rekreasyon,
 - e. Fiziksel rekreasyon,
 - f. Orman rekreasyonu.

Uzun ve Altunkasa (1997: 80) ise rekreasyonel etkinlikleri 4 temel kategori içerisinde sınıflandırmışlardır:

Fiziksel rekreasyon etkinlikleri: Çoğunlukla fiziksel bir güç harcayarak yerine getirilen eylemlerdir.

Sosyal rekreasyon etkinlikleri: Sosyal ilişki ve etkileşimler sonucunda ortaya çıkan eylemlerdir.

Düşünceye dayalı (mental) rekreasyon etkinlikleri: Kültür, eğitim, yaratıcılık ve estetik ağırlıklı rekreasyon eylemleridir.

Çevreye dayalı rekreasyon etkinlikleri: Rekreasyon alanının içerdiği bitki örtüsü, su yüzeyleri, çekici manzaralar, yaban hayatı gibi unsurlara bağlı olarak yapılan eylemlerdir.

2.2.4. Rekreasyon ihtiyacı

Rekreasyona duyulan ihtiyaç, rekreasyon faaliyetlerinin kişisel ve toplumsal olarak sağladığı faydalardan ileri gelmektedir. Rekreasyonel ihtiyaçlar, insan davranışlarına temel olabilecek tek bir neden veya faktöre bağlı kalmaksızın birçok nedenden dolayı analiz gerektirmektedir. Rekreasyon analizleri için rekreasyon imkanlarından yararlananlar veya rekreasyon imkanlarına katılanlar bakımından rekreasyon ihtiyaçlarının neler olduğu ve nasıl giderilmesi gerektiğinin bilinmesi konularının incelenmesi önem taşımaktadır (Karaküçük, 2008: 94). Rekreasyon fırsatlarından yoksun olan bir kimse ile bu yönden iyi imkânları kullanma sahip olan kimse arasında sağlık yönünden çevreye ve kanunlara karşı tutum bakımından belirli farklar görülür. Her şeyden önemlisi rekreasyon hayatı değerlendiren ve ona anlam kazandıran bir davranıştır. Bu bakımdan dünyanın her yerinde insanlar fiziksel, ruhsal ve toplumsal yapıları yönünden rekreasyona muhtaçtır (Yılmaz, 2007).

Çok geniş bir yelpazeye sahip olan rekreasyonun yapısı gereği etkinlik boyunca bireylerin davranışları ve beklentileri farklılıklar gösterebilir. Rekreasyon, katılımcıların ilgileri ve yaratıcılıkları kadar çok çeşitlilik gösterir. Bu çeşitlilik gösteren etkinliklere okul öncesi eğitimden başlayarak emeklilik dönemine kadar her yaşta bireyler ve engellilerden ya da hastalık nedeniyle emekli edilmiş her kesimden insanlar katılabilmektedir, etkinlikler içinde seyirci olarak (pasif katılımcı) spor müsabakaları izlenebilir ve grup ya da bireysel

etkinlikler yapılabilir (aktif katılımcı) ayrıca profesyonel bir hizmet satın alınabilir veya bir lider önderliğinde katılımcı olunabilir (Özbey ve Çelebi, 2011: 254).

Torkildsen (2005) rekreatif faaliyetlerin bireylerin sosyal değerlerini yükseltmek için var olduğunu ifade etmektedir. Bireyin sağlığına olanak sağlayan rekreatif faaliyetler, sosyal açıdan rahatlamaya neden olmaktadır. Rekreatif faaliyetlere bu açıdan bakıldığında ise, toplumsal rahatlama, sosyal uyum ve yaşam kalitesinin sağlanması ve geliştirilmesi anlamına gelmektedir (Gümü, 2012).

Rekreasyonun bir ihtiyaç olup olmadığı, yani spor yapmanın, tiyatroya, sinemaya gitmenin veya bu ve benzeri sanat etkinlikleriyle uğraşmanın, turizme katılmanın insanlar için bir ihtiyaç olup olmadığı sorusuna kuşkusuz ilk akla gelen ve tereddüt etmeden verilecek cevap evettir. Ancak evet cevabı her koşulda geçerli değildir. Daha temel ihtiyaçlarını giderememiş veya güvenlik sorunu yaşayan bireyin sporla ya da bir sanat dalı ile uğraşması en son beklenebilecek bir davranış şekli olabilir. Bu olgunun daha anlaşılır hale gelmesini sağlayan Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisidir (Karaküçük ve Gürbüz, 2007: 43).

Şekil 2.1. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi (Feldman, 1996; Akt., Karaküçük ve Gürbüz, 2007: 43)

Maslow farklı motivasyonel ihtiyaçları hiyerarşik bir sıralamaya koyar ve bu hiyerarşinin üst basamaklarında yer alan ihtiyaçların giderilebilmesi için daha alt seviyedeki ihtiyaçların tatmin edilmesi gerekliliğini savunur (Karaküçük, 2008).

Fizyolojik ihtiyaçlar; insanın yaşamını devam ettirebilmesi için gerekli olan su, yiyecek, uyuma ve benzeri bir takım temel fizyolojik gereksinimlerin tatmin edilmesi arzudur.

Güvenlik ihtiyacı; Maslow insanların fonksiyonlarına verimlikle yerine getirebilmesi için güvenli bir çevreye ihtiyacı olduğunu ileri sürmektedir.

Ait olma ve sosyal ihtiyacı; insan ait olmak, diğerleri ile birlikte olmak, kabul görmek ister.

Saygınlık ihtiyacı; insanlar hem kendi kendilerine hem de diğer insanlara göre önemli veya saygın görünme ihtiyacı içindedirler.

Kendilerini gerçekleştirme ihtiyacı; bu tip ihtiyaçlara örnek olarak, bireyin kendi potansiyelinin farkında olması bir işi tek başına yapabilmek ve başarıya ulaşmak ve yaratıcı olabilmek için kendini sürekli geliştirmek olarak tanımlanabilir.

Kılbaş (2010), bireylerin rekreasyonel etkinliklere katılımda etkili olan temel ihtiyaçları şu şekilde sıralanmıştır.

- Gruplaşma ihtiyacı,
- Kültürel etkileşim ihtiyacı,
- İletişim ihtiyacı,
- Eğitim ihtiyacı,
- Ödülleme ihtiyacı,
- Kendini yenileme ihtiyacı,
- Bütünleşme ihtiyacı.

Rekreasyon ihtiyaçları konusundan önemli çalışmaları bulunan Tillman rekreasyona duyulan temel ihtiyaçları yeni deneyimler (macera veya rutinden kaçış), farkında olmak ve kimlik, sorumluluk ve sosyal etkileşim, diğerleri ile birlikte olmak, zihinsel etkinlik (farkında olmak ve anlamak), yaratıcılık, diğerlerine hizmet etmek, fiziksel aktivite ve zindelik şeklinde sınıflandırmıştır (Torkildsen, 2005).

2.2.5. Rekreatyonel etkinliklere katılımı etkileyen unsurlar

Rekreatyonel etkinlik alanları, boş zamanın şekline, süresine, katılım tarzına, iklimsel, ekonomik, coğrafi durumlar ile içinde yaşanan toplumun kültürüne göre farklılıklar ya da çeşitlilikler gösterebilmektedir. Bu faktörlere ülkenin sanayileşmiş yapısını ve politikalarını da eklemek mümkündür. Zira ülkelerin gelişmişlik düzeyleri boş zamanla ilgili anlayış ve uygulamalarda değişiklik yaratmaktadır. Ülkeler gelişme ya da zenginlikleri ile orantılı olarak boş zaman etkinliklerine erişme imkânına sahip olabilmektedir (Koçyiğit ve Yıldız, 2014).

Yapılan çalışmalarda boş zaman değerlendirmeye yönelik rekreatyon faaliyetlerine katılımın bireylerin yaşam kalitesini arttırmada çok önemli bir yere sahip olduğunun belirlenmesine rağmen, günümüzde pek çok bireyin rekreatyonel etkinliklere yeterli düzeyde katılmadığı görülmektedir (Keskin, Akova ve Öz, 2015).

Son yıllarda yapımında gözle görülür bir artış olan ve adını sıklıkla duyduğumuz rekreatyon alanlarına fiziksel aktivite amaçlı gelen kişilerin serbest zamanlarını hangi faaliyetlerle değerlendirecekleri bireylerin cinsiyetine, yaşına, gelirine, fiziki yapısına, kişilik yapısına, eğitimine, yeteneklerine, sahip olduğu olanaklara, aile içindeki etkileşimlerine, içinde bulunulan sosyal çevrenin sahip olduğu değerlere, yaşanan yerdeki imkânlarla ve coğrafi özelliklere, tercih edilen etkinlik türlerine, alt kültür özelliklerine bağlı olarak çeşitlilik gösterebilir (C Demir ve N Demir, 2006).

İnsanların boş zamanlarında katıldıkları rekreatyonel etkinliklerin kişilerin ruhsal ve fiziksel sağlık durumlarına pek çok faydası olduğu, birçok farklı disiplin tarafından yapılan çalışmalarla da desteklenmektedir. Bunun yanı sıra yapılan araştırmalar göstermektedir ki insanların böylesine önemli bir etkinliğe katılım nedenleri ya da katılımını engelleyen nedenler çeşitli gruplara göre farklılık göstermektedir (Gümüş, 2012).

Rekreatyonel Etkinliklere Katılımı Destekleyen Unsurlar

Son yıllarda daha kısa çalışma zamanları, tatil haklarındaki artışlar, evde artan otomasyon ve daha genç yaşta emekli olma gibi birçok farklı etkene bağlı olarak insanların tercih

ettikleri rekreasyonel etkinliklere katılmaları için eskiye oranla daha çok vakitleri bulunmaktadır (Gibson ve Wood, 2000).

Gibson ve Wood (2000) rekreasyon talebini etkileyen faktörleri aşağıdaki başlıklar altında toplayarak açıklamaya çalışmıştır:

Daha Çok Kullanılabilir Gelir: Günümüzde boş zaman harcamalarının her zamankinden daha yüksek olduğu görülmektedir, bunun nedenlerinin başında birçok ailede ücret alan iki kişi oluşu, ailelerin eskiye oranla daha küçük oluşu, gelişen mali danışma ve para yönetimi ve genç evlenmeler gelmektedir.

Gelişmiş Mobilité: Otomobil mülkiyetinde önemli bir artışla, insanlar şimdi bir dizi rekreasyonel etkinliğe katılmayı daha kolay buluyor. Diğer önemli olanlar: 2 otomobili olan ailelerde artış, gelişmiş altyapı, daha hızlı ve daha ucuz yolculuk.

Değişen İhtiyaçlar ve Beklentiler: Bugün toplum, boş zamanı, günlük yaşamın önemli bir parçası olarak görüyor. Toplumdaki diğer değişimlerle birleştirildiğinde, bunun sonuçları: Kişisel sağlık ve zindeliğe daha fazla ilgi, daha fazla macera ve yenilik arzusunda artış, “Sıkı çalış sıkı eğlen” tavrı, evlilikte ortak roller olmaktadır.

Provizyon (Tedarik): Rekreasyonel etkinliklerde yer almak sadece gerekli olanaklar varsa mümkün olabilmektedir. Özellikle son zamanlardaki bazı yenilikleri çim kayağı ve ya kuru kayak alanları, yüzme havuzları, sağlık kulüpleri, yüksek-teknolojili bowling alanları, yaşlı müşteriler için çeşitli etkinlikler oluşturmaktadır.

Nüfus Değişiklikleri: Günümüzde İngiltere yaşlanan nüfus olarak bilinen bir nüfusa sahiptir. Bu nüfus genellikle büyük bir harcama gücüne sahip nüfus olarak bilinmektedir. Yaşlı nüfusun artışındaki neden olarak tıptaki ilerlemeler sonucu daha uzun yaşayan insanlar, daha büyük sağlık bilinci, daha iyi mali planlama, artan olanaklar sayılabilir.

Boş Zaman ve Rekreasyon Endüstrisinin Yapısı: Boş zaman ve rekreasyon gibi büyük ve farklı bir endüstrinin değişmez ve karmaşık bir yapısı vardır. Bununla birlikte endüstri kamu sektörü, özel sektör ve gönüllü sektör gibi 3 tip sağlayıcıya ayrılabilir (Gibson ve Wood, 2000).

Kamu sektörü, ağırlıklı olarak merkezi veya yerel hükümet tarafından fon sağlanan birçok organizasyonu ve tesisi kapsar. İngiltere’de boş zaman ve rekreasyondan sorumlu bakanlık vardır. Bu bakanlık ek sorumluluk olarak, sanat, radyo yayıncılığı, basın, müze ve galeriler, kütüphaneler, tarihi binalar ve turizmle ilgili devlet politikalarını yönlendirir. Merkezi hükümet İngiltere’de boş zaman ve rekreasyonun sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Önemli bir fon sağlama kurumu ve politika yapan gruplar olarak hükümet boş zaman ve rekreasyon endüstrisinde entegre bir oyuncu olmayı sürdürecektir. Bunun yanında yerel hükümetlerde sağlayıcılık konusunda görevler üstlenir. Birçok yerel otorite yoğun bir dizi rekreasyonel hizmet sağlar, fakat kütüphane sağlayıcılığından ayrı olarak, bunu yapmak yasal zorunluluk altında değildir. Tipik bir otorite boş zaman merkezleri, yüzme havuzları, parklar ve bahçeler, müzeler ve açık hava etkinlik merkezleri gibi hizmetlerin çoğunu sağlayabilir. Özel sektörde ise organizasyonlar, kamu sektöründeki gibi karsız hizmet sağlama felsefesi yerine başka her şeyden çok kar’ın en üst seviyede olmasına yatırım yapma eğilimindedir (Gibson ve Wood, 2000).

Gerek özel sektörde gerekse kamusal sektörde olsun bireyleri rekreasyonel amaçlı etkinliklere yönlendiren nedenleri belirlemeye yönelik yapılan araştırmaların çokluğu azımsanamayacak ölçütlerdedir (Gümüş, 2012). Özellikle son dönemlerdeki yapılan araştırmalar çoğunlukla, bireyleri rekreasyonel amaçlı egzersize katılıma güdüleyen faktörlerin belirlenebilmesi için ölçek geliştirme çalışmalarından oluşmaktadır. Yapılan bu yoğun çalışmalar neticesinde, bireyi rekreasyonel amaçlı egzersize yönlendiren sağlık, vücut ve dış görünüm, sosyalleşme, beceri gelişimi, rekabet, diğerlerinin beklentileri, eğlence vb. şeklinde birçok faktör belirlenmiştir (Güngörmüş, 2007).

Bunların dışında park ve rekreasyon alanlarında yapılacak sportif organizasyonlar rekreasyon alanlarının kullanımını arttırıcı etki sağlayabilir (Cohen ve diğ., 2011).

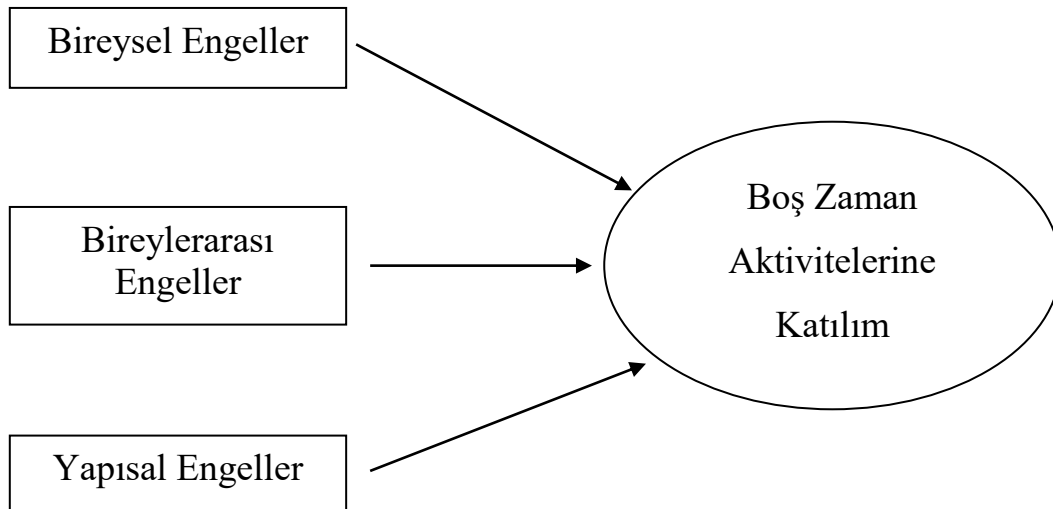
Rekreasyonel Etkinliklere Katılımı Engelleyen Unsurlar

Sosyal ve fiziki çevre şartlarının değişip bozulmasıyla insan sağlığı tehdit edilir hale gelmiş, stres düzeyi artmış ve dolayısıyla mutlu olmak zorlaşmıştır. Bugün geldiğimiz noktada mutluluğu ve huzuru arayan insan rekreasyonel etkinliklere yönelmiştir, çünkü dünya genelinde rekreasyon alanında yapılan birçok çalışma bu tür faaliyetlerin insanların fiziksel ve psikolojik durumuna olumlu yönde etkisinin olduğunu göstermiştir, kaldı ki

insanların fiziksel ve psikolojik sağlığı için böylesine önemli olan etkinliklere neden katılmadıkları ya da katılmadıkları merak konusu olmuş ve pek çok araştırmacı tarafından incelenmiştir (Gürbüz ve Henderson, 2014; Gürbüz, Karakkk ve Sarol, 2010; Gümüş, 2012; Emir, 2012; Badia, Orgaz, Verdugo, Ullan ve Martinez, 2011; İskender ve diğ., 2015).

İnsanların farklı nedenlerden dolayı rekreasyonel etkinliklere katılmadıklarını, engellendiklerini Alexandris ve Carroll (1997) yapmış oldukları birçok çalışma ile ortaya koymaya çalışırken; farklı bilim insanları engelleri belirleyeme yönelik birçok teori ve model geliştirmek için çaba sarf etmişlerdir (Crawford, Jackson ve Godbey, 1991).

Crawford ve Godbey tarafından geliştirilen ve engelleri 3 ana kategoriye ayıran modele göre, bireyin boş zaman etkinliklerine katılımı bireysel, bireylerarası ve yapısal faktörlerce engellenir. Bireysel faktörlerden kastedilen bireyin psikolojik durumu ve tutumlarıdır. Bireyin beceri düzeyini algılaması, etkinliğe ilişkin tutumu ve etkinliğin uygunluğunun azalması durumu bu faktöre verilebilecek örneklerdendir. Bireylerarası faktörler ise bireyler arası etkileşimin veya bireylerin arasındaki ilişkinin sonucudur ve etkinliğe katılmak için bir eş veya arkadaş bulmak para ve zaman gibi faktörler bu faktör için verilebilecek örnekler arasında sayılabilir. Yapısal faktörler ise, boş zaman tercihi ve katılım arasındaki iletişimi ifade eden faktörlerdir. Ulaşım, tesislerin kalitesi ve erişebilirliği bireyin karşılaşabileceği yapısal engellerdendir (Akt. Karakkk ve Gürbüz, 2007: 109).

şekil 2.2. Boş Zaman Etkinliklerine Katılımın nndeki Engeller- Hiyerarşi Modeli (Akt. Karakkk ve Gürbüz, 2007: 109).

2.3. Rekreasyon Alanları

Yerel yönetimler ve devlete ait diğer kuruluşlar, geniş halk kesimlerinin ilgisini çeken rekreasyonel etkinlikleri desteklemeli ve halka sunmalıdırlar, günümüzde Amerika Birleşik Devletleri gibi gelişmiş ülkelere bakıldığında yerel yönetimlerin kendilerine ait olan geniş alan, arsa ve arazileri kapsayan görüntüsü, güzelliği ve tarihsel değerleri yüksek, doğal çevre ile bütünleşen açık mekânları halkın hizmetine açma yoluna gittikleri ve benzer hizmet ve programları halkın yaşadıkları yerlere götürdükleri görülecektir (Mobley, 2006).

Akdenk (1989)'e göre belediyelerin, sınırları içinde yaşayan vatandaşlarının temel ihtiyaçlarının dışında onların boş zamanlarında rahatlamalarını sağlayacak veya sıradan ve durağan geçen zamanlarını iyi ve eğlenceli bir şekilde değerlendirebilme fırsatı ve imkânını verecek mekân ve tesisleri oluşturmak, bunları hizmete sunmak en başta gelen görevleri arasındadır. Konuyla ilgili gelişmiş pek çok Avrupa ülkesinin spor yönetim sistemlerine bakıldığında belediyelerin kitle sporuyla berabere rekreasyon faaliyetlerine oldukça yoğunlaştıkları açıkça görülebilir (Akt, Ağılönü ve Mengütay, 2009).

Yerel yönetimler farklı hedef kitlelerine göre farklı programlar arayışı içinde olmalıdırlar. Bu programlar değişen sosyo-ekonomik koşullar, beklentiler ve yeni eğilimler ile birlikte değişim göstermektedir. Yerel yönetimler bu değişimleri dikkate almalıdırlar (Ağılönü ve Mengütay, 2009). Nitekim son zamanlarda birçok belediyenin rekreasyon alanlarının inşasına ne denli önem verdiği yaptıkları atılımlarla ve seçim vaatleriyle kendini göstermektedir. Dolayısıyla geleceğe ilişkin kent ve bölge planlamaları rekreasyon anlayışına uygun şekilde yapılmalıdır.

2.3.1. Kentleşme süreci içinde rekreasyon alanları

Büyük kentlerdeki nüfus artışı, kalabalık ve şehirleşme olguları, aynı zamanda insanların beklentilerinde değişikliklere neden olmaktadır. Büyükşehirde yaşayan ve anakent kültürünü soluyan her insan teknolojik gelişmelerden, mimarinin son gelişimine, ulaşımdaki kolaylıktan yaşam standardının yükseltilmesine kadar giderek artan taleplerinin yanı sıra daha yeşil, daha sağlıklı bir şehir ortamına sahip olmayı arzu etmektedirler. Şehir merkezlerine inşa edilen alışveriş merkezlerinde, sinema salonlarında, tiyatro binalarında ve eğlence merkezlerinde çocuk oyun sahalarında, yürüyüş ve koşu yolları, piknik alanları,

parklar ve yeşil alanlarda yani rekreasyon alanlarında insanlar, dinlenip eğlenceli etkinliklerle hayatlarını daha eğlenceli ve sağlıklı yaşamak istemektedir (Koçyiğit ve Yıldız, 2014).

Kentler, modern hayatın tüm cazibelerini bünyesinde barındırması nedeniyle insanların yaşam alanı olarak tercihleri olmuştur. Bu tercih çoğunlukla da zorunluluklara dayanmaktadır. Örneğin ülkemizde özellikle 20. asrın ikinci yarısından sonra hızlı bir şehirleşme yaşanmış, hızla nüfusu ve sorunları artan büyük şehirler meydana gelmiştir. Göç hareketleriyle bağlantılı bir şekilde kentler, sosyal kontrolün azaldığı mekânlara dönüşmüştür (Şener, 2009).

Kent sayısının ve kentlerde yaşayan nüfusun artması dar anlamıyla kentleşme olarak ifade edilmektedir (Erkan, 2002). Kentleşme çok farklı tanımları bulunan bir kavram olmakla birlikte sosyolojik, ekonomik ve demografik açılardan yapılmış birbirine benzer birçok tanımı bulunmaktadır. Bu tanımların her biri konuyu belirli bir açıdan ele almıştır, oysa kentleşme, bütün bu bakış açılarını bünyesinde bulunduran bir gelişme olduğu için, kısıtlı bakış açıları ile yapılacak her tanımlama beraberinde eksiklikleri de getirecektir (Gümüş, 2012).

Hızlı bir şekilde kentleşmenin yaşandığı ve kentlerin ön plana çıktığı günümüz dünyasında kent sorunlarının gittikçe büyüdüğüne ve çeşitlendiğine şahit olmaktayız. Göçlerle birlikte hızlı kentleşmenin sonucu olarak eğitim, sağlık, içme suyu, kanalizasyon, konut, kentsel ulaşım gibi altyapı ihtiyaçlarının ve çevre kirliliği artmıştır (Başaran, 2008). Bu durum rekreasyon ihtiyacını kent kavramı için çok daha önemli ve gerekli bir hale getirmiştir. Kentlerde gecekondu bölgelerinde yaşayan, düşük gelire sahip kişilerle, eğitim düzeyi yüksek, orta ve iyi gelir sahibi, kentin imkânlarına sahip bölgelerde yaşayanlar arasında farklı suç türleri gelişmektedir. Hırsızlık, cebir ve şiddet suçları gecekondu bölgelerinde yaşayanlarda daha çok görülmektedir. İyi bir eğitim almış, geliri iyi olan kişilerde ise beyaz yaka suçları, profesyonel suçlar gözükmemektedir (Yıldırım, 2004).

Kentlerde suç oranlarının düşürülmesinden, bireylerin ruh sağlıklarını korumaya kadar, onları kalabalık ve yoğun kent yaşantısından yani stresten uzaklaştırmada bir araç görevi gören, fiziksel ve psikolojik birçok faydası olduğu bilimsel çalışmalarla kanıtlanan spor ve boş zaman etkinlikleri önemli yer tutmaktadır (Gümüş, 2012).

Kent kavramını boş zaman olgusunun ortaya çıktığı ve kullanıldığı mekânlar olarak ele aldığımızda kentlileşme; rekreasyon hizmet ve imkanlarının yaşama geçirildiği durumları oluşturmaktadır. Bir başka ifadeyle kent- kentleşme-kentlileşme spor turizm kültür-sanat ve daha birçok etkinliğin yapıldığı, yaptırıldığı ortamları doğurur. Bu durum ise daha fazla istihdamın oluşması, ekonomik, sosyo-kültürel canlılık, kaynaşma ve hareket anlamını taşımaktadır (Karaküçük ve Gürbüz, 2007: 89).

Kentlerin büyüüp gelişmesinin, insanların boş zamanlarıyla bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Kent yaşamında çalışmanın, potansiyel olarak herkese doyum sağlayan bir etkinlik olmasını ileri sürmek, kişisel gelişim anlamına gelmez, çünkü her dakika çalışarak etkin olunmamaktadır. Dinlenme, tazelenme, yenilenme ve boş zaman etkinlikleri de önemlidir. Modern toplumlar, sadece dinlenmeye gereksinim duymazlar, ayrıca etkinlikler ve iş dışındaki durumları da onları ilgilendirmektedir (Kılbaş, 2010: 66). Kentlileşmenin gereklerinden biri olan yüksek ahlak ve sosyal değerlere ulaşmada rekreasyonel etkinliklerin yeri önemlidir. Rekreasyon; yüksek ahlak ve sosyal değerleri olan bir yaşamı sürdürmekle ilgilidir (Torkildsen, 2005).

İçinde bulunduğumuz yüzyılda giderek betonlaşan yaşam alanları, sanayileşen ve her geçen gün daha da artan nüfus şehirlerin, insanların rahat hareket edebileceği, spor yapabileceği, rekreasyonel faaliyetlere katılabileceği ve daha da önemlisi şehrin stresinden arınıp, dinlenebileceği; halka açık ve yeşil rekreasyon alanlarının önemini artırmaktadır. Beton yığınları arasında sıkışıp kalan kent sakinlerinin temiz, nezih, güvenli ve olabildiğince yeşil rekreasyon alanlarına olan ihtiyacı büyük oranda artış göstermektedir (Şahin ve Kocabulut, 2014).

Bugünün kentsel yaşamının insan üzerinde birçok olumsuz etkisi olduğu yadsınamazken, giderek yaygınlaşan ve şiddeti artan fiziksel, psikolojik ve sosyal sorunların baskısı, özellikle kentlerde kendini daha yoğun bir şekilde hissettirmektedir. Buna bağlı olarak kentli insanların her geçen gün daha fazla rekreasyona gereksinimi olduğu ve sorunların şiddetinin artmasına paralel olarak, bu gereksinimin de yoğunlaşacağı düşünülebilir. Kentli insanlar için rekreasyonu gerekli kılan ve tamamı yaşam kalitesiyle bağlantılı olan çeşitli durumlar söz konusudur. Bu durumlar kişisel ve toplumsal unsurlara göre şekli ve şiddeti farklılaşmakla beraber bugünün uluslararasılaşan ve giderek birbirine benzeyen yaşam tarzı içinde, pek çok açıdan evrenselleşmektedir. Rekreasyona neden gerek duyulduğu

konusunda bazı alanlarda örtüşen, bazı alanlarda farklılaşan nedenler ileri sürülmektedir. Öne sürülen sebepler ister benzer ister farklı olsun, özellikle yaşam kalitesi giderek düşen kentli insanların, sorunu aşabilmek için rekreasyona gereksinimleri olduğu ortadadır (Arslan, 2010).

2.3.2. Yerel yönetimler ve rekreasyon alanları

Yerel Yönetimlerin son zamanlardaki çalışmaları izlendiğinde kamuoyuna yönelik rekreasyon hizmetlerinin planlanmasına ve uygulanmasına, insanların yaşam kalitesini artırmaya yönelik çalışmalara hız vermeye başladıkları görülmektedir. Özellikle büyükşehirlerdeki yerel yönetimler, insanlara boş zamanlarını verimli hale dönüştürme fırsatı veren rekreasyon kavramını öğretmekte, onları iş, yaşam ve geçim sıkıntısından bir parça da olsa uzaklaştırmaya çalışmakta ve yaşam kalitesini artırmayı hedeflemektedir. Bu amaçlar doğrultusunda yerel yönetimler; sportif faaliyetler, eğlendirici oyunlar, eğitici ve bilgiye dayanan çeşitli oyun ve etkinlik seçenekleri ile bu etkinlikleri en verimli şekilde uygulayabilecekleri rekreasyon alanlarını kamuoyunun hizmetine sunmaya devam etmektedirler (Koçyiğit ve Yıldız, 2014).

Bireylerin rekreasyonel etkinliklere katılım ihtiyaçlarını karşılama konusunda sorumluluğu olan kurum ve kuruluşlar özellikle son zamanlarda modern park ve rekreasyon alanlarının inşa edilmesine, eskilerinin ise modernize edilmesine yönelik çalışmalara girişmişlerdir (Gümüş, Alay ve Karakılıç, 2015).

Günümüzde rekreasyonel etkinliklerin bireyde sağladığı fizyolojik ve psikolojik gelişmeler bilimsel araştırmalar ile ortaya konmaktadır. Dolayısıyla boş zaman faydalı ve bilinçli bir şekilde değerlendirilmeli, rekreasyon olanaklarına talep konusunda toplumsal bir bilinç oluşturulmalı; bu bilinci geliştirmede en büyük sorumluluğa sahip olması gereken devlet kurumları ve yerel yönetimler de rekreasyon olanaklarını artırmalı ve boş zaman eğitimi ile ilgili tedbirleri almalıdırlar. Çünkü kentli insanlar, yeterli boş zaman eğitimi alamadıkları takdirde, sorunlarını çözebilecek nitelikte etkinliklere yönelememekte veya olumsuz etkinliklere eğilim göstermektedirler (Arslan, 2010). Ülkemizde son yıllarda artan tesisleşme oranına bağlı olarak spor ve fiziksel aktivite konusunda yerel yönetimlerin halka yönelik geliştirdikleri politikalar göze çarparken (Gümüş ve Karakullukçu, 2015) Amerika'da yüz yılı aşkın bir süredir yerel yönetimler, boş zaman ve rekreasyon hizmetleri

sunmak amacı ile rekreasyon alanları yaratma iddiasındadırlar ve bu iddia çoğunlukla boş zaman ve rekreasyonun, yaşam kalitesine olumlu katkısına dayandırılmaktadır. Birçok araştırmacı, rekreasyon ve boş zaman hizmetleri ile programlarının toplumdaki insanların yaşam kalitesini artırabileceği için gerekli olduğunu savunmaktadırlar. Bu nedenle, rekreasyona katılımın toplumun yaşam kalitesini koruyan ya da yükselten etkileri dikkate alındığında, rekreasyonel hizmetleri sunmak yerel yönetimlerin öncelikli sorumluluğu, olmalıdır (Baker ve Palmer, 2006).

Sağlıklı bir kent ve kentli oluşmasını sağlamak amacı ile yerel yönetimler tarafından planlanacak rekreasyon alanlarının daha fazla birey tarafından kullanılması amaçlanmalıdır. Rekreasyon alanlarına daha fazla birey çekebilmek açısından, kullanıcıların rekreasyon alanlarını tercih etmelerinde etkili olan unsurların veya rekreasyon alanlarına sıklıkla katılımlarını engelleyen unsurların bilinmesi ve yeni rekreasyon alanlarının bu bilgiler ışığında planlanması son derece önemlidir (Gümüş, 2012).

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili açıklamalara yer verilmektedir.

3.1. Araştırma Modeli

Ankara'da belediyeler tarafından yaptırılan rekreasyon alanlarının kullanımını etkileyen unsurların incelendiği bu araştırmada betimsel taramaya yönelik bir yöntem uygulanmıştır.

3.2. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Tarama: Araştırma kapsamında kullanılan veri toplama aracı araştırmacı tarafından Likert türü ölçek geliştirme yaklaşımına uygun olarak geliştirilmiştir. Araştırmanın amacı ve alt amaçları doğrultusunda yerli ve yabancı alanyazın taraması yapılmıştır. Elde edilen araştırmalar arasından rekreasyon alanları kullanımı ile ilgili olan çalışmalara odaklanılmıştır. İncelenen çalışmalar ve ilgili alanda uzman görüşlerinden de yararlanarak veri toplama aracında yer alabileceği düşünülen denemelik ifadelere yer verilmiştir.

İfadelerin Yazılması: Deneme aşamasından sonra uygun olmayan (ya da geçerli ve güvenilir olmayan) maddelerin oluşması durumuna karşı tedbir almak amaçlı veri toplama aracında kullanılması planlanan, toplam madde sayısının çok daha fazlası kadar maddeye yer verilmiştir.

Uzman Görüşü: Kapsam geçerliği, bir ölçme aracının içeriğinin ve beklenen davranışları ne derece ölçtüğünün tayin edilmesidir (Balcı, 2011: 116). Kapsam geçerliğini uzman görüşlerine başvurarak saptamak çok etkili bir yaklaşım olup, istendiği takdirde uzman görüşleri istatistiksel olarak yorumlanabilen bir konuma da getirilebilmektedir (Alpar, 2010: 319). Uzman görüşü bazı kaynaklarda görünüş geçerliği adı altında bazı kaynaklarda ise kapsam geçerliği adı altında tartışılmaktadır (Deniz, 2008). Kapsam geçerliliğine ilişkin uzman grubu sayısının genellikle 5 ile 40 arasında olması önerilmektedir (Alpar, 2010: 139). Uzman görüşüne yönelik olarak hazırlanan ifadeler, alanında en az doktora derecesine sahip 8 spor bilimleri ve rekreasyon uzmanı ile 2 ölçme değerlendirme uzmanı olmak üzere toplam 10 akademisyene incelenmek üzere verilmiştir. Bu ifadelerle birlikte

akademisyenlere çalışmanın amacı, kapsamı, ifadelerin özellikleri ve kendilerinden beklenenlerin yer aldığı bir yönerge verilmiştir. Akademisyenlerden her bir sorunun anlaşılabilirliğine ilişkin 1 ile 3 arasında (1:Uygun değil, 2:Kısmen uygun, 3:Uygun) değerlendirme yapmaları, düzeltilmesi ya da gereken başka ifadelerin eklenmesi konusunda görüşleri istenmiştir. Uzmanlar her bir ifadeyi yukarıdaki 3 madde ile değerlendirdikten sonra her bir madde için kapsam geçerlik oranı (KGO) hesaplanmıştır. KGO, U: “uygun” diyen uzman sayısı ve N: “toplam” uzman sayısı olmak üzere, $KGO = [U/(N/2)] - 1$ eşitliği ile elde edilir. KGO değeri negatif ya da “0” olarak elde edilen ifadeler madde havuzundan öncelikle elenir. Daha sonra pozitif KGO değerine sahip maddeler belirli bir yanılma/anlamlılık düzeyinde uzman sayısına göre hesaplanmış tablo değerli ile karşılaştırılır. $\alpha=0,05$ için olması istenen en küçük kapsam geçerlik oranı 10 uzman için 0,62’dir (Alpar, 2010: 320). Ölçeğe ilişkin kapsam geçerlik indeksi (KGİ) ise istatistiksel değerlendirme sonucunda havuzda kalan maddelerin kapsam geçerlik oranlarının aritmetik ortalamasıdır. Bulunan değer 0,67’den büyük olması istenir. $KGİ > 0,67$ olduğunda “ölçek istatistiksel açıdan anlamlıdır” denir (Alpar, 2010: 321).

İfadelerin Uzman Ölçek Formatına Dönüştürülmesi: Kapsam geçerliğine ilişkin uzman görüşü alınan ifadeler tasarlanarak ölçek formuna dönüştürülmüştür. Formun başına ölçeğin amacını, işaretlemenin nasıl yapılması gerektiğini ve yaklaşık ne kadar zaman aldığını belirten bir yönerge konulmuştur. Bu aşamada ayrıca ifadelerin ölçek içerisindeki düzeninin belirlenmesi ve ön inceleme gibi çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Analiz: Var olan ifadeler arasından en iyi psikometrik özelliklere sahip olan ifadelerin seçilebilmesi amacıyla, uygulamalar sonrası elde edilen verilere Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmış, madde toplam korelasyonları, alt boyutlar arası korelasyon ve Cronbach alfa değerleri hesaplanmıştır.

3.3. Evren ve Örneklem

Bu araştırmada belediyeler tarafından yapılan rekreasyonel alanların kullanımını etkileyen unsurlar incelendiğinden, araştırmanın evrenini Ankara ilinde yaşayan 18 yaş üzeri bireyler oluşturmaktadır. Evren seçimi ve dolayısıyla örneklem seçimi, amaca yönelik (purposive sampling) olarak seçilmiştir.

Araştırma evreninden araştırmaya gönüllü olarak toplamda 1135 kişi katılmıştır. Elde edilen ölçekler incelendiğinde 1135 ölçekten 216 tanesinin geçersiz olduğu tespit edilmiş ve araştırmanın örneklemini toplamda 919 katılımcıdan oluşmuştur.

Örneklem Grubu 1: Açımlayıcı Faktör Analizi için amaca yönelik örneklem metoduyla seçilen 320 katılımcı araştırmaya dâhil edilmiştir. Faktör analizinde her değişken için en az 5 gözlemin olması gerektiği ayrıca 300 gözlem sayısının “iyi” olarak değerlendirilebileceği belirtilmektedir (Alpar, 2010: 387).

Açımlayıcı Faktör Analizi için seçilen araştırma grubunun; yaş, cinsiyet, gelir düzeyi, eğitim durumu, medeni durum gibi değişkenlere ilişkin dağılımları çizelge 3.1’de verilmiştir.

Çizelge 3.1. Örneklem grubu 1’in demografik bilgileri

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	186	58.1
	Erkek	134	41.9
Medeni durum	Evli	126	39.4
	Bekâr	194	60.1
Yaş	18-25	172	53,8
	26-37	89	27,8
	38-55	59	18,4
Aylık hane halkı geliri	1400 ve altı	54	19,9
	1401 - 3000	171	53,4
	3001 - 4500	54	19,9
	4501 ve üstü	41	12,8
Eğitim durumu	İlköğretim (ilk-ort.)	28	8.8
	Lise	51	15.9
	Üniversite	241	75.3
Hususi araç	Var	112	35
	Yok	208	65
Genel olarak sağlık durumunuzu nasıl değerlendirirsiniz?	Kötü	5	1.6
	Normal	51	15.9
	İyi	264	82.5

Çizelge 3.1. incelendiğinde örneklem grubu 1’in % 58.1’i kadın, % 60.1’i bekâr, % 53.8’i 18-25 yaş aralığında, % 53.4’ünün geliri 1401-3000 TL aralığında değişmekte, % 75.3’ü üniversite mezunu, % 65’inin hususi aracı bulunmakta ve % 82.5’inin genel olarak sağlık durumlarını “iyi” şeklinde nitelendirdiği görülmektedir.

Örneklem Grubu 2: AFA sonrasında yapı geçerliğinin ikinci adımı olan Doğrulayıcı Faktör Analizine (DFA) geçilmiştir. DFA, ölçeğin iç tutarlılık testi (Cronbach alfa) ve boyutlar arası ilişkinin incelenmesi için AFA sonrası elde edilen ölçekler 260 katılımcıya uygulanmıştır.

DFA için araştırmaya dâhil edilen katılımcıların; yaş, cinsiyet, gelir düzeyi, eğitim durumu, medeni durum gibi değişkenlere ilişkin dağılımları çizelge 3.2’de verilmiştir.

Çizelge 3.2. Örneklem grubu 2’nin demografik bilgileri

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	137	52,7
	Erkek	123	47,3
Medeni durum	Evli	97	37,3
	Bekâr	163	62,7
Yaş	18-25	136	52,3
	26-37	74	25,5
	38-55	50	19,2
Aylık hane halkı geliri	1400 ve altı	54	20,8
	1401 - 3000	126	48,5
	3001 - 4500	49	18,8
	4501 ve üstü	31	11,9
Eğitim durumu	İlköğretim (ilk-ort.)	25	9,6
	Lise	46	17,7
	Üniversite	189	72,7
Hususi araç	Var	94	36,2
	Yok	166	63,8
Genel olarak sağlık durumunuzu nasıl değerlendirirsiniz?	Kötü	2	0,8
	Normal	63	24,2
	İyi	195	75

Çizelge 3.2. incelendiğinde DFA için seçilen örneklem grubu 2’nin % 52.7’si kadın, % 62.7’si bekâr, % 52.3’ü 18-25 yaş aralığında, % 48.5’inin geliri 1401-3000 TL aralığında değişmekte, % 72.7’si üniversite mezunu, % 63’8’inin hususi aracı bulunmakta ve %75’inin genel olarak sağlık durumlarını “iyi” şeklinde nitelendirdiği görülmektedir.

Örneklem Grubu 3: Araştırma kapsamında katılımcılardan elde edilen çeşitli değişkenlere göre ölçeklerin alt boyutundaki farkların anlamlılığının sınanması için 339 katılımcı üzerinden açılımlayıcı (inferential) istatistikler hesaplanmıştır.

Araştırmanın grubunun; yaş, cinsiyet, gelir düzeyi, eğitim durumu, medeni durum gibi değişkenlere ilişkin dağılımları çizelge 3.3'te verilmiştir.

Çizelge 3.3. Örneklem grubu 3'ün demografik bilgiler tablosu

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	193	56,9
	Erkek	146	43,1
Medeni durum	Evli	190	56
	Bekâr	149	44
Yaş	18-25	109	32,2
	26-37	132	38,9
	38-55	98	28,9
Aylık hane halkı geliri	1400 ve altı	48	14,2
	1401 - 3000	160	47,2
	3001 - 4500	73	21,5
	4501 ve üstü	58	17,1
Eğitim durumu	İlköğretim (ilk-ort.)	50	14,7
	Lise	60	17,7
	Üniversite	229	67,6
Hususi araç	Var	164	48,4
	Yok	175	51,6
Genel olarak sağlık durumunuzu nasıl değerlendirirsiniz?	Kötü	5	1,5
	Normal	65	19,2
	İyi	269	79,4

Çizelge 3.3. incelendiğinde örneklem grubu 3'ün %56.9'u kadın, %56'sı evli, %38.9'u 26-37 yaş aralığında, %47.2'sinin geliri 1401-3000 TL aralığında değişmekte, %67.6'sı üniversite mezunu, %51.6'sının hususi aracı bulunmakta ve %79.4'ünün genel olarak sağlık durumlarını "iyi" şeklinde nitelendirdiği görülmektedir.

3.4. Veri Toplama Aracı

Araştırma kapsamında geliştirilen veri toplama aracı 3 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcıların yaş, cinsiyet, gelir durumu gibi çeşitli demografik bilgilerini tanımlamaya yönelik sorular yer almaktadır. Demografik form oluşturulurken gelir durumu sınıflandırılmasında Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu tarafından yirmi dokuz yıldan bu yana yapılan "açlık ve yoksulluk sınırı" araştırması göz önünde bulundurularak sınıflandırma yapılmıştır. Yaş grupları açısından sınıflama yapılırken ise genç yaş, orta yaş ve orta üstü yaş olarak bir ayırım gözetilmiştir. Yaş sınıflandırmasının üst sınırı olan 55

yaşından yüksek 6 katılımcı (59-60-62-63-63-65) yaş sınıfı aralığının fazla tutulmaması için araştırmaya dâhil edilmemiştir.

İkinci bölümde bireylerin, belediyeler tarafından yaptırılan rekreasyon alanlarını tercih etmelerinde etkili olan unsurları sorgulayan, “Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeği” (RATE) kullanılmıştır. RATE sportif çeşitlilik, personel, konum, fiziki imkânlar ve aktivite olmak üzere 5 alt boyut ve toplam 24 maddeden oluşmakta ve 5’li derecelidir (1: Hiç Önemli Değil, 2: Önemsiz, 3: Fark etmez, 4: Önemli, 5: Çok Önemli). RATE alanyazında bu alanda daha önce yapılan çalışmalardan yararlanılarak geliştirilmiştir. 5 alt boyuttan oluşan RATE ölçeği geliştirilirken bireylerin gidecekleri rekreasyon alanlarını tercih ederken etkilenebilecekleri faktörler göz önünde bulundurulmuş ve bu doğrultuda alanyazındaki çalışmalara yoğunlaşmıştır. “Sportif Çeşitlilik” alt boyutunda Wilcox, Castro, King, Housemann ve Brownson (2000) ve Pelletier Fortier, Vallerand, Briere, Tuson ve Blais (1995)’in çalışmalarından yararlanılmıştır (3 madde). “Personel” alt boyunda ise Öcal (2012) ile Stanis, Schneider, Chavez ve Shinew (2009)’un çalışmalarından (2 madde); “Konum” alt boyutunda Uzun ve Müderrisoğlu (2010)’nun çalışmalarından (2 madde); “Fiziki İmkânlar” alt boyutunda ise Uzun ve Müderrisoğlu (2010) ve Öcal (2012)’in çalışmalarından (4 madde) son olarak “Aktivite” alt boyutundan Tütüncü, Aydın, Küçükusta, Avcı ve Taş (2011); Uzun ve Müderrisoğlu (2010); Ağlönü ve Mengütay (2009)’in çalışmalarından yararlanılmıştır (3 madde). İlgili çalışmaların yanı sıra uzman önerileri doğrultusunda araştırmacı tarafından geliştirilen maddelere de yer verilmiştir (10 madde).

Son bölümde ise bireylerin, belediyeler tarafından yaptırılan rekreasyon alanlarına katılımını engellediği düşünülen bir takım ifadelerden oluşan “Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği” (RAKE) kullanılmıştır. RAKE güvenlik engeli, bireysel engel, spor alanı engeli, zaman engeli ve arkadaş engeli olmak üzere toplam 5 alt boyut ve 17 maddeden oluşmaktadır. RAKE 5’li derecelendirme türünde bir ölçektir (1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen Katılıyorum). RAKE ölçeği benzer şekilde alanyazında bu alanda daha önce yapılan çalışmalardan yararlanılarak geliştirilmiştir. RAKE geliştirilirken “Güvenlik Engeli” alt boyutunda Wilcox, Castro, King, Housemann ve Brownson (2000); Arnold ve Shinew (1998); Stanis, Schneider, Chavez ve Shinew (2009)’in çalışmalarından (4 madde); “Zaman Engeli” alt boyutunda Gürbüz, Öncü ve Emir (2012); Tütüncü ve diğerleri (2011)’nin çalışmalarından (2 madde),

“Arkadaş Engeli” alt boyutunda Gürbüz, Öncü ve Emir (2012)’in çalışmasından (3 madde); “Bireysel Engel” Gürbüz, Öncü ve Emir (2012); Wilcox, Castro, King, Housemann ve Brownson (2000)’in çalışmalarından (4 madde) yararlanılmıştır. Bunların dışında 4 madde araştırmacı tarafından eklenmiştir.

3.5. Verilerin Toplanması

Veri toplama araçları 2015 yılının Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında Ankara’nın 9 farklı ilçesinde (Çankaya, Yenimahalle, Sincan, Mamak, Keçiören, Pursaklar, Etimesgut, Gölbaşı ve Altındağ) yaşayan ve belediyeler tarafından yapılan farklı rekreasyon alanlarında (Dikmen Vadisi, Anka-Park, Göksu Parkı, Gençlik Parkı, 50.yıl Parkı, Pursaklar Aile Yaşam Merkezi, Kurtuluş Parkı, Sincan Aile Yaşam Merkezi, Mogan Parkı, Mavigöl Rekreasyon Alanı, Sincan Gençlik Merkezi, Botanik Park, Altın Park, Harikalar Diyarı) en az bir defa bulunmuş bireylere uygulanmıştır. Ölçekler uygulanırken araştırmanın Ankara’da bulunan rekreasyon alanları ile ilgili olduğu, ifadelerin bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Veri toplama araçları beden eğitimi ve spor alanında eğitim alan ve daha önce benzer bilimsel çalışmalar için veri toplama sürecinde yer almış toplam 18 araştırmacı tarafından hafta sonu ve hafta içi, günün farklı zaman dilimlerinde uygulanmıştır. Veri toplama araçları uygulanmadan önce, uygulamanın ortalama 8 dakika sürdüğü, her bir sorunun cevaplanması gerektiği, elde edilen bilgilerin sadece bu araştırma kapsamında kullanılacağı araştırmacılar tarafından ayrıca ifade edilmiştir.

3.6. Verilerin Analizi

Veri toplama süreci sonunda elde edilen veriler araştırmacı tarafından kontrol edildikten sonra SPSS (Statistical Package for Social Sciences 20.0) paket programına aktarılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 20.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Öncelikle örneklem grubu 1’den elde edilen verilere Açıklayıcı Faktör Analizi; ardından örneklem grubu 2’den elde edilen verilere Doğrulayıcı Faktör Analizi, Cronbach alfa, madde-toplam korelasyonları ve boyutlar arası korelasyona ilişkin analizler; son aşamada da örneklem grubu 3’ten elde edilen verilerin çözümlenmesinde kişisel bilgiler (demographics) için betimsel istatistik hesaplaması (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma) ve araştırma kapsamında ele alınan hipotezlerin sınanması için açıklayıcı (inferential) istatistik

yöntemleri kullanılmıştır. Açımlayıcı faktör analizinde madde yük değeri kesme sınırı .40 olarak alınmıştır. Yapılan analizlerde alfa hatası .05 olarak alınmıştır.

Katılımcıların belediyeler tarafından yapılan rekreasyonel alanları tercih etmelerinde etken olan ve bu anlarda rekreasyonel aktivitelere katılımlarını engelleyen değişkenlerde anlamlı bir fark olup olmadığını sınımadan önce, her alt boyut için değişkenlerin alt gruplarında dağılımın normalliği Kolmogorov-Smirnov testi ile sınanmıştır. Tüm alt gruplarda dağılımın normal olmadığı gözlenmiştir. Bu sonuca ve değişkenlerin kategori sayısına bağlı olarak, cinsiyet ve medeni durumlarına ilişkin Mann Whitney U-Testi kullanılırken; yaş grupları, gelir düzeyi, eğitim durumu ve fiziksel aktiviteye katılım sıklığına göre, anlamlı bir farklılık olup olmadığını sınamak için ilişkisiz ölçümler için Kruskal Wallis H-Testi kullanılmıştır.

4. BULGULAR

4.1. Veri Toplama Araçlarının Geçerliliği ve Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında 2 farklı ölçek kullanılmıştır. Evrenden alınan örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli olup olmadığını ve ilgili ölçekte yer alan maddelerin faktörleşmeye uygun olup olmadığını sınamak amacıyla KMO ve Bartlett testi yapılmıştır. Alanyazın incelendiğinde KMO 0.50-0.60 arası değerlerin kötü, 0.60 - 0.70 arasında zayıf, 0.70-0.80 arasında orta, 0.80-0.90 arası değerlerin iyi, 0.90 ve üzeri değerlerin mükemmel olduğu ifade edilmektedir. KMO 0.50'den düşük olması halinde faktör analizi yapılamayacağı belirtilmektedir. KMO değeri 1'e ne kadar yakın ise eldeki veri grubuna faktör analizinin yapılmasının uygun olduğu kabul edilir. Ancak bulunan değer 0.5'in altında ise değişken çiftleri arasındaki ilişkilerin diğer değişkenlerce açıklanamayacağını gösterir ki bu durumda faktör analizine devam edilmez (Bayram, 2004; Alpar, 2010; Çokluk ve diğ., 2010).

Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi Sonuçları

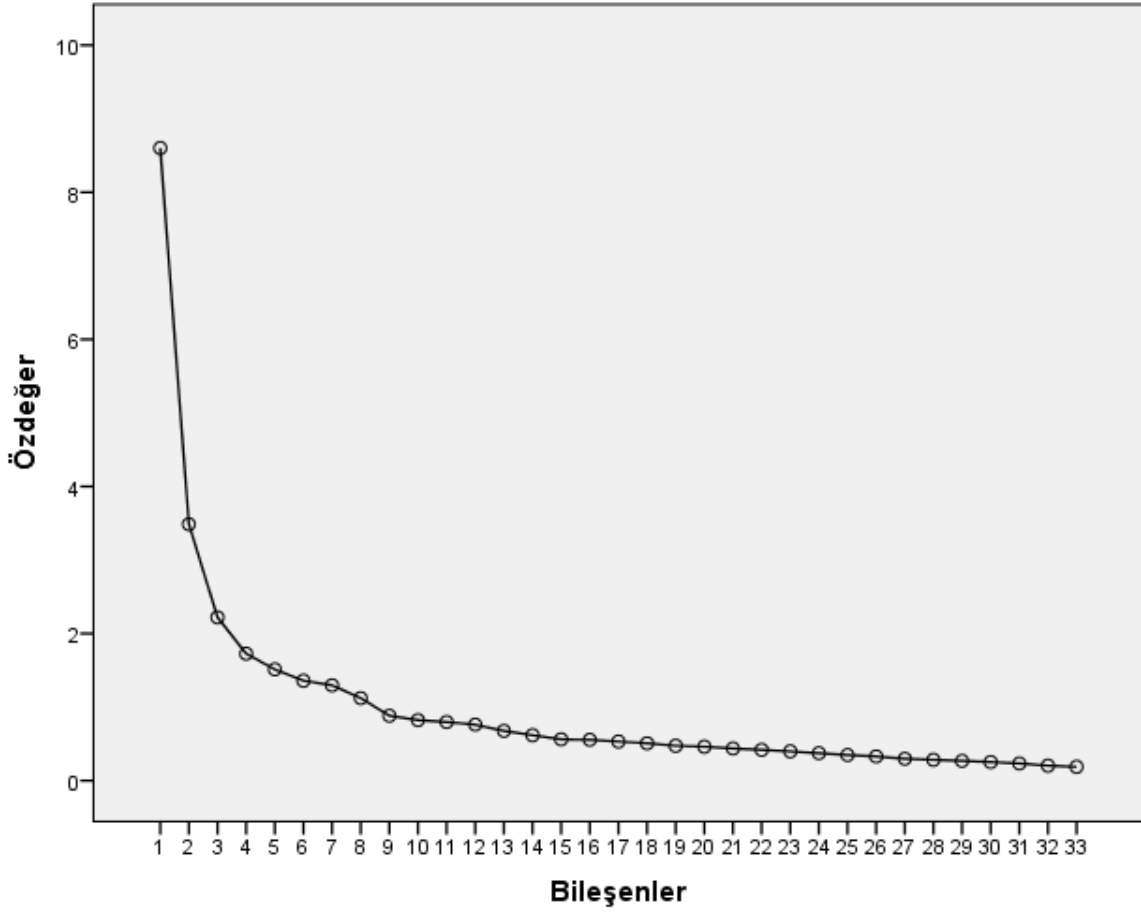
Yapılan bu çalışmada; Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeğinin KMO değerinin 0.880 olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.1).

KMO testi değerlerinin "iyi" (.80 ve üzeri) ve Bartlett testinin ise "Anlamlı" çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir.

Çizelge 4. 1. KMO ve Bartlett küresellik testi çizelgesi: Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeği

KMO Örneklem Yeterlilik Ölçümü		,880
Bartlett Küresellik Testi	Ki-kare	4766,061
	Serbestlik derecesi	528
	Anlamlılık (p<)	,001

Çizelge 4.1'de görülen KMO ve Bartlett Küresellik Testi sonucuna göre ilgili veri grubuna faktör analizi yapılmasının uygun olduğu kabul edilmektedir.

Şekil 4.1. Rekreasyon alanı tercih etkenleri özdeğer grafiği

Şekil 4.1 ve Çizelge 4.2 incelendiğinde AFA sonucunda yamaç eğim grafiğinde öz değeri 1'den büyük 5 boyut olması nedeniyle faktör sayısının 5 olmasına karar verilmiş ve bu doğrultuda boyutlar adlandırılmıştır.

Toplam 33 madde olan RATE-Ö'nin uygulama sonucu elde edilen verilerin faktörleşmeye uygunluğu incelenmiş ve faktör yükü 0.40 ın altında kalan 9. madde ölçekten çıkarılarak tekrar faktör analizi yapılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda her iki boyutta binişiklik gösteren 17. madde ölçekten çıkarılarak tekrar faktör analizi yapılmıştır. Üçüncü kez yapılan faktör analizi sonucunda 11. madde de her iki boyutta binişiklik gösterdiği için ölçekten çıkarılarak verilere tekrar faktör analizi uygulanmıştır. Dördüncü kez yapılan faktör analizi sonucunda, faktör yükleri 0.40'ın üzerinde olan 1. Faktör (1-2-3-4) "Sportif Çeşitlilik" 2. Faktör (5-6-7-8) "Personel" 3. Faktör (12-13-14) "Konum" 4. Faktör (10-15-16-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28) "Fiziki İmkânlar" 5. Faktör (29-30-31-32-33) "Aktivite" olarak adlandırılmıştır.

Çizelge 4.2. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeğinin döndürülmüş (varimax) temel bileşenler faktör analizi sonuçları

Faktörler/Maddeler	Faktör Yüğü	Özdeğer	Açıklanan Varyans (%)
<u>Sportif Çesitlilik</u>			
S2. Bisiklet yolunun bulunması	,786		
S3. Paten, kay kay yolunun bulunması	,705	2,446	8,155
S4. Farklı spor dallarını yapmaya imkân sağlaması	,608		
S1. Yürüyüş yollarının olması	,665		
<u>Personel</u>			
S6. Yeterli sayıda temizlik personelinin bulunması	,733		
S8. Yeterli sayıda güvenlik personelinin bulunması	,702	2,665	8,884
S7. Alanda danışabilecek personelin bulunması	,646		
S5. Spor yaptıracak eğitmenlerin olması	,489		
<u>Konum</u>			
S13. Eve yakın olması	,778		
S12. Şehir merkezine yakın olması	,724	1,863	6,210
S14. Toplu taşıma araçları ile ulaşılabilir olması	,488		
<u>Fiziki İmkânlar</u>			
S24. Yeşil alanların sürekli bakımlı ve temiz olması	,837		
S25. Yeşil alanların çok ve çeşitli olması	,831		
S26. Yılın her döneminde kullanılabilir olması	,781		
S19. İçme suyunun bulunması	,740		
S27. Alan içi peyzaj mimarisi benim için önemlidir	,712		
S22. Kiralanabilecek ekipmanların olması (bisiklet, paten vs)	,706		
S21.Ortak kullanım alanlarının temiz olması	,703		
S28. Bitki çeşitliliğinin çok olması	,670	6,816	22,720
S20. Bilgilendirici levhaların olması	,664		
S23. Piknik yapmaya imkan sağlaması	,656		
S16. Ailece oturulabilecek bankların bulunması	,553		
S18. Beslenme ihtiyaçlarını karşılayabilecek mekânların olması	,551		
S15. Çocuk oyun alanlarının çeşitliliği	,543		
S10. Doğal/yapay su alanlarının çeşitliliği	,416		
<u>Aktivite</u>			
S30. Alanda sürekli sportif organizasyonların bulunması	,783		
S31. Rekreasyon alanlarının sosyalleşmek için yeterince kalabalık olması	,781		
S29. Alanda sürekli sosyo kültürel etkinliklerin bulunması	,747	3,115	10,382
S32. Çocuklar için eğlenceli etkinlikler yapılması	,722		
S33. Alanda söyleşi, kongre, sempozyum vb etkinliklerin yapılması	,703		
			56,352

Çizelge 4.2 incelendiğinde; Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeğinin 5 alt boyutta toplandığı ve toplam varyansı açıklama oranının 56.35 olduğu saptanmıştır. Alt boyutları

oluşturan maddelerin faktör yüklerinin .41'in üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Açıklayıcı faktör analizi sonrasında yapı geçerliliğinin ikinci adımı olan doğrulayıcı faktör analizine geçilmiştir.

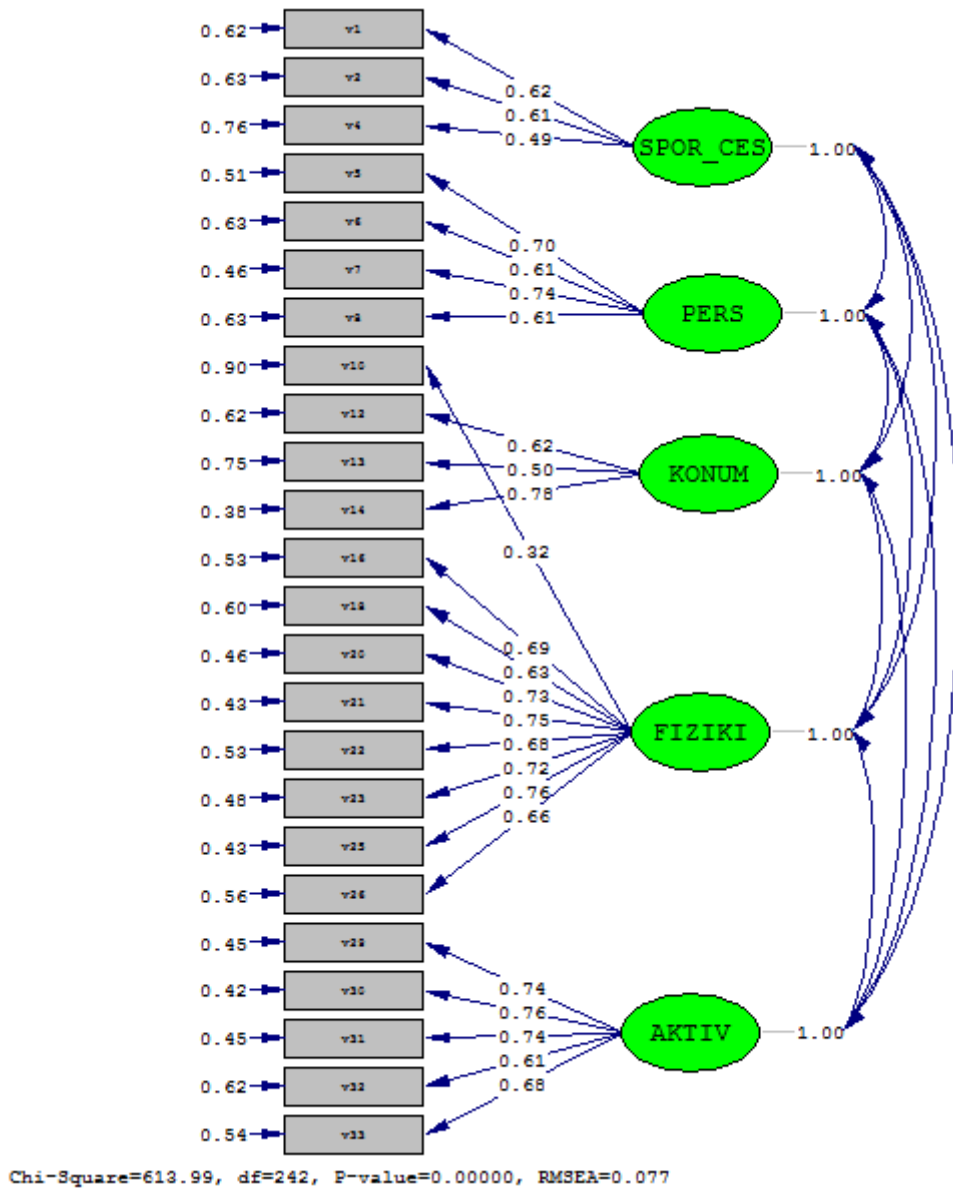
DFA işlemlerinde Ki-kare değerini en çok arttıran maddeler sırasıyla ve teker teker ölçekten çıkarılmıştır. Bu maddeler ölçekten çıkarılırken aynı/benzer özelliği ölçen başka madde/maddelerin ilgili alt boyutta bulunup bulunmadığına ve ilgili alt boyutun kapsamını etkileyip etkilemediğine dikkat edilmiştir. DFA işlemi sırasında Ki-kare değerini arttıran 28., 27., 15., 3., 19. ve 24. maddeler ölçekten çıkartılmıştır. Bu maddeler çıkartıldıktan sonra elde edilen uyum iyiliği değerleri çizelge 4.3'te verilmiştir.

Çizelge 4.3. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeği uyum kriteri ve doğrulayıcı faktör analizi sonuçları

Uyum Kriteri	Mükemmel Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	DFA Sonuçları
χ^2/sd	$\chi^2/sd < 2$	$\chi^2/sd < 3$	2,53
RMSEA	$0 < RMSEA < 0,05$	$0,05 \leq RMSEA \leq 0,08$	0,07
NFI	$0,95 \leq NFI \leq 1$	$0,90 < NFI < 0,95$	0,88
NNFI	$0,95 \leq NNFI \leq 1$	$0,90 \leq NNFI < 0,95$	0,91
CFI	$0,95 \leq CFI \leq 1$	$0,90 \leq CFI < 0,95$	0,92
SRMR	$0 \leq SRMR < 0,05$	$0,05 \leq SRMR \leq 0,10$	0,07
GFI	$0,95 \leq GFI \leq 1$	$0,90 \leq GFI < 0,95$	0,84

Doğrulayıcı faktör analizinde kurulan modelin uyumunu sınamada çeşitli uyum kriterleri kullanılmaktadır. Bunlardan bazıları RMSEA (Root-mean square error approximation), NFI (Normed Fit Index), NNFI (Nonnormed Fit Index), CFI (Comparative Fit Index), SRMR (Standardized Root Mean Square Residual) GFI (Goodness of Fit Index) ölçütleridir (Baumgartner ve Homburg, 1996; Bentler, 1980; Bentler ve Bonett, 1980; Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller, 2003; Marsh, Hau, Artelt, Baumert ve Peschar, 2006; Yılmaz ve Çelik, 2009).

Çizelge 4.3 incelendiğinde RMSEA (0.07), SRMR (0.07), NNFI (0.91) ve CFI (0.92) değerlerinin kabul edilebilir uyum iyiliği sınırları içinde olduğu; NFI (0.88) ve GFI (0.84) değerlerinin ise kabul edilebilir sınırların biraz altında olduğu görülmektedir. Bu değerler dışında $\chi^2(242)=613.99$; $\chi^2/sd=2.53<3$ değeri de modelin kabul edilebilir düzeyde uyumunu göstermektedir. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeğine ilişkin DFA için uyum iyiliği değerlerinin yeterli olduğunu, dolayısıyla modelin istatistiksel olarak anlamlı bir model olduğunu söylemek mümkündür. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeğinin alt boyutlarının yer aldığı DFA sonuçları şekil 4.2’de verilmektedir.

Şekil 4.2. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeğinin doğrulayıcı faktör analiz modeli

Şekil 4.2 incelendiğinde sportif çeşitlilik alt boyutunda korelasyon değerleri 0.49 ile 0.62 arasında; personel alt boyutunda 0.61 ile 0.74 arasında; konum alt boyutunda 0.50 ile 0.78 arasında; fiziki imkanlar alt boyutunda 0.32 ile 0.76 arasında; aktivite alt boyutunda 0.61 ile 0.76 arasında değer aldığı görülmektedir.

Boyutlar arası korelasyon kat sayısını hesaplamak için yapılan analizlerde öncelikle alt boyutların normallik testi yapılmıştır. Alt boyutların tamamında dağılımın normal olmadığı gözlenmiş olup bu nedenle Spearman-Brown korelasyon katsayısı ile hesaplama yapılmıştır.

Çizelge 4.4. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeği alt boyutlar arası korelasyon katsayıları

	Sportif Çeşitlilik	Personel	Konum	Fiziki imkânlar
Personel	,23**			
Konum	,32**	,03		
Fiziki İmkânlar	,43**	,05	,40**	
Aktivite	,16**	,40**	-,02	,04

**P<0.01

Çizelge 4.4 incelendiğinde Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeğini oluşturan alt boyutlarda en düşük korelasyon değerinin “Konum” ile “Aktivite” alt boyutları arasında ($r = -0.02$); en yüksek korelasyon değerinin ise “Fiziki imkanlar” ve “Sportif Çeşitlilik” alt boyutları arasında ($r = 0.43$) olduğu görülmektedir. Tüm boyutlar arasındaki korelasyon derecesinin ortancası ($r = 0.19$) olarak bulunmuştur. Her ne kadar boyutlar arasında anlamlı korelasyonlar olsa da değer olarak düşük ve orta düzeyde oldukları görülmektedir. Korelasyon değerleri açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizinde ortaya çıkan alt boyutların ayrı birer yapı oluşturduğu sonucunu göstermektedir. Elde edilen korelasyon değerleri Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeğinin yapı geçerliğinin yeterli düzeyde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeğinin alt boyutlarına ait Cronbach alfa değerleri çizelge 4.5’te verilmiştir.

Çizelge 4.5. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeğinin alt boyutlarına ait Cronbach alfa değerleri

Alt Boyut	Cronbach α
Sportif Çeşitlilik	,54
Personel	,75
Konum	,68
Fiziki İmkânlar	,91
Aktivite	,82

Çizelge 4.5 incelendiğinde Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin elde edilen Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları görülmektedir. Alfa katsayısı, 0.80-1.00 aralığında ise “Geliştirilen test/ölçek yüksek güvenilirliğe sahiptir”; 0.60-0.79 aralığında “Geliştirilen test oldukça güvenilir”; 0.40-0.59 “Geliştirilen testin güvenilirliği düşüktür”; 0.00-0.039 “Geliştirilen test güvenilir değildir” şeklinde nitelendirilir (Alpar, 2010: 350). Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeğinin alt boyutlarına ait Cronbach alfa katsayıları en düşük “Sportif Çeşitlilik” (.54) alt boyutunda iken en yüksek “Fiziki İmkânlar” (.91) alt boyutundadır. Cronbach alfa katsayılarının beklenen değeri 0.70 ve üzeridir. Sportif çeşitlilik alt boyutunda değer düşük çıkmasında iki temel etken dikkati çekmektedir. Bunlardan ilki; Cronbach alfa formülünde yer alan madde sayısı, ikincisi ise; yine Cronbach alfa formülünde yer alan varyans değeridir. Bu boyutta madde sayısının 3 olması, ve varyans değerinin düşük olması (katılımcıların büyük çoğunluğunun aynı yönde cevap vermesi nedeniyle), boyuta ilişkin Cronbach alfa değerini etkileyerek düşük çıkarmıştır. Test puanlarının güvenilirliğinin bir alt kestiricisi olarak kullanılan alfa katsayısı özellikle cevapların derecelendirme ölçeği ile elde edildiği durumlarda sıklıkla kullanılır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011). Alfa katsayısı ölçek içinde bulunan maddelerin iç tutarlılığının (homojenliğinin) bir ölçüsüdür. İlgili ölçeğin alfa katsayısı ne kadar yüksek olursa ölçek maddelerinin o ölçüde birbiri ile tutarlı ve aynı özelliğin öğelerini yoklayan maddelerden oluştuğu ya da tüm maddelerin o ölçüde birlikte çalıştığı yorumu yapılır. Cronbach alfa katsayısı, tek boyutluluk durumlarında kullanılması gereken bir iç tutarlılık katsayısı olup ölçme aracında birden fazla boyut olduğunda gerçek güvenilirliğin altında değerler üretme eğilimindedir (Alpar, 2010: 350).

Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeğine İlişkin Faktör Analizi Sonuçları

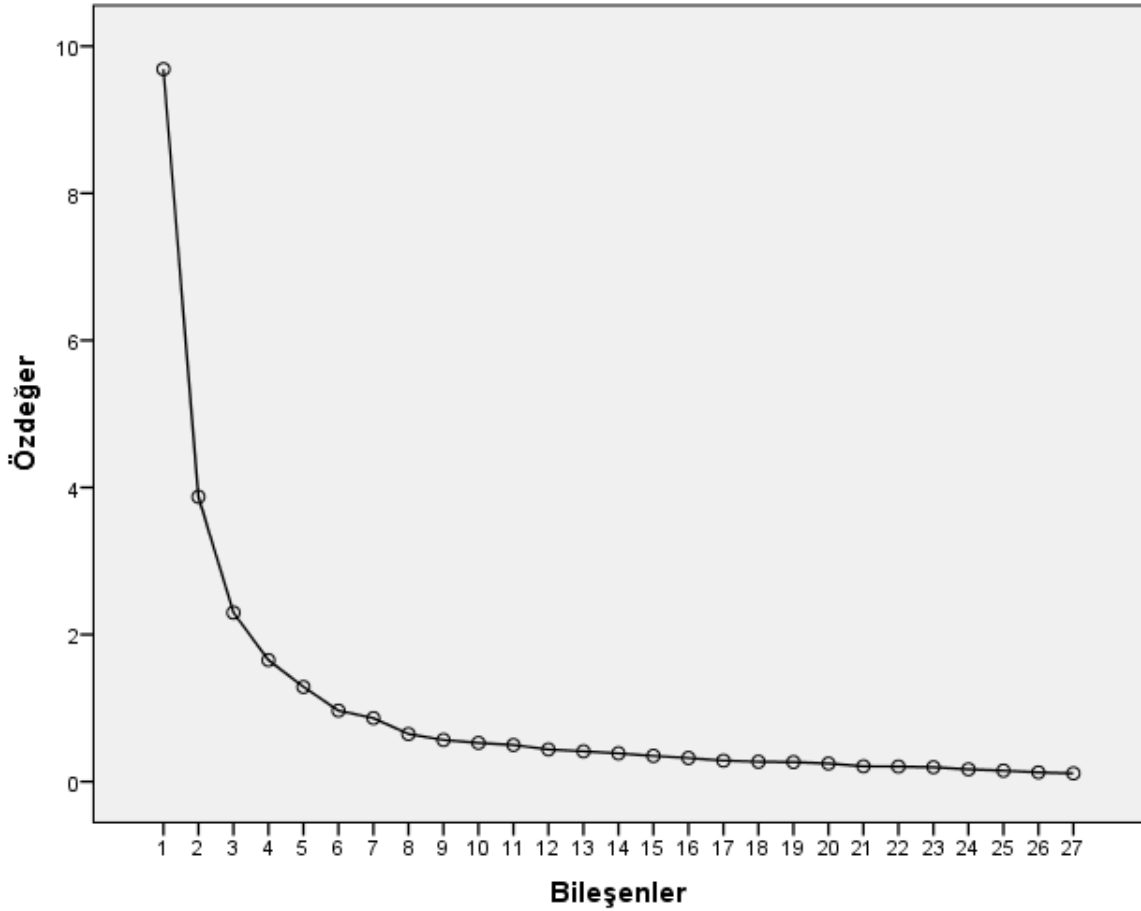
Çalışmada; Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeğinin KMO değerinin 0.898 olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4.6).

KMO testi değerlerinin “iyi” (.80 ve üzeri) ve Bartlett testinin ise anlamlı çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir.

Çizelge 4.6. KMO ve Bartlett küresellik testi çizelgesi: Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeği

KMO Örneklem Yeterlilik Ölçümü		,898
Bartlett Küresellik Testi	Ki-kare	6244,630
	Serbestlik derecesi	351
	Anlamlılık (p<)	,001

Çizelge 4.6’te görülen KMO ve Bartlett Küresellik testi sonucuna göre ilgili veri grubuna faktör analizi yapılmasının uygun olduğu kabul edilmektedir.

Şekil 4.3. Rekreasyon alanı katılım engelleri özdeğer grafiği

Şekil 4.3 ve Çizelge 4.7 incelendiğinde AFA sonucunda yamaç eğim grafiğinde öz değeri 1'den büyük 5 boyut olması nedeniyle faktör sayısının 5 olmasına karar verilmiş ve bu doğrultuda boyutlar adlandırılmıştır.

Toplam 27 madde olan RAKE-Ö'den uygulama sonucu elde edilen verilerin faktörleşmeye uygunluğu incelenmiş ve iki boyutta binişiklik gösteren 16. madde ölçekten çıkarılarak tekrar faktör analizi yapılmıştır. İkinci kez yapılan faktör analizinde, 21. maddenin de benzer şekilde iki boyutta binişiklik göstermesi sebebiyle madde ölçekten çıkarılmıştır. Üçüncü kez yapılan faktör analizi sonucunda faktör yükleri 0.40'ın üzerinde olan 1. Faktör (5-6-2-1-7-3-4-8) "Güvenlik Engeli" 2. Faktör (26-24-25-23-27-22) "Bireysel Engel" 3. Faktör (18-20-19-17) "Spor Alanı Engeli" 4. Faktör (12-11-10-9) "Zaman Engeli" 5. Faktör (14-15-13) "Arkadaş Engeli" olarak adlandırılmıştır.

Çizelge 4.7. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeğinin döndürülmüş (varimax) temel bileşenler faktör analizi sonuçları

Faktörler/Maddeler	Faktör Yüğü	Özdeğer	Açıklanan Varyans (%)
<u>Güvenlik Engeli</u>			
S5. Soyulma korkusu	,859		
S6. Fiziksel saldırı korkusu	,848		
S2. Alkol tüketenlerin bulunması	,814		
S1. Suça meyilli kişilerin buraya gelmesi	,809	5,379	21,517
S7. Cinsel saldırı korkusu	,805		
S3. Madde bağımlılarının bulunması	,798		
S4. Evsizlerin bulunması	,750		
S8. Sakatlanmaktan korkmak	,581		
<u>Bireysel Engel</u>			
S26. Alışılmış günlük programı bozmak istememek	,779		
S24. Ailevi yükümlülükler	,777		
S25. Maddi yetersizlik	,728	3,853	15,412
S23. Rekreasyon alanlarıyla çok ilgili olmamak	,706		
S27. Dermansızlık/enerjisizlik	,704		
S22. Otoparkların yetersiz olması	,702		
<u>Spor Alanı Engeli</u>			
S18. Spor aletlerinin bakımsız olması	,866		
S20. Spor aletlerinin yetersiz olması	,847	3,106	12,424
S19. İstedğim spor aletlerinin olmaması	,828		
S17. Alanın istediğim faaliyetleri sunmaması	,705		
<u>Zaman Engeli</u>			
S12. Boş zaman saatlerinin uygun olmaması	,841		
S11. Yoğun çalışma saatleri	,838	2,952	11,808
S10. Boş zaman yetersizliği	,801		
S9. Program zamanlarının uygun olmaması	,699		
<u>Arkadaş Engeli</u>			
S14. Beraber gelecek kimsenin olmaması	,854		
S15. Arkadaşlarının zamanının olmaması	,800	2,519	10,077
S13. Arkadaşlarının bu tür etkinliklere katılmaktan hoşlanmaması	,782		
Toplam			71,234

Çizelge 4.7 incelendiğinde; Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeğinin 5 alt boyutta toplandığı ve toplam varyansı açıklama oranının 71.234 olduğu saptanmıştır. Alt boyutları oluşturan maddelerin faktör yüklerinin .581'in üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonrasında yapı geçerliliğinin ikinci adımı olan doğrulayıcı faktör analizine geçilmiştir.

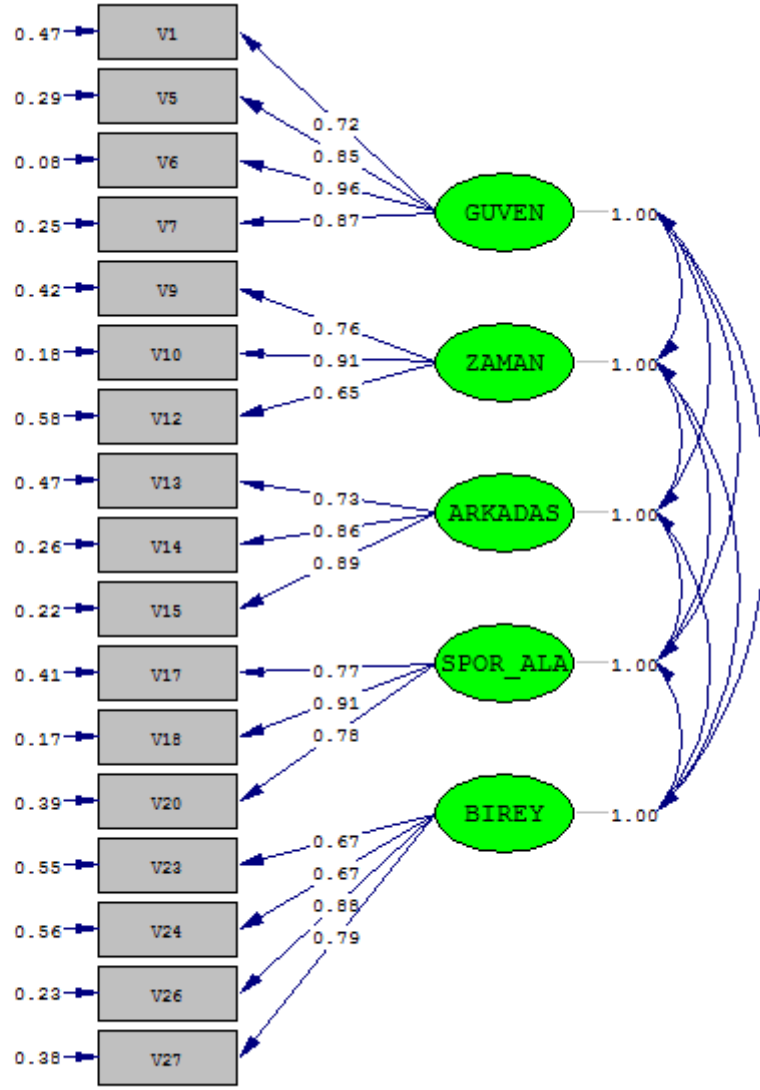
DFA işlemlerinde Ki-kare değerini en çok arttıran maddeler sırasıyla ve teker teker ölçekten çıkarılmıştır. Madde çıkarma sırasında aynı/benzer özelliği ölçen başka madde/maddelerin ilgili alt boyutta bulunup bulunmadığı ve ilgili alt boyutun kapsamını etkileyip etkilemediği göz önünde bulundurulmuştur. DFA işlemi sırasında Ki-kare değeri arttıran 11., 3., 19., 2., 4., 8., 22., 25. maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Bu maddeler çıkartıldıktan sonra elde edilen uyum iyiliği değerleri çizelge 4.9.'da; path diyagramı ise şekil 4.4.'te verilmiştir.

Çizelge 4.8. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeği uyum kriterleri ve doğrulayıcı faktör analizi sonuçları

Uyum Kriteri	Mükemmel Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	DFA Sonuçları
χ^2/sd	$\chi^2/sd < 2$	$\chi^2/sd < 3$	1,31
RMSEA	$0 < RMSEA < 0,05$	$0,05 \leq RMSEA \leq 0,08$	0,03
NFI	$0,95 \leq NFI \leq 1$	$0,90 < NFI < 0,95$	0,96
NNFI	$0,95 \leq NNFI \leq 1$	$0,90 \leq NNFI < 0,95$	0,99
CFI	$0,95 \leq CFI \leq 1$	$0,90 \leq CFI < 0,95$	0,99
SRMR	$0 \leq SRMR < 0,05$	$0,05 \leq SRMR \leq 0,10$	0,04
GFI	$0,95 \leq GFI \leq 1$	$0,90 \leq GFI < 0,95$	0,94

Çizelge 4.8 incelendiğinde RMSEA (0.03), NFI (0.96), NNFI (0.99), CFI (0.99) ve SRMR (0.04) değerlerinin mükemmel uyum iyiliği sınırları içinde olduğu; ve GFI (0.94) değerlerinin ise kabul edilebilir sınırların biraz altında olduğu görülmektedir. Bu değerler dışında $\chi^2(109)=143.72$; $\chi^2/sd=1.31 < 2$ değeri de modelin mükemmel uyumunu göstermektedir. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeğine ilişkin DFA için uyum iyiliği değerlerinin yeterli olduğunu, dolayısıyla modelin istatistiksel olarak anlamlı bir model olduğunu söylemek mümkündür.

Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeğinin alt boyutlarının yer aldığı doğrulayıcı faktör analizi sonuçları şekil 4.4'te verilmektedir.

Şekil 4.4. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeğinin doğrulayıcı faktör analiz modeli

Şekil 4.4 incelendiğinde güven engeli alt boyutunda korelasyon değerleri 0.72 ile 0.96 arasında; zaman engeli alt boyutunda 0.65 ile 0.91 arasında; arkadaş engeli alt boyutunda 0.73 ile 0.89 arasında; spor alanı engeli alt boyutunda 0.71 ile 0.91 arasında ve bireysel engel alt boyutunda 0.67 ile 0.88 arasında değer aldığı görülmektedir. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeğine ait alt boyutlara ilişkin korelasyon katsayıları Çizelge 4.9'da verilmektedir.

Çizelge 4.9. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeği alt boyutlar arası korelasyon katsayıları

	Güvenlik Engeli	Zaman Engeli	Arkadaş Engeli	Spor Alanı Engeli
Zaman Engeli	,19**			
Arkadaş Engeli	,14*	,34*		
Spor Alanı Engeli	,10	,14*	,28**	
Bireysel Engel	-,09	,22**	,46**	,50**

**p<0.01, *p<0.05

Çizelge 4.9 incelendiğinde Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeğini oluşturan alt boyutlarda en düşük korelasyon değerinin “Güvenlik Engeli” ile “Bireysel Engel” alt boyutları arasında ”Zayıf ilişki” ($r=-0.09$); en yüksek korelasyon değerinin ise “Spor Alanı Engeli” ile “Bireysel Engel” alt boyutları arasında “Orta Düzey İlişki” ($r=0.50$) olduğu görülmektedir. Tüm boyutlar arasındaki korelasyonların ortancası ($r=-0.20$) olarak bulunmuştur. Her ne kadar boyutlar arasında korelasyonlar anlamlı olarak ifade edilse de değer olarak düşük ve orta düzeyde oldukları görülmektedir. Korelasyon değerleri açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizinde ortaya çıkan alt boyutların ayrı birer yapı oluşturduğu sonucunu göstermektedir. Elde edilen korelasyon değerleri rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeğinin yapı geçerliğinin yeterli düzeyde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeğine ait alt boyutlara ilişkin Cronbach alfa değerleri çizelge 4.10’da verilmiştir.

Çizelge 4.10. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeği'nin alt boyutlarına ait Cronbach alfa değerleri

Alt Boyut	Cronbach α
Güvenlik Engeli	,91
Zaman Engeli	,82
Arkadaş Engeli	,86
Spor Alanı Engeli	,87
Bireysel Engel	,84

Çizelge 4.10 incelendiğinde Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin elde edilen Cronbach alfa güvenilirlik katsayılarının en düşük “Zaman Engeli” (.82) alt boyutunda iken en yüksek “Güvenlik Engeli” (.91) alt boyutunda olduğu görülmektedir.

4.2. Açıklayıcı (inferential) istatistik bulgular

Katılımcıların Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerine ilişkin veriler Çizelge 4.11’de verilmiştir.

Çizelge 4.11. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin puanlarının ortalama ve standart sapma değerleri

Boyutlar	n	\bar{x}	ss
Sportif Çeşitlilik	339	4,17	,658
Personel	339	4,29	,645
Konum	339	3,84	,790
Fiziki İmkânlar	339	3,88	,904
Aktivite	339	3,02	,820

Katılımcıların “Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeği”nin alt boyutları oluşturan ve gittikleri rekreasyon alanlarını tercih ederken etkili olabileceği düşünülen faktörlere ilişkin istatistiksel bulgulara göre “Personel” faktörünün ($\bar{x} = 4.17$) ilk sırada yer aldığı ve bunu sırasıyla “Sportif Çeşitlilik” ($\bar{x} = 4.17$), “Fiziki İmkânlar” ($\bar{x} = 3.88$), “Konum” ($\bar{x} = 3.84$)

ve “Aktivite” ($\bar{x} = 3.02$), faktörlerinin izlediği yapılan analizler sonucunda ortaya konulmuştur.

Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçek puanlarının **cinsiyete** göre farklılıklarının belirlenmesi için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları çizelge 4.12’de verilmiştir.

Çizelge 4.12. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçek puanlarının cinsiyete göre Mann-Whitney U testi sonuçları

RATE-Ö	Cinsiyet	n	Ortalama Sıralar	Sıra Toplamı	U	p
Sportif Çeşitlilik	Erkek	146	172,90	25243,50	13665,50	,628
	Kadın	193	167,81	32386,50		
Personel	Erkek	146	162,26	23690,00	12959,00	,200
	Kadın	193	175,85	33940,00		
Konum	Erkek	146	151,43	22109,00	11378,00	,002*
	Kadın	193	184,05	35521,00		
Fiziki İmkânlar	Erkek	146	162,64	23746,00	13015,00	,228
	Kadın	193	175,56	33884,00		
Aktivite	Erkek	146	171,34	25015,00	13894,00	,826
	Kadın	193	168,99	32615,00		

*p<0.05

Çizelge 4.12 incelendiğinde, Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeği’nin Konum alt boyutunda kadınların sıra ortalamalarının, erkeklerinkinden anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmektedir (U=11378; p<.05). Ölçeğin Sportif Çeşitlilik (U=13665.5; p>.05), Personel (U=12959; p>.05), Fiziki İmkânlar (U=13015; p>.05), Aktivite (U=13894; p>.05) alt boyutlarında ise cinsiyete göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçek puanlarının **medeni durumlarına** göre farklılıklarının belirlenmesi için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları çizelge 4.13’te verilmiştir.

Çizelge 4.13. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçek puanlarının medeni durumlarına göre Mann-Whitney U Testi Sonucu

RATE-Ö	Medeni Durum	n	Ortalama sıralar	Sıra Toplamı	U	p
Sportif Çeşitlilik	Evli	190	166,07	31554,00	13409	,395
	Bekâr	149	175,01	26076,00		
Personel	Evli	190	181,66	34516,00	11939	,012*
	Bekâr	149	155,13	23114,00		
Konum	Evli	190	173,17	32901,50	13553,50	,497
	Bekâr	149	165,96	24728,50		
Fiziki İmkânlar	Evli	190	163,13	30994,00	12849	,144
	Bekâr	149	178,77	26636,00		
Aktivite	Evli	190	177,50	33725,50	12729,50	,109
	Bekâr	149	160,43	23904,50		

*p<0.05

Çizelge 4.13 incelendiğinde, Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçeği'nin Personel alt boyutunda evli katılımcıların sıra ortalamalarının bekâr katılımcılardan anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmektedir (U=11939; p<.05). Ölçeğin Sportif Çeşitlilik (U=13409; p>.05), Konum (U=13553.5; p>.05), Fiziki İmkânlar (U=12849; p>.05), Aktivite (U=12729.5; p>.05) alt boyutlarında ise medeni duruma göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçek puanlarının **yaş grupları** açısından farklılıklarının belirlenmesi için yapılan Kruskal-Wallis Testi sonuçları çizelge 4.14'te verilmiştir.

Çizelge 4.14. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçek puanlarının yaş gruplarına göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları

RATE-Ö	Yaş	n	Ortalama sıralar	χ^2	sd	p
Sportif Çeşitlilik	18-25	109	179,19	1,76	2	,414
	26-37	132	168,58			
	38-55	98	161,69			
Personel	18-25	109	155,51	3,84	2	,147
	26-37	132	174,28			
	38-55	98	180,36			
Konum	18-25	109	171	,24	2	,888
	26-37	132	166,94			
	38-55	98	173,02			
Fiziki İmkânlar	18-25	109	190,26	12,20	2	,002*
	26-37	132	173,18			
	38-55	98	143,18			
Aktivite	18-25	109	164,21	4,59	2	,101
	26-37	132	161,63			
	38-55	98	187,71			

*p<0.05

Çizelge 4.14 incelendiğinde, Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeği'nin Fiziki İmkânlar alt boyutunda, yaş gruplarına göre anlamlı fark olduğu görülmektedir ($\chi^2(2)=12.20$; $p<.05$). Fiziki İmkânlar alt boyutu için Mann-Whitney U testi ile yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Bonferroni düzeltmesi ile $0.05/3$ sonucunda $p<.0167$ olarak dikkate alınmıştır.) 18-25 yaş grubu sıra ortalamasının 38-55 yaş grubunununkinden anlamlı olarak daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Ölçeğin Sportif Çeşitlilik ($\chi^2(2)=1.763$; $p>.05$), Personel ($\chi^2(2)=3.836$; $p>.05$), Konum ($\chi^2(2)=0.238$; $p>.05$) ve Aktivite ($\chi^2(2)=4.593$; $p>.05$) alt boyutlarında ise yaş gruplarına göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçek puanlarının **gelir durumları** açısından farklılıklarının belirlenmesi için yapılan Kruskal-Wallis Testi sonuçları çizelge 4.15'te verilmiştir.

Çizelge 4.15. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçek puanlarının gelir durumuna göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları

RATE-Ö	Gelir d.	n	Ortalama sıralamaları	χ^2	sd	p
Sportif Çeşitlilik	1400 ve altı	48	169,13	1,01	3	,800
	1401-3000	160	173,91			
	3001-4500	73	160,52			
	4501 ve üstü	58	171,86			
Personel	1400 ve altı	48	170,45	,09	3	,993
	1401-3000	160	170,83			
	3001-4500	73	167,05			
	4501 ve üstü	58	171,05			
Konum	1400 ve altı	48	173,30	,20	3	,978
	1401-3000	160	170,74			
	3001-4500	73	165,87			
	4501 ve üstü	58	170,41			
Fiziki İmkânlar	1400 ve altı	48	171,75	1,11	3	,774
	1401-3000	160	175,12			
	3001-4500	73	163,79			
	4501 ve üstü	58	162,25			
Aktivite	1400 ve altı	48	179,94	7,74	3	,052
	1401-3000	160	182,01			
	3001-4500	73	154,97			
	4501 ve üstü	58	147,56			

Çizelge 4.15 incelendiğinde, Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeğinin Sportif Çeşitlilik ($\chi^2(3)= 1.01$; $p>.05$), Personel ($\chi^2(3)= .09$; $p>.05$), Konum ($\chi^2(3)=0.20$; $p>.05$), Fiziki İmkânlar ($\chi^2(3)= 1.11$; $p>.05$), ve Aktivite ($\chi^2(3)=7.74$; $p>.05$) alt boyutlarında ise gelir durumuna göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçek puanlarının **eğitim düzeyleri** açısından farklılıklarının belirlenmesi için yapılan Kruskal-Wallis Testi sonuçları çizelge 4.16'da verilmiştir.

Çizelge 4.16. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçek puanlarının eğitim düzeylerine göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları

RATE-Ö	Eğitim	n	Ortalama sıralamaları	χ^2	sd	p
Sportif Çeşitlilik	İlköğretim	50	158,45	1,492	2	,474
	Lise	60	163,17			
	Üniversite	229	174,31			
Personel	İlköğretim	50	182,65	1,077	2	,584
	Lise	60	170,79			
	Üniversite	229	167,03			
Konum	İlköğretim	50	161,58	,922	2	,631
	Lise	60	163,74			
	Üniversite	229	173,48			
Fiziki İmkânlar	İlköğretim	50	150,38	4,684	2	,096
	Lise	60	156,28			
	Üniversite	229	177,88			
Aktivite	İlköğretim	50	194,10	4,482	2	,106
	Lise	60	176,43			
	Üniversite	229	163,05			

Çizelge 4.16 incelendiğinde, Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeği'nin Sportif Çeşitlilik ($\chi^2(2)=1.492$; $p>.05$), Personel ($\chi^2(2)=1.077$; $p>.05$), Konum ($\chi^2(2)=0.922$; $p>.05$), Fiziki İmkânlar ($\chi^2(2)=4.684$; $p>.05$) ve Aktivite ($\chi^2(2)=4.482$; $p>.05$) alt boyutlarında eğitim düzeylerine göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçek puanlarının **fiziksel aktiviteye katılım sıklıkları** açısından farklılıklarının belirlenmesi için yapılan Kruskal-Wallis Testi sonuçları çizelge 4.17'de verilmiştir.

Çizelge 4.17. Rekreasyon alanı tercih etkenleri ölçek puanlarının fiziksel aktiviteye katılım sıklıklarına göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları

RATE-Ö	Fiziksel aktiviteye katılım sıklığı/hafta	n	Ortalama sıralamaları	χ^2	sd	p
Sportif Çeşitlilik	≤ 1	153	150,61	2,108	2	,349
	2-4	163	165,57			
	≥5	23	176,90			
Personel	≤ 1	153	159,81	3,800	2	,150
	2-4	163	162,59			
	≥5	23	180,61			
Konum	≤ 1	153	162,26	2,938	2	,230
	2-4	163	174,43			
	≥5	23	195,39			
Fiziki İmkânlar	≤ 1	153	162,66	1,772	2	,412
	2-4	163	176,37			
	≥5	23	176,87			
Aktivite	≤ 1	153	157,48	,443	2	,801
	2-4	163	169,91			
	≥5	23	171,98			

Çizelge 4.17 incelendiğinde, Rekreasyon Alanı Tercih Etkenleri Ölçeği'nin bireylerin fiziksel aktiviteye katılım sıklıklarına göre Sportif Çeşitlilik ($\chi^2(2)=2.108$; $p>.05$), Personel ($\chi^2(2)=3.800$; $p>.05$), Konum ($\chi^2(2)=02.938$; $p>.05$), Fiziki İmkânlar ($\chi^2(2)=1.772$; $p>.05$) ve Aktivite ($\chi^2(2)=0.433$; $p>.05$) alt boyutlarında fiziksel aktiviteye katılım sıklıklarına göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Katılımcıların Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin puanlarının ortalama ve standart sapma değerlerine ait veriler çizelge 4.18'de verilmiştir.

Çizelge 4.18. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin puanlarının ortalama ve standart sapma değerleri

Boyutlar	n	\bar{x}	ss
Güvenlik Engeli	339	3,83	1,292
Bireysel Engel	339	3,03	1,189
Spor Alanı Engeli	339	3,41	1,100
Zaman Engeli	339	3,62	,949
Arkadaş Engeli	339	3,02	1,084

Araştırma grubunun “Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği”nin alt boyutlarını oluşturan ve rekreasyon alanlarına katılımlarında kendilerine engel olabileceği düşünülen faktörlere ilişkin istatistiksel bulgulara göre, “Güvenlik Engeli” alt boyutunun ($\bar{x} = 3.83$) engel olarak ilk sırada yer aldığı ve onu sırasıyla “Zaman Engeli” alt boyutu ($\bar{x} = 3.62$), “Spor Alanı Engeli” alt boyutu ($\bar{x} = 3.41$) “Bireysel Engel” ($\bar{x} = 3,03$) ve “Arkadaş Engeli” alt boyutunun ($\bar{x} = 3.02$) izlediği görülmektedir.

Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçek puanlarının **cinsiyete** göre farklılıklarının belirlenmesi için yapılan Mann-Whitney U testi sonuçları çizelge 4.19’da verilmiştir.

Çizelge 4.19. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçek puanlarının cinsiyete göre Mann-Whitney U Testi sonucu

RAKE-Ö	Cinsiyet	n	Ortalama Sıralar	Sıra Toplamı	U	p
Güvenlik Engeli	Erkek	146	163,34	23847	13116	,265
	Kadın	193	175,04	33783		
Bireysel Engel	Erkek	146	160,94	23497,5	12766,5	,138
	Kadın	193	176,85	34132,5		
Spor Alanı Engeli	Erkek	146	173,05	25266	13643	,615
	Kadın	193	167,69	32364		
Zaman Engeli	Erkek	146	159,20	23242,5	12511,5	,073
	Kadın	193	178,17	34387,5		
Arkadaş Engeli	Erkek	146	171,10	24980,5	13928,5	,856
	Kadın	193	169,17	32649,5		

Çizelge 4.19 incelendiğinde, Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği'nin Güvenlik Engeli ($U=13116$; $p>.05$), Bireysel Engel ($U=12766.5$; $p>.05$), Spor Alanı Engeli ($U=13643$; $p>.05$) ve Zaman Engeli ($U=12511.5$; $p>.05$) ve Arkadaş Engeli ($U=13928.5$; $p>.05$) alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçek puanlarının **medeni duruma** göre farklılıklarının belirlenmesi için yapılan Mann-Whitney U Testi sonucu çizelge 4.20'de verilmiştir.

Çizelge 4.20. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçek puanlarının medeni duruma göre Mann-Whitney U Testi sonucu

RAKE-Ö	Medeni Durum	n	Ortalama Sıralar	Sıra Toplamı	U	p
Güvenlik Engeli	Evli	190	181,21	34430	12025	,015*
	Bekâr	149	155,70	23200		
Bireysel Engel	Evli	190	169,96	32291,5	14146,5	,992
	Bekâr	149	170,06	25338,5		
Spor Alanı Engeli	Evli	190	162,73	30918,5	12773,5	,121
	Bekâr	149	179,27	26711,5		
Zaman Engeli	Evli	190	180,35	34266	12189	,026*
	Bekâr	149	156,81	23364		
Arkadaş Engeli	Evli	190	170,36	32367,5	14087,5	,939
	Bekâr	149	169,55	25262,5		

* $p<0.05$

Çizelge 4.20 incelendiğinde, Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği'nin Güvenlik Engeli alt boyutunda evlilerin sıra ortalamalarının bekârların sıra ortalamalarından anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmektedir ($U=12025$; $p<.05$). Benzer şekilde Zaman Engeli alt boyutunda evlilerin sıra ortalamalarının bekârların sıra ortalamalarından anlamlı olarak daha yüksektir ($U=12189$; $p<.05$) Ölçeğin Bireysel Engel ($U=14146.5$; $p>.05$), Spor Alanı Engeli ($U=12773.5$; $p>.05$) ve Arkadaş Engeli ($U=14087.5$; $p>.05$) alt boyutlarında ise cinsiyete göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçek puanlarının **yaş gruplarına** göre farklılıklarının belirlenmesi için yapılan Kruskal-Wallis Testi sonuçları çizelge 4.21'de verilmiştir.

Çizelge 4.21. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçek puanlarının yaş gruplarına göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları

RAKE-Ö	Yaş gr.	n	Ortalama sıralar	χ^2	sd	p
Güvenlik Engeli	18-25	109	156,67	3,353	2	,187
	26-37	132	173,68			
	38-55	98	179,87			
Bireysel Engel	18-25	109	183,13	5,131	2	,077
	26-37	132	172,08			
	38-55	98	152,59			
Spor Alanı Engeli	18-25	109	188,37	14,435	2	,001*
	26-37	132	177,63			
	38-55	98	139,30			
Zaman Engeli	18-25	109	166,06	,296	2	,863
	26-37	132	172,78			
	38-55	98	170,63			
Arkadaş Engeli	18-25	109	175,68	1,662	2	,436
	26-37	132	161,48			
	38-55	98	175,15			

* $p<0.05$

Çizelge 4.21 incelendiğinde, Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği'nin Spor Alanı Engeli alt boyutunda, yaş gruplarına göre anlamlı fark olduğu görülmektedir ($\chi^2(2)=14.435$; $p<.05$). Spor Alanı Engeli alt boyutu için Mann-Whitney U testi ile yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Bonferroni düzeltmesi ile 0.05/3 sonucunda $p<.0167$ olarak dikkate alınmıştır.) 18-25 yaş grubu sıra ortalamasının 38-55 yaş grubunununkinden

anlamli olarak daha yuksek olduğu gözlenmiştir. Ölçeğin Güvenlik Engeli ($\chi^2(2)=3.353$; $p>.05$), Bireysel Engel ($\chi^2(2)=5.131$; $p>.05$), Zaman Engeli ($\chi^2(2)=0.296$; $p>.05$) ve Arkadaş Engeli ($\chi^2(2)=1.662$; $p>.05$) alt boyutlarında ise yaş gruplarına göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Rekreasyon katılım engelleri ölçek puanlarının **gelir durumları** açısından farklılıklarının belirlenmesi için yapılan Kruskal-Wallis Testi sonuçları çizelge 4.22’te verilmiştir.

Çizelge 4.22. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçek puanlarının gelir durumuna göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları

RAKE-Ö	Gelir d.	n	Ortalama sıralamaları	χ^2	sd	p
Güvenlik Engeli	1400 ve altı	48	185,50	1,799	3	,615
	1401-3000	160	166,54			
	3001-4500	73	172,62			
	4501 ve üstü	58	163,41			
Bireysel Engel	1400 ve altı	48	173,02	6,413	3	,093
	1401-3000	160	181,62			
	3001-4500	73	161,92			
	4501 ve üstü	58	145,60			
Spor Alanı Engeli	1400 ve altı	48	179,31	1,598	3	,660
	1401-3000	160	173,82			
	3001-4500	73	162,77			
	4501 ve üstü	58	160,86			
Zaman Engeli	1400 ve altı	48	179,90	4,288	3	,232
	1401-3000	160	164,93			
	3001-4500	73	186,10			
	4501 ve üstü	58	155,53			
Arkadaş Engeli	1400 ve altı	48	182,79	8,099	3	,044
	1401-3000	160	180,72			
	3001-4500	73	159,54			
	4501 ve üstü	58	143,02			

Çizelge 4.22 incelendiğinde, Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği’nin Güvenlik Engeli ($\chi^2(3)=1.799$; $p>.05$), Bireysel Engel ($\chi^2(3)=6.413$; $p>.05$), Spor Alanı Engeli ($\chi^2(3)=1.598$; $p>.05$) Zaman Engeli ($\chi^2(3)=4.288$; $p>.05$) ve Arkadaş Engeli ($\chi^2(3)=8.099$; $p>.05$) alt boyutlarında ise gelir durumlarına göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Rekreasyon katılım engelleri ölçek puanlarının **eğitim düzeyleri** açısından farklılıklarının belirlenmesi için yapılan Kruskal-Wallis Testi sonuçları çizelge 4.23'te verilmiştir.

Çizelge 4.23. Rekreasyon katılım engelleri ölçek puanlarının eğitim düzeyleri göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları

RAKE-Ö	Eğitim	n	Ortalama sıralamaları	χ^2	sd	p
Güvenlik Engeli	İlköğretim	50	212,04	12,332	2	,002*
	Lise	60	173,78			
	Üniversite	229	159,83			
Bireysel Engel	İlköğretim	50	179,01	1,566	2	,457
	Lise	60	180,06			
	Üniversite	229	165,40			
Spor Alanı Engeli	İlköğretim	50	166,09	2,417	2	,299
	Lise	60	153,63			
	Üniversite	229	175,14			
Zaman Engeli	İlköğretim	50	190,51	3,591	2	,166
	Lise	60	177,18			
	Üniversite	229	163,64			
Arkadaş Engeli	İlköğretim	50	207,18	11,478	2	,003*
	Lise	60	182,54			
	Üniversite	229	158,60			

*p<0.05

Çizelge 4.23 incelendiğinde, Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği'nin Güvenlik Engeli alt boyutunda, eğitim düzeylerine göre anlamlı fark olduğu görülmektedir ($\chi^2(2)=12.332$; $p<.05$). Güvenlik Engeli alt boyutu için Mann-Whitney U testi ile yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Bonferroni düzeltmesi ile 0.05/3 sonucunda $p<.0167$ olarak dikkate alınmıştır.) eğitim düzeyi ilköğretim olan grubun sıra ortalamasının, eğitim düzeyi üniversite olan grubun sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Benzer olarak Arkadaş Engeli alt boyutunda, eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($\chi^2(2)=11.478$; $p<.05$). Arkadaş Engeli alt boyutu için Mann-Whitney U testi ile yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda (Bonferroni düzeltmesi ile 0.05/3 sonucunda $p<.0167$ olarak dikkate alınmıştır.) eğitim düzeyi ilköğretim olan grubun sıra ortalamasının, eğitim düzeyi üniversite olan grubun sıra ortalamasından anlamlı olarak daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Ölçeğin Bireysel Engel ($\chi^2(2)=1.566$; $p>.05$), Spor Alanı Engeli ($\chi^2(2)=2.417$; $p>.05$) ve Zaman Engeli ($\chi^2(2)=3.591$; $p>.05$) alt boyutlarında ise eğitim düzeylerine göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Rekreasyon katılım engelleri ölçek puanlarının **fiziksel aktiviteye katılım sıklığı** açısından farklılıklarının belirlenmesi için yapılan Kruskal-Wallis Testi sonuçları çizelge 4.24'te verilmiştir.

Çizelge 4.24. Rekreasyon alanı katılım engelleri ölçek puanlarının fiziksel aktiviteye katılım sıklıklarına göre Kruskal-Wallis Testi sonuçları

RAKE-Ö	Fiziksel aktiviteye katılım sıklığı/hafta	n	Ortalama sıralamaları	χ^2	sd	p
Güvenlik Engeli	≤ 1	153	168,42	,086	2	,958
	2-4	163	169,46			
	≥ 5	23	171,56			
Bireysel Engel	≤ 1	153	171,39	3,027	2	,220
	2-4	163	164,21			
	≥ 5	23	201,76			
Spor Alanı Engeli	≤ 1	153	167,11	2,732	2	,255
	2-4	163	168,15			
	≥ 5	23	202,35			
Zaman Engeli	≤ 1	153	176,16	1,138	2	,566
	2-4	163	164,90			
	≥ 5	23	165,15			
Arkadaş Engeli	≤ 1	153	165,91	,643	2	,725
	2-4	163	172,33			
	≥ 5	23	180,70			

Çizelge 4.24 incelendiğinde, Rekreasyon Alanı Katılım Engelleri Ölçeği'nin Güvenlik Engeli ($\chi^2(2)=0.086$; $p>.05$), Bireysel Engel ($\chi^2(2)=3.027$; $p>.05$), Spor Alanı Engeli ($\chi^2(2)=2.732$; $p>.05$) Zaman Engeli ($\chi^2(2)=1.138$; $p>.05$) ve Arkadaş Engeli ($\chi^2(2)=0.643$; $p>.05$) alt boyutlarında ise fiziksel aktiviteye katılım sıklıklarına göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

5. TARTIŞMA

Ülkemizde her geçen gün sayısı artan rekreasyon alanları üzerine yapılan çalışmalar, bu alanların daha fazla insan tarafından ve amacına uygun bir şekilde kullanılması noktasında önem taşımaktadır. Bu ve benzeri çalışmalardan elde edilecek veriler ışığında insanların bu alanları daha yoğun katılımlı, aktif ve faydalı bir şekilde değerlendirmelerini sağlamak mümkündür. Bu bağlamda araştırma Ankara'nın 9 farklı ilçesinde yaşayan ve belediyeler tarafından yapılan farklı rekreasyon alanlarını kullanan ve kullanmayan bireyler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada bireylerin açımlayıcı istatistik (inferential statistics) bulguları doğrultusunda; yaş, cinsiyet, gelir düzeyi, eğitim durumu, medeni durum, rekreasyon alanında fiziksel aktiviteye katılım sıklığı ve rekreasyon alanına geliş nedeni değişkenlerine göre; rekreasyon alanı tercih etkenlerinin ve rekreasyon alanı katılım engellerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmanın bu bölümünde ilk olarak araştırma grubunun rekreasyon alanı tercih etkenlerini belirlemeye yönelik geliştirilen RATE ölçeğinde yer alan “Sportif Çeşitlilik”, “Personel”, “Konum”, “Fiziki İmkânlar” ve “Aktivite” alt boyutlarında cinsiyet, medeni durum, yaş grupları, gelir düzeyleri, eğitim durumları ve rekreasyon alanlarında fiziksel aktiviteye katılım sıklıkları açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını sınamak amacıyla ulaşılan bulgular tartışılmıştır. İkinci olarak ise rekreasyon alanı katılım engellerine ait RAKE ölçeğinde yer alan “Güvenlik Engeli”, Bireysel Engel”, “Spor Alanı Engeli”, “Zaman Engeli” ve “Arkadaş Engeli” alt boyutlarına ilişkin ölçek puanlarında aynı demografik değişkenler açısından anlamlı bir fark olup olmadığını sınamak için ulaşılan bulgular tartışılmıştır.

Yılmaz (2006)'ya göre farklı insanlar farklı rekreasyon etkinliklerini seçebildikleri gibi, aynı insan yaşamının farklı dönemlerinde başka rekreasyon etkinliklerine yönelebilmektedir. Yapılan araştırmalar yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, meslek, sağlık durumu gibi demografik bilgilerin yanında yaşanan toplumun sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel durumu, yaşanan yerin fiziksel niteliği ve zevk-moda gibi faktörlerin rekreasyonel etkinlik tercihini etkilediğini ortaya koymaktadır.

Araştırma grubunun rekreasyon alanı tercih etkenlerinde **cinsiyete** değişkeninin etkisi göz önüne alındığında, çalışmadan elde edilen bulgular kadın katılımcıların konum alt

boyutuna ilişkin puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğunu göstermektedir (Çizelge 4.12). Bu bulgu konum alt boyutunun erkeklere oranla kadınlarda daha önemli olduğunu ifade etmektedir. Bu durumun ortaya çıkması erkeklerin gidecekleri rekreasyon alanını seçerken alanın eve yakın olması ya da toplu taşıma aracıyla ulaşılabilir olması gibi durumları kadınlar kadar önemsemedikleri şeklinde yorumlanabilir. Ardahan ve Lapa Yerlisu (2011) erkeklerin rekreasyon tercihleri konusunda iş, aile, toplumsal sorumluluklar gibi sosyal kurumların da desteklediği yapılardan dolayı daha aktif ve rahat olduğunu ve kadınların ise üstlendikleri roller gereği rekreasyonel tercihlerde daha kısıtlı fırsatlara sahip olduklarını belirtmişlerdir. Thapa, Confer ve Mendelson'un (2004) rekreasyon alanlarında erkeklerin bayanlara oranla daha fazla etkinliğe katılım sağladıklarını belirtmişlerdir. Erkeklerin sportif boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının kadınlara oranla daha yüksek olması sebebiyle (İskender ve diğ., 2015) kadınların rekreasyonel tercihlerde erkeklere oranla daha kısıtlı fırsatlara sahip olması, gidecekleri rekreasyon alanlarını seçerken, alanın kolay ulaşılabilir olması gibi faktörlerin önemsenmesini zorunlu kıldığı düşünülmektedir. Kurdoğlu ve Düzgüneş (2011) yaptıkları çalışmada konumun rekreasyon alanı kullanımında önemli bir etkisinin olduğunu vurgulamıştır. Emekli (2001) ise insanların rekreasyonel etkinlikler için ayırdıkları zaman dilimlerine bağlı olarak rekreasyon alanlarının konumunun önemli olduğunu hatta yürüyüş mesafesinde olmasının tercih sebebi sayılabileceğini belirtmiştir. Ayrıca Çetinkaya, Erman ve Uzun (2015) rekreasyonel etkinliklere katılan kişilerin memnuniyetini en fazla etkileyen kriterlerden birinin rekreasyon alanının yakın oluşu ve kolay ulaşılabilmesi olduğunu belirtmişlerdir. Ülkemizde kadının anne olmak, eş olmak, yemek, temizlik gibi ev işlerinin sorumlulukları ve bunlar için ayrılması gereken zaman dilimi düşünüldüğünde konum alt boyutunun kadın katılımcılar için daha önemli olmasını anlaşılabilir kılmaktadır.

Araştırmanın bir başka bulgusunda ise rekreasyon alanı tercih etkenleri, katılımcıların **medeni durumları** açısından personel alt boyutunda farklılık göstermektedir (Çizelge 4.13). Diğer bir ifadeyle bireylerin, belediyeler tarafından yapılan rekreasyon alanlarını boş zaman değerlendirme amaçlı tercih etmede etkili olan unsurlar, personel alt boyutunda bireylerin evli ya da bekâr olmalarına göre değişmektedir. Bu bulgu personel alt boyutunun bekârlara oranla evlilerde daha önemli olduğunu ifade etmektedir. Bu bulgunun oluşmasında evli bireylerin rekreasyon alanlarını genellikle hafta sonları ve aileleri ile birlikte kullanmalarının etkili olduğu düşünülmektedir. Evli olmanın ve bir aile olmanın

getirdiği sorumluluklara bağlı olarak, evli bireylerin güvenlik, temizlik danışma gibi alanlarda “personel” alt boyutunu bekârlara oranla daha fazla önemsedikleri söylenebilir.

Çalışmada elde edilen bir başka bulgu ise, araştırma grubunun rekreasyon alanı tercihinde etkili olan unsurların, fiziki imkânlar alt boyutunda **yaş grupları** açısından farklılaştığıdır (Çizelge 4.14). Kervankıran ve Eryılmaz (2014) yaptıkları çalışmada rekreasyon alanındaki düzenlemelerin, temizliğin, ekosistemin kısacası fiziki imkanların alanlara gelen ziyaretçi sayısını etkilediğini belirtmişlerdir. Sabbağ ve Aksoy (2011) ise yaptıkları araştırmada fiziki imkânların yetersizliği nedeniyle öğrencilerin rekreasyonel etkinliklere katılmadıklarını belirtmişlerdir. Fiziki imkânlar alt boyutunda 18-25 yaş aralığındaki bireylerin puanları, 38-55 yaş aralığındaki bireylerin puanlarından daha yüksektir. Bu sonuç 18-25 yaş aralığındaki bireylerin fiziki imkânlar alt boyutunu 38-55 yaş aralığındaki bireylere göre daha fazla önemsediklerini ifade etmektedir. Kelly (1983) yaş ile birlikte bireylerin tercih ettiği rekreasyonel etkinliğe aktif katılımın azaldığını belirtmiştir. Ayrıca Soyuer F ve Soyuer A (2008) yaşlıların gençlere oranla daha az fiziksel aktiviteye katıldığını ve daha çok yürüyüş aktivitesini tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bu nedenle bu bulgunun oluşmasında 18-25 yaş aralığındaki bireylerin rekreasyon alanlarını 38-55 yaş aralığındaki bireylere oranla daha aktif kullanmalarının etkili olduğu düşünülmektedir. Kelly (1983)’e göre gençler daha çok güce dayalı ve aktif katılımı gerektiren etkinlikleri tercih ederken, ileri yaşta olanlar daha çok pasif katılımı tercih etmektedirler. 20’li yaşlarda açık alan aktivitelerine aktif katılan bir kişi 60’lı, 70’li yaşlarda kampçılık gibi, karavan gezileri gibi daha pasif olunan etkinlikleri tercih etmektedir (Akt. Ardahan ve Lapa Yerlisu, 2011). 18-25 yaş aralığındaki bireylerin, 38-55 yaş aralığındaki bireylere oranla fiziki imkânları daha fazla önemsemesinin bir başka nedeninin ise alanda daha fazla vakit geçirmek istemelerinden kaynaklandığı söylenebilir. Tütüncü ve diğ., (2011) genç yaşta bireylerin diğer bireylere oranla rekreasyonel etkinliklere katılımında daha istekli olduklarını belirtmişlerdir. Bu çıkarımdan yola çıkılarak fiziki imkânlar alt boyutuna ilişkin maddeler incelendiğinde “beslenme ihtiyacını karşılayabilecek mekânların olması”, “kiralanan ekipmanların olması (ör. Bisiklet, deniz bisikleti, paten vb.)”, “Piknik yapmaya imkan sağlaması”, “yılın her döneminde kullanılabilir olması” gibi rekreasyon alanında daha fazla vakit geçirmeye imkan sağlayacak maddelerin olmasının ortaya çıkan farklılıkta etkili olduğu düşünülmektedir. Başka bir ifadeyle bu farklılığın oluşmasında 18-25 yaş aralığında bireylerin rekreasyon alanlarında daha fazla vakit geçirmek istemelerinin etkili olduğu söylenebilir.

Araştırma sonucuna göre katılımcıların rekreasyon alanı tercih etkenlerinde **gelir düzeyi** değişkeninin etkisi göz önüne alındığında gruplar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir (Çizelge 4.15). Bu durum bireylerin gelir düzeyindeki farklılıkların rekreasyon alanı seçiminde etkili bir rol oynamadığı şeklinde yorumlanabilir. Diğer bir deyişle bireylerin 1400TL ve altı ya da 4501TL ve üstü gelirlerinin olması gidecekleri rekreasyon alanlarını seçerken önem verdikleri unsurlarda bir farklılık yaratmamaktadır. Gürbüz ve Henderson (2014) yaptıkları çalışmada sosyo-ekonomik düzeyin rekreasyonel etkinlik tercihinin etkilediğini, sosyo-ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin diğer öğrencilere oranla sosyal, açık alan rekreasyonu ve turizm aktivitelerine daha sık katıldığını tespit etmişlerdir. Ayrıca Chick, Hsu, Yeh ve Hsieh (2015) yaptıkları çalışmada bireylerin rekreasyonel etkinlik tercihlerinin gelir seviyesine göre farklılık gösterdiğini belirtmişlerdir. Alanyazında rekreasyon alanlarındaki memnuniyet ya da memnuniyetsizlik düzeylerinin gelir durumuna göre değiştiği (Çetinkaya ve diğ., 2015), rekreasyonel etkinliklere katılımda sosyo-ekonomik düzeyin etkili bir faktör olduğu (Howard ve Crompton, 1984; Jackson ve Henderson 1995; Frisby ve Fenton, 1998; Johnson, Bowker ve Cordell, 2001; Mowen, Payne ve Scott, 2005; Shores, Scott ve Floyd, 2007) yönünde çok fazla çalışma olmasına rağmen bu araştırma gelir değişkeninde anlamlı bir farklılık olmadığını göstermiştir. Bu bulgunun oluşmasında araştırmanın yapıldığı rekreasyon alanlarını kullanmanın herhangi bir maliyet gerektirmemesinin etkili olduğu düşünülmektedir.

Çalışmadan elde edilen bir başka bulgu ise, araştırma grubunun rekreasyon alanı tercih etkenlerinin **eğitim düzeyine** göre farklılaşmadığıdır (Çizelge 4.16). Diğer bir ifadeyle bireylerin serbest zaman değerlendirme amaçlı gidecekleri rekreasyon alanını tercih ederken eğitim düzeyi değişkeninin etkili olmadığı söylenebilir. Alanyazın incelendiğinde rekreasyon alanı tercihi ve eğitim düzeyi arasındaki ilişkiyi sorgulayan az sayıda çalışma bulunmakla beraber katılımcıların rekreasyon alanlarındaki memnuniyet düzeylerinin, rekreasyonel etkinliklere katılım engellerinin, rekreasyon alanlarının fiziksel aktivite amaçlı kullanımlarının, rekreasyonel alanların ziyaretlerini kısıtlayan ve kullanımını etkileyen unsurların, rekreasyonel katılım sorunlarının incelendiği çalışmalar bulunmaktadır (Mowen, Payne ve Scott, 2005; Gürbüz, 2006; Cohen ve diğ., 2011; Şahin ve Kocabulut, 2014; Gümüş, Alay ve Karakılıç, 2015; Keskin, Akova ve Öz, 2015). Rekreasyon alanı tercih etkenlerinde eğitim düzeyinin etkili olmamasına ilişkin bulgunun oluşmasında, araştırmanın yapıldığı semtlerin ve rekreasyon alanlarının çeşitli sosyo-

kültürel düzeylerdeki insanları bünyesinde barındırmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda söz konusu rekreasyon alanlarının halkın her kesiminin (Eğitimli-egitimsiz, genç-yaşlı vb.) düşünülerek tasarlanmış olmasının böyle bir bulgunun oluşmasında etkili olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmanın bir başka bulgusu ise araştırma grubunun rekreasyon alanı tercih etkenlerinin **fiziksel aktiviteye katılım sıklığına** göre farklılaşmadığıdır (Çizelge 4.17). Başka bir ifadeyle bireylerin serbest zaman değerlendirme amaçlı gidecekleri rekreasyon alanını tercih ederken fiziksel aktiviteye katılım sıklığı değişkeninin etkili olmadığı söylenebilir. Fakat tercih etkenlerine ait alt boyutlar incelendiğinde en yüksek ortalama sıralarının konum alt boyutunda olduğu görülmektedir. Aynı zamanda bireylerin haftalık fiziksel aktiviteye katılım sıklıkları ile rekreasyon alanı tercihinde etkili olan unsurlar arasında doğru orantı olduğu söylenebilir. Bireylerin haftalık fiziksel aktiviteye katılım sıklıkları arttıkça sportif çeşitlilik, personel, konum, fiziki imkânlar ve aktivite alt boyutlarına verdikleri önem de artmaktadır.

Rekreasyonel etkinliklere katılımı engelleyen ya da kısıtlayan unsurların bilinmesi, bu unsurların tam olarak tespit edilmesi iyi program ya da kaliteli hizmetin planlanması açısından son derece önemlidir (Öcal, 2012).

Araştırma grubunun rekreasyon alanı katılım engellerinde **cinsiyet** değişkeninin etkisi göz önüne alındığında, çalışmadan elde edilen bulgular kadın ve erkek katılımcıların güvenlik, bireysel engel, spor alanı engeli, zaman engeli ve arkadaş engeli alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir (Çizelge 4.19). Bu bulgu bireylerin serbest zaman değerlendirme amaçlı rekreasyon alanlarına katılımı engelleyen unsurlara cinsiyetin etkili bir değişken olmadığı göstermektedir. Demirel ve Harmandar (2009) rekreasyonel etkinliklere katılım konusunda engel oluşturabilecek faktörleri belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada cinsiyet ve boş zaman engelleri arasında anlamlı bir ilişki bulamamışlardır. Bu bulgu çalışmamızı desteklemekle beraber alanyazında yapılan birçok çalışmada rekreasyona katılım noktasında, kadınların erkeklere oranla çok daha fazla engelle karşılaştıkları belirtilmiştir (Gürbüz ve Henderson, 2014; Gürbüz ve Henderson, 2013; Şahin ve Kocabulut, 2014; Gümüş, 2012; Gürbüz, Karaküçük ve Sarol, 2010; Mutlu, Yılmaz, Güngörmüş, Sevindi ve Gürbüz, 2010; Henderson ve Bialeschki, 1993). Bunların yanı sıra James (1995) yapmış olduğu çalışmada çeşitli nedenlerden dolayı

bayanların dış görünüşlerinin, halka açık tesislerde katıldıkları faaliyetleri sınırlandırabildiğini tespit etmiştir. Araştırmamız neticesinde ise serbest zaman değerlendirme amaçlı rekreasyon alanlarına katılım konusunda erkeklerinde en az kadınlar kadar engel ile karşılaştıkları söylenebilir. Bu bulgunun oluşmasında araştırmanın memur kenti olarak da anılan Ankara'da kadınların da iş yaşamına aktif bir şekilde katılıyor olması, en iyi eğitim ve ekonominin Ankara'da olması (Ntv, 2015) dolayısıyla eğitilmiş eşlerin ev işleri, alışveriş, çocuk bakımı gibi konularda birbirlerine yardımcı olmalarının etkili olduğu düşünülmektedir. Keskin, Akova ve Öz (2015) bireylerin rekreasyona katılım engellerinde kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir fark bulunmadığını ifade etmişlerdir. Bu bulgu çalışmamızı destekler niteliktedir. Ayrıca Gürbüz, Karaküçük ve Sarol (2010) boş zaman engellerine ilişkin yaptıkları çalışmada katılımcıların arkadaş eksikliği ve ilgi eksikliği alt boyutlarında cinsiyet açısından anlamlı bir farklılığa rastlamadıklarını belirtmişlerdir.

Araştırma grubunun rekreasyon alanı katılım engellerinde **medeni durum** değişkeninin etkisi incelendiğinde, çalışmadan elde edilen bulgular evli katılımcıların güvenlik engeli ve zaman engeli alt boyutuna ilişkin puanlarının bekar katılımcılardan daha yüksek olduğunu göstermektedir (Çizelge 4.20). Ardahan ve Lapa (2011) yaptıkları çalışmada evliliğin rekreasyonel etkinliklere katılımı olumlu etkilemediğini belirtmişlerdir. Araştırmamız sonucunda elde edilen bulgu güvenlik engeli ve zaman engeli alt boyutlarının bekâr katılımcılara oranla, evli katılımcılar için daha fazla engel oluşturduğunu ifade etmektedir. Bu durumun ortaya çıkması evli bireylerin rekreasyon alanlarına serbest zaman değerlendirme amaçlı katılırken ilgili alanda suça meyilli kişilerin olmamasını, fiziksel saldırı ya da soyulma korkusunu yaşamamayı bekar katılımcılara oranla daha fazla önemsedikleri şeklinde yorumlanabilir. Güvenlik alt boyutuna ilişkin bu bulgunun ortaya çıkmasında evli bireylerin ailelerini sahiplenme ve koruma içgüdüleriyle hareket etmelerinin etkili olduğu düşünülmektedir. Johnson ve diğerleri rekreasyonel etkinliklere katılımında güvenlik temelli kısıtlamaların yaşandığı rapor etmişlerdir (Johnson, Bowker ve Cordel, 2001). Park ve rekreasyon alanlarının kullanımına ilişkin yapılan pek çok çalışmada güvenliğin önemli bir engel nedeni olduğu belirtilmiştir (Ariane, Andrew ve Deborah, 2005; Scott ve Jackson, 1996; Marcuss ve Francis, 1998; Francis, 1988). Zaman alt boyutundaki bulgu ise beklendiği gibi zaman faktörünün bekâr katılımcılar için daha düşük düzeyde bir engel oluşturduğu şeklinde yorumlanabilir. Evli olmanın hem bayan hem erkek için yüklediği sorumluluklar gereği zaman konusunda bekârlara oranla daha

dezavantajlı oldukları düşünülmektedir. Çalışmamızı destekler nitelikte bir başka bulgu ise Gürbüz ve diğ., (2010) tarafından tespit edilmiştir. Gürbüz ve diğ., (2010) boş zaman engelleri üzerine yaptıkları çalışmada evli katılımcıların bekarlara oranla zaman alt boyutundan daha fazla etkilendikleri, yani evli bireyler için zaman faktörünün daha yüksek bir engel oluşturduğunu belirtmişlerdir. Alanyazında bu bulguyu destekler nitelikte farklı çalışmalarda bulunmaktadır. Örneğin Kyle ve Mowen (2003) zaman faktörünün bireylerin rekreasyonel etkinliklere katılımlarında temel bir belirleyici olduğunu belirtirken; Alexandris ve Carroll (1997) zaman faktörünün rekreasyonel etkinliklere katılırken engel teşkil edebilecek ilk üç faktör içerisinde sayılabileceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca Kandaz Gelen ve Hergüner (2007)'in beden eğitimi öğretmenleri üzerine yapmış oldukları çalışmada öğretmenlerin zaman yetersizliği nedeniyle sportif rekreasyonel etkinliklere katılmadıklarını belirtmişlerdir. Benzer şekilde rekreasyonel etkinliklere katılımı zaman faktörünün önemli bir engel teşkil ettiğini belirten yerli ve yabancı alanyazında farklı çalışmalar bulunmaktadır (Temir ve Gürbüz, 2012; Tawfik Amin ve Diğ., 2011; Cerin ve Diğ., 2010).

Araştırma sonuçlarından elde edilen bir başka bulguda ise **yaş** değişkeni incelenmiş ve rekreasyon alanı katılım engelleri ölçeğinde spor alanı engeli alt boyutuna ilişkin 18-25 yaş aralığındaki bireyler ile 38-55 yaş aralığındaki bireyler arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Çizelge 4.21). Elde edilen bulgular 18-25 yaş aralığındaki bireylerin ortalama sıralarının 38-55 yaş aralığındaki bireylere oranla daha yüksek olduğu yönündedir. Bu bulgu spor alanı engelinin 18-25 yaş aralığındaki bireyler için daha fazla engel teşkil ettiği şeklinde yorumlanabilir. Bu durumun 18-25 yaş aralığındaki bireyler için rekreasyon alanlarındaki spor faaliyetlerinin ve spor aletlerinin daha önemli olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Torkildsen (2005) de yaş faktörünün bireylerin rekreasyonel etkinliklere katılımlarında etkili bir değişken olduğunu bildirmekle beraber kişilerin yaşlandıkça rekreasyonel etkinliklere katılımlarının da azalacağını, dolayısıyla yaş faktörünün rekreasyon alanlarına katılımı kısmen bir engel teşkil edebileceğini belirtmiştir. Son 30 yılda kuzey Amerika'da park ve rekreasyon alanlarına katılım engelleri üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde yaş değişkeninin ırkçılıktan sonra üzerinde en çok durulan değişken olduğu görülmektedir (Zanon ve diğ., 2013). Her ne kadar Keskin, Akova ve Öz (2015) bireylerin rekreasyona katılım engellerinde yaş değişkeninin anlamlı bir farklılığa yol açmadığını belirtse de alanyazında yaş değişkeninin katılımı engellediğini belirten pek çok çalışma bulunmaktadır (Burns ve Graefe, 2007; Covelli, Burns ve Graefe, 2006;

Johnson ve Henderson, 1995; Mowen, Payne ve Scott, 2005; Ostergren, Solop ve Hagen, 2005; Wang, Norman ve McGuire, 2005; Akt., Zanon ve diğ.). Bunun yanı sıra Zanon ve diğ., (2013) yaşı park ve rekreasyon alanına katılımında etkili bir değişken olduğunu ve geçlerin; zaman, bilgi, maliyet, konum ve tesis boyutlarında kısıtlanırken; yaşlıların sağlık, arkadaş, güvenlik ve ulaşım boyutlarında kısıtladığını belirtmektedir. Jackson ve Henderson (1995) yaşı, rekreasyon alanına katılımı dolaylı olarak engelleyici bir etkisinin olduğunu söylemektedir. Akgül (2011) ise rekreasyonel etkinliklere yönelik tutumların yaş değişkenine bağlı olarak değişebileceğini belirtmiş ve yaptığı çalışmada Ankara'da yaşayan bireylerde anlamlı farklılık bulamazken, Londra'da yaşayan bireylerde anlamlı farklılık tespit etmiştir. Alexandris ve Carroll (1997) 18-25 yaş grubunda yer alan bireylerin rekreasyonel etkinliklere katılımlarında daha yüksek yaş gruplarına göre daha fazla engelle karşılaştıklarını belirtmişlerdir. 38-55 yaş aralığındaki bireylerin ileri yaşlara bağlı olarak fiziksel aktivite düzeylerinin azalması ile kardiyovasküler hastalıklar, osteoporozis, kolon kanseri vb. hastalıklarla arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır (Soyuer F ve Soyuer A, 2008; Rejeski ve Brawley, 2006). Buna bağlı olarak 18-25 yaş aralığındaki bireylerin daha sağlıklı ve fiziksel aktivite konusunda daha istekli ve uygun oldukları söylenebilir. Dolayısıyla 18-25 yaş aralığındaki bireylerin rekreasyon alanlarındaki spor alanı konusunda daha farklı ve çeşitli beklentiler içinde oldukları ve büyük yaş gruplarına oranla bu alt boyutta daha fazla engellendikleri söylenebilir.

Araştırmanın bir başka bulgusu ise şöyle ki; rekreasyon alanı katılım engelleri kişilerin **gelir düzeyleri** açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir (Çizelge 4.22). Başka bir ifadeyle kişilerin belediyeler tarafından yapılan rekreasyon alanlarına katılımlarını engelleyen unsurlar aylık hane halkı gelirlerine göre değişmemektedir. Bu bulgu Keskin, Akova ve Öz (2015)'ün çalışmasıyla çelişmektedir. Keskin, Akova ve Öz (2015) üniversite öğrencilerinin rekreasyona katılım engelleri üzerine yaptıkları bir çalışmada gelir değişkeninin rekreasyona katılımı etkilediği ve geliri düşük olan öğrencilerin rekreasyona katılımında daha fazla engelle karşılaştığı vurgulanmıştır. Her iki çalışmada da farklı sonuçların elde edilmesinde farklı örneklem grupları üzerinde çalışılmasının yol açtığı düşünülmektedir. Keskin ve diğerlerinin yaptığı çalışmada rekreasyona katılımında gelir değişkeni öğrenciler için anlamlı bir farklılık oluştururken, örneklem grubunun 18 ila 55 yaş aralığında olduğu ve gelir sınıflandırmasının bir birine yakın olduğu bu çalışmada anlamlı bir farklılık oluşturmadığı söylenebilir. Ayrıca araştırmanın yapıldığı rekreasyon alanlarının kullanımının bir maliyet gerektirmemesinin de bu sonucun ortaya çıkmasında

etkili olabileceği düşünülmektedir. Şahin ve Kocabulut (2014) yaptıkları çalışmada refah düzeyine göre rekreasyonel etkinliklere katılımı sorgulamış ve analiz sonuçlarında toplumdaki refah düzeyi ile rekreasyonel etkinliklere katılım arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koymuşlardır. Bu bulgu çalışmamızı destekler niteliktedir. Fakat alanyazın incelendiğinde gelir düzeyinin, rekreasyon alanına katılım konusunda önemli bir belirleyici olduğunu belirten (Torkildsen, 2005; Hawkins, Peng, Hsies ve Eklund, 1999) çalışmalar olduğu gibi; en çok engel teşkil eden demografik değişken olduğunu gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Zanon ve diğ., 2013). Gürbüz ve Henderson (2014) gelir değişkeninin rekreasyonel etkinliklere katılımı etkilediğini belirterek, yüksek sosyo-ekonomik seviyeye sahip olan bireylerin, düşük ve orta sosyo-ekonomik düzeydeki bireylere oranla açık alan rekreasyonuna daha fazla katılım sağladıklarını vurgulamışlardır. Ayrıca Chick ve diğ., (2015) altı farklı şehirde yürüttükleri çalışmada parasızlığın rekreasyonel etkinliklere katılımı engellediğini belirtmişlerdir.

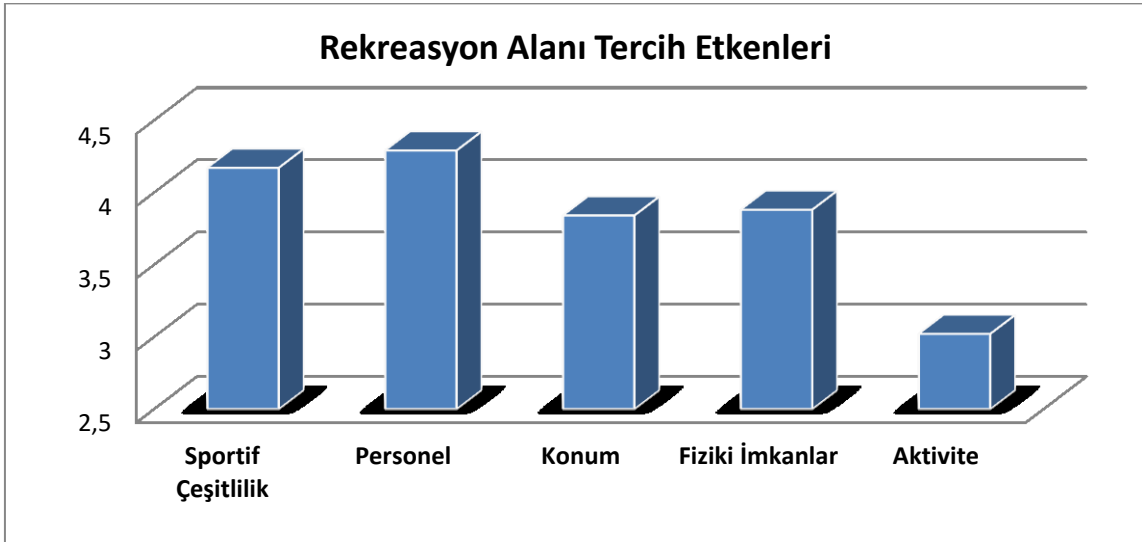
Araştırma grubunun rekreasyon alanı katılım engellerinde **eğitim düzeyi** değişkeninin etkisi göz önüne alındığında, çalışmadan elde edilen bulgular ilk öğretim mezunu katılımcıların güvenlik engeli ve arkadaş engeli alt boyutuna ilişkin puanlarının üniversite mezunu katılımcılara oranla daha yüksek olduğunu göstermektedir (Çizelge 4.23). Bu bulgu güvenlik engeli ve arkadaş engeli alt boyutlarının üniversite mezunu bireylere oranla ilköğretim mezunu bireylerde rekreasyon alanına katılım noktasında daha fazla engel oluşturduğunu ifade etmektedir. Bu durumun ortaya çıkması eğitim seviyesi ilk öğretim olan bireylerin rekreasyon alanında fiziksel/cinsel saldırı korkusunu, suça meyilli kişilerin bu alanlarda bulunmamasını eğitim seviyesi üniversite olan bireylere oranla daha fazla önemsedikleri şeklinde yorumlanabilir. Temir ve Gürbüz (2012) rekreasyonel etkinliklere katılım konusunda düşük eğitim düzeyindeki bireylerin, eğitim seviyesi yüksek olan bireylere göre daha fazla engel ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Benzer şekilde Doğaner (2013) rekreasyonel etkinliklere katılımın eğitim düzeyi ile bağlantılı olduğunu bildirmiştir. Aşıkkutlu (2008) park kullanımındaki kısıtlayıcıların eğitim seviyesine göre değiştiğini belirtirken; Searle ve Jackson (1985) yaptıkları çalışmada eğitim seviyesi arttıkça kısıtlayıcıların etkisinin azaldığını ortaya koymuşlardır. Lee, Scott ve Floyd (2001) eğitim durumunun rekreasyon alanlarına katılımı önemli bir kısıtlayıcı olduğunu ifade etmiş ve daha düşük eğitim seviyesine sahip bireylerin maliyet, bilgi, ulaşım ve güvenlik alt boyutlarında daha fazla engel ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların eğitim düzeyleri açısından anlamlı farklılığın bulunduğu güvenlik engeli alt boyutu

incelendiğinde maddelerin şiddet ile ilişkili olduğu görülecektir. Eğitim düzeyi farkından kaynaklanan güvenlik engeli alt boyutuna ilişkin bulgunun ortaya çıkmasında genelde şiddete maruz kalan kesimin eğitim seviyesi düşük kesim olmasının etkili olabileceği düşünülmektedir. Şiddetin dozunun ve sıklığının eğitim düzeyi faktöründen etkilendiğini ortaya koyan çalışmalar vardır (Dişsiz ve Hotun Şahin, 2008; Ayan, 2006; Vahip ve Doğanavşargil, 2006; Erbek, Eradamlar, Beştepe, Akar ve Alpkan, 2004; Akyüz, Kuğu ve Doğan, 2002). Ayan (2006) şiddeti besleyen en önemli iki faktörden birinin aile ve çevre diğerinin ise eğitim düzeyi olduğu belirterek, daha çok eğitimsiz, kırsal kökenli, sosyalleşme süreci eksik veya başarısız olan, hızlı kentleşme sonucu iç göçle gelip varoşlarda yaşayan ve uyum güçlüğü çeken bireylerin toplumsal sorunlarını dışa vurma biçimi olarak şiddet eylemlerine yol açmalarının söz konusu olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca Schroeder ve Anderson (1984) kentsel rekreasyon alanları ve kişisel güvenlik algısı üzerine yaptıkları çalışmada güvenlik faktörünün rekreasyon alanlarına katılımı etkili bir değişken olduğunu tespit etmişlerdir. Benzer şekilde güvenliğin rekreasyon alanına katılımı etkilediğini belirten farklı çalışmalar da bulunmaktadır (Godbey, Caldwell, Floyd ve Payne, 2005; Henderson, Neff, Sharpe, Greaney, Royce ve Ainsworth, 2001; Gobster, 1995). Eğitim düzeyi farkından kaynaklanan arkadaş engeli alt boyutuna ilişkin bulgunun ortaya çıkmasında eğitim seviyesi üniversite olan bireylerin ilköğretim mezunu bireylere oranla sosyal olarak daha aktif olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Lapa Yerlisu ve Ardahan (2009) rekreasyonel etkinliklere katılma ve katılmama nedenlerini inceledikleri çalışmalarında bireylerin daha çok katılım gerekçesi olarak “arkadaşlarla birlikte olmak” ve “rahatlamak” gibi nedenlerin ilk sırada olduğunu belirtirken Çoruh (2013) yapmış olduğu çalışmada rekreasyonel etkinliklere katılımı arkadaş faktörünün eğitim düzeyine göre değişmediğini bildirmiştir. Güngörmüş, Yenel ve Gürbüz (2014) bireyleri rekreasyonel etkinliklere güdüleyen faktörleri incelemiş ve en önemli faktörün “birliktelik” olduğunu belirtmişlerdir. Emir (2012) ve Okumuş (2002) rekreasyonel etkinliklere katılmanın en önemli nedenleri arasında bireylerin daha çok arkadaşlarıyla birlikte olma duygusunun bulunduğunu bildirerek çalışmamızı desteklemiştir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Modern teknolojik gelişmeler insanoğluna bir yandan rahatlık sağlarken diğer taraftan yaşamdaki doğal hareketlerin azalmasına yol açmaktadır. Hareket azlığının beraberinde getirdiği çok sayıda rahatsızlıkla mücadelede en etkili yol ise spor kültürünün ve spora dönük fiziksel aktivitelerin bir yaşam biçimi haline dönüştürülmesidir. Bugün gelişmiş olarak nitelendirebileceğimiz Avrupa ülkelerinin spor yönetim sistemlerine bakıldığında belediyelerin kitle sporu ve rekreasyon faaliyetlerine oldukça yoğun bir biçimde yöneldikleri görülecektir.

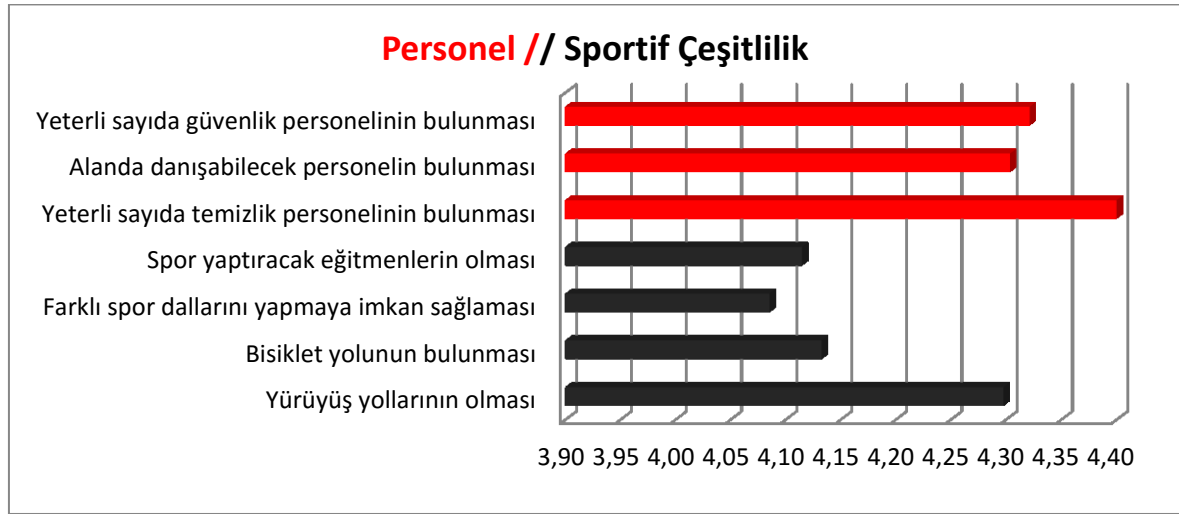
Rekreasyon alanlarının planlanmasında kalite olgusunu sağlamak açısından boş zaman değerlendirme amaçlı rekreasyon alanı tercih etkenlerinin bilinmesi önemlidir. Kullanıcının rekreasyon alanından ne beklediği, ışıklandırmadan güvenliğe, alan içinde hizmet veren personelden otoparklara kadar kaynak ve kullanım kalitesinin hangi düzeyde olmasını istediği ortaya konulmalıdır. Bu tespitler rekreasyon alanlarında istenilen kaliteyi yaratmada ve dolayısıyla bu alanların kullanımının kaliteli bir şekilde artmasında son derece önemlidir.

Şekil 6.1. Araştırma grubunun rekreasyon alanı tercih etkenleri

Bireylerin boş zaman değerlendirme amaçlı rekreasyon alanı tercihlerinde etkili olan unsurlar incelendiğinde en yüksek değerlerin farklı bir şekilde “Personel” alt boyutu ve “Sportif Çeşitlilik” alt boyutlarında olduğu görülecektir. Rekreasyona alanlarında spor yaptıracak eğitmenlerin bulunması, yeterli sayıda temizlik ve güvenlik personelinin

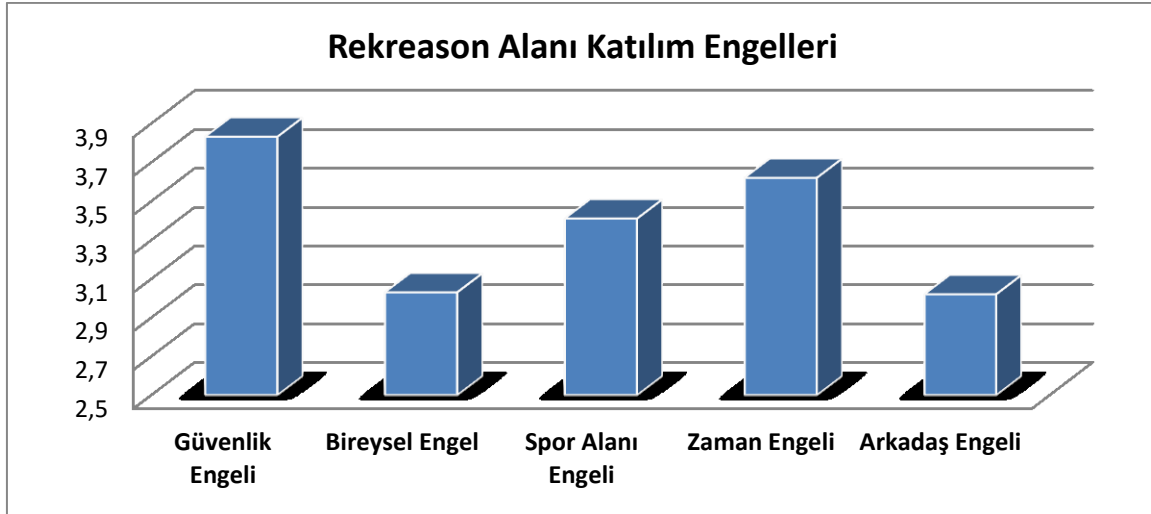
bulunması ve alanda danışabilecek personelin olması o alanı diğer rekreasyon alanlarına göre daha tercih edilebilir hale getirecektir. Benzer şekilde rekreasyon alanında yürüyüş ve bisiklet yollarının bulunması aynı zamanda farklı spor dallarını yapmaya imkan sağlaması ilgili alanın daha fazla birey tarafından kullanılmasına yol açacaktır. Diğer taraftan en düşük değerler “aktivite” alt boyutunda çıkması, katılımcıların belediyeler tarafından yapılan rekreasyon alanlarında kongre sempozyum, tiyatro, konser ve yarışma gibi etkinlikleri diğer faktörlere göre çok önemsemedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Şekil 6.2. Araştırma grubunun RATE ölçeğine ilişkin personel ve sportif çeşitlilik alt boyutlarına ait ortalamaları

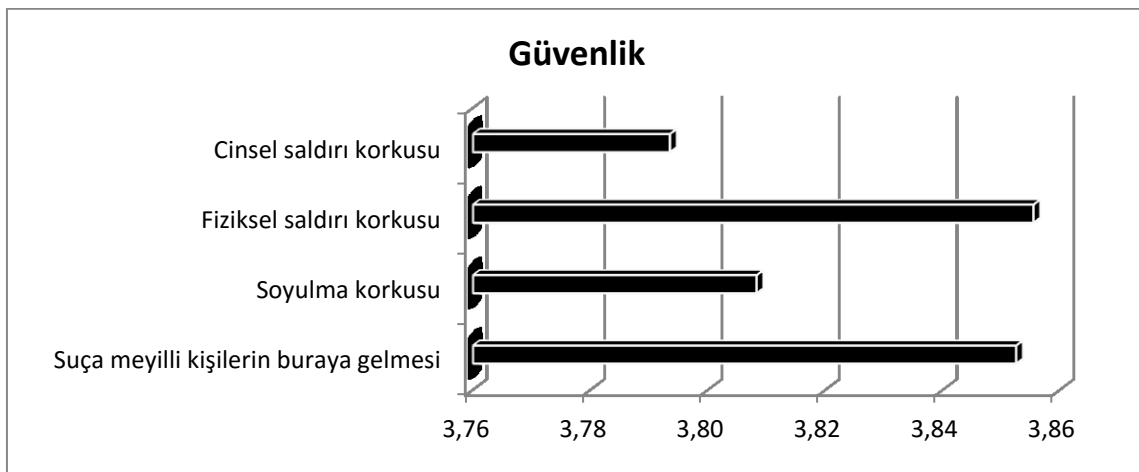
Şekil 6.2’de görüldüğü üzere bireyler gidecekleri rekreasyon alanlarını tercih ederken öncelikle alanda yeterli sayıda temizlik personelinin olması önemsemektedir. Sportif çeşitlilik alt boyutunda ise katılımcıların en önem verdiği madde alanda yürüyüş sporunu yapmaya yönelik olarak ayrılan parkurların olmasıdır. Bu nedenle:

- Rekreasyon alanlarında bireylere egzersiz planlaması, spor aletlerinin kullanımı, fiziksel aktivite ve sağlık gibi konularda bilgi verebilecek daimi bir personelin istihdam edilmesi,
- Rekreasyon alanlarının belirli bölgelerinde “Danışma” birimlerinin bulundurulması,
- Alanın kullanım kapasitesine ve yoğunluğuna bağlı olarak yeterli sayıda temizlik personelinin bulundurulması, alanı daha fazla birey tarafından tercih edilebilir kılacaktır.

Şekil 6.3. Araştırma grubunun rekreasyon alanı katılım engelleri

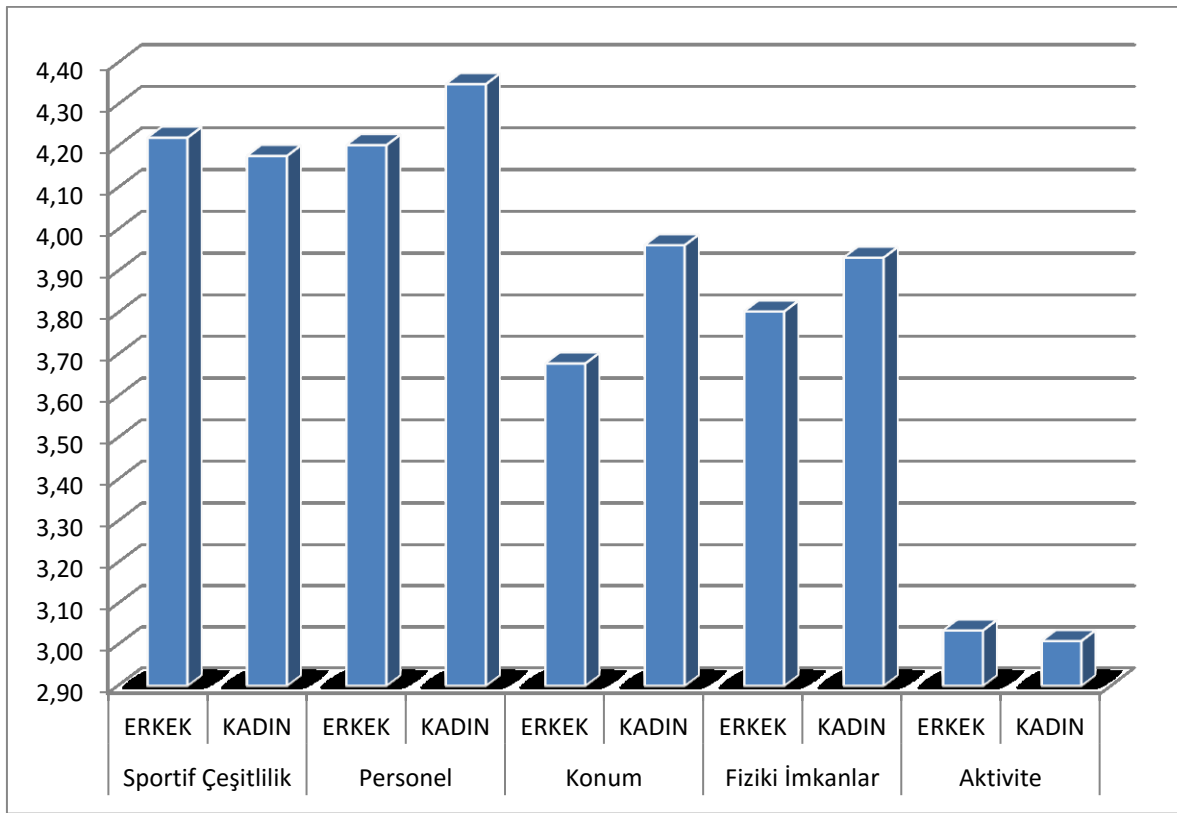
Araştırma grubunun rekreasyon alanı katılım engellerinde etkili olan unsurlar incelendiğinde en yüksek ortalamanın “Güvenlik Engeli” alt boyutunda olduğu ve bunu sırasıyla “Zaman”, “Spor Alanı Engeli”, “Bireysel Engel ve “Arkadaş Engeli” alt boyutlarının izlediği görülmektedir. Alanyazında boş zaman engelleri üzerine yapılan çalışmalarda daha çok zaman faktörü ön plana çıkıyor olsa da yapılan bu çalışmada güvenlik alt boyutun rekreasyon alanlarına katılımı engel oluşturan en önemli faktör olarak ön plana çıktığı görülmektedir.

Şekil 6.4. Araştırma grubunun RAKE ölçeğine ilişkin güvenlik alt boyutlarına ait ortalamaları

Şekil 6.2’de görüldüğü üzere bireylerin rekreasyon alanlarına katılımını engelleyen güvenlik faktöründe en yüksek ortalamalar fiziksel saldırı korkusu maddesi ile suça meyilli kişilerin rekreasyon alanlarına gelmesi maddeleri oluşturmaktadır. Bu nedenle;

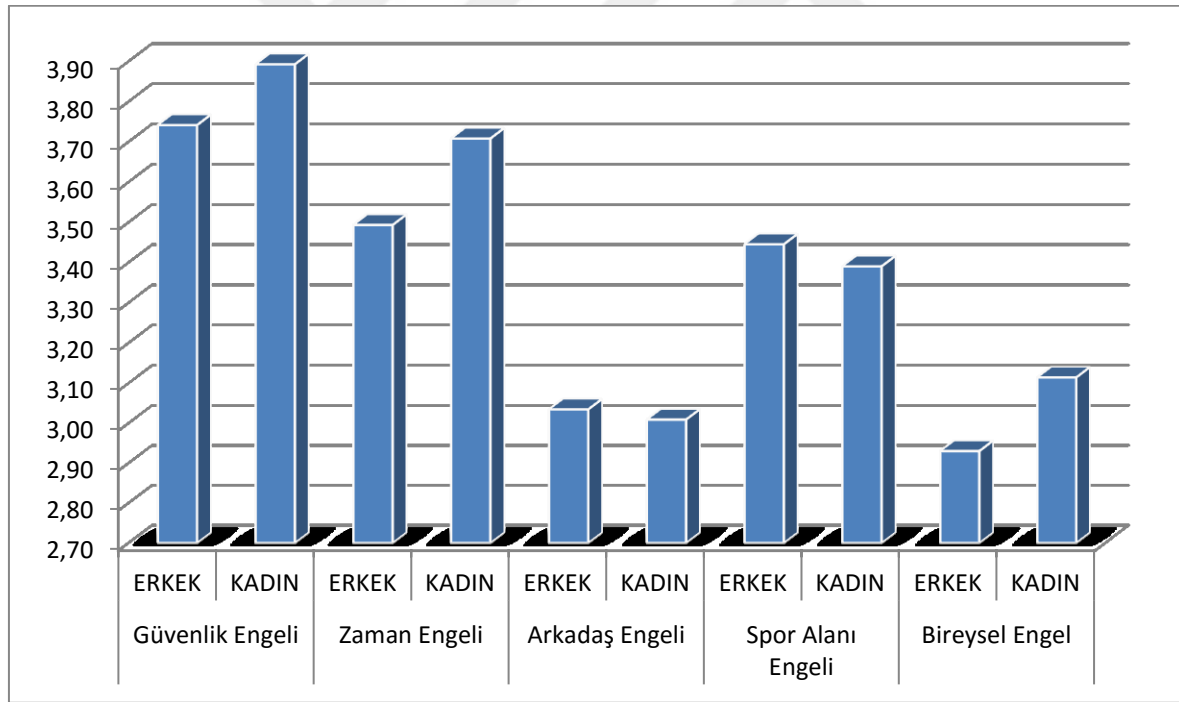
- Yeni yapılacak rekreasyon alanlarında daha fazla güvenlik personelinin istihdam edilmesi,
- Güvenlik kamerası sayılarının artırılması,
- Rekreasyon alanlarında ışıklandırmaların artırılması ve kör nokta olarak adlandırılan karanlık kısımlarının aydınlatılması,
- Suça meyilli kişilerin ve madde bağımlılarının rekreasyon alanlarını mesken haline getirmelerinin engellenmesi,
- Rekreasyon alanların yoğun olarak kullanılmadığı zaman dilimlerinde dahi güvenlik ekipleri tarafından sürekli gözetim altında tutulması sağlanmalıdır.

Şekil 6.5. Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre RATE alt boyutlarına ait ortalamaları

Katılımcıların cinsiyetlerine göre yapılan analiz sonuçlarına göre “Personel” faktörü kadın katılımcıları rekreasyon alanı tercih etkeninde en önemli faktör olarak ön plana çıkarken; “Sportif Çeşitlilik” faktörü erkek katılımcılar için en önemli unsurdur. Kadınların sosyal hayata katılımını artırma konusunda rekreasyon alanları önemli bir görev üstlenmiştir. Okumuş (2009) bedene müdahalenin farklı çeşitlerde yapılabildiğini ve bu müdahalelerinde bedenler üzerindeki ağırlıklara göre sosyal hayatı etkilediğini belirtmiştir. Bu nedenle kadının sosyal hayata katılımını arttırmada, onların rekreasyon alanlarını tercih

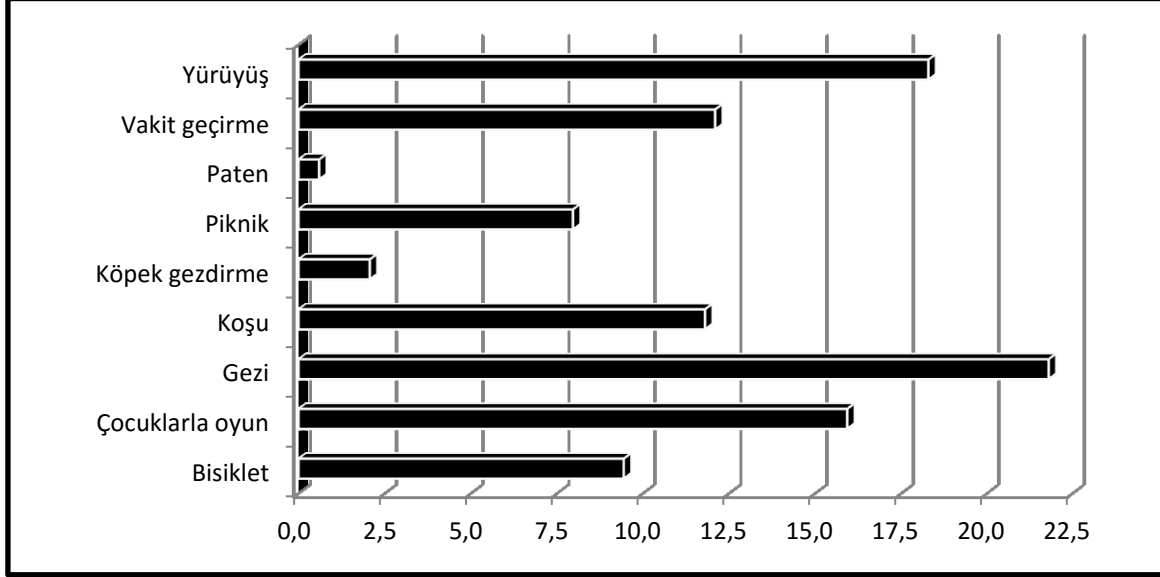
etmelerinde etkili olan nedenlerin bilinmesi önemlidir. Şekil 6.5'te görüldüğü üzere araştırmada rekreasyon alanındaki sportif çeşitlilik ve personel alt boyutlarının kadınlar için en önemli boyutlar olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca kadınlar “fiziki imkânlar”, “konum” ve “personel” alt boyutlarını erkeklere oranla daha fazla önemsemektedir. Kadının toplumdaki ikincil konumunun görülebilmesi açısından kadın-boş zaman ilişkisinin ve boş zaman etkinliklerinin kadının yaşamında nasıl bir değişime yol açtığı konusunun incelenmesi gerekmektedir. Kadınlar açısından boş zaman etkinliklerine ayrılan zamanın gündelik yaşamdaki zorunlu görevlerin dışında, bağımsızlıklarını tanımlayan, bir birleriyle etkileşime girme imkânı veren ve ev dışına çıkmalarına aracı olan bir zaman dilimini ifade ettiği anlaşılmıştır (Bulgu, Koca Arıtan, Aşçı, 2007). Bu noktada kadının toplumda var olabilmesi adına rekreasyon alanları önemli bir görev üstlenmektedir. ve kadının sosyal hayata ve fiziksel aktiviteye katılımı noktasında tercihlerinin göz önünde bulundurulması kararlar alınması önemlidir.

Şekil 6.6. Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre RAKE alt boyutlarına ait ortalamaları

Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre yapılan analiz sonuçlarına göre “Güvenlik Engeli” faktörü kadın ve erkek katılımcılarda rekreasyon alanı katılım engelinde en önemli faktör olarak ön plana çıkmaktadır. “Arkadaş Engeli” alt boyutu ise kadın ve erkek katılımcılar için diğer faktörlere oranla en az engel faktörüdür. Belediyeler tarafından

yaptırılan rekreasyon alanlarında güvenlik, zaman ve bireysel engeller kadın katılımcıları erkeklere oranla daha fazla etkilemektedir. Kadınların rekreasyon alanlarına katılımı noktasında bu faktörlerin bilinmesi ve analiz edilmesi önemlidir.

Şekil 6.7. Katılımcıların rekreasyon alanına geliş nedenleri

Şekil 6.7 incelendiğinde bireylerin belediyeler tarafından yaptırılan rekreasyon alanlarına öncelikli olarak geliş nedenlerinin % 21.8’lik kesimin, gezi ile ilk sırada yer aldığı, ikinci sırada % 18.3 ile yürüyüş amaçlı gelenlerin olduğu ve % 14’lük payla çocuklarla oyun amaçlı gelenlerin 3. Sırayı aldıkları görülmektedir. Bu nedenle:

- Rekreasyon alanlarının daha büyük ölçekli planlanması,
- Yürüyüş parkurlarının daha geniş ve spor yapmaya daha uygun bir zemin olacak şekilde tasarlanması,
- Alan içerisinde temalı park, hayvanat bahçesi, çocuk parkı gibi alanların bulunması, gezi amaçlı gelen bireylerin alanda geçireceği süreyi arttırabilir.
- Rekreasyon alanlarında yetişmiş ağaç sayısının arttırılması, alan planlamacılarına, alan yöneticilerine ve yerel yöneticilere önerilmektedir.

Ayrıca veri toplama aracının son kısmında katılımcılarının görüşlerini yazabilecekleri “Diğer” başlıklı bir bölüm bulunmaktadır. Bu bölüme yazılan notlarda ağırlıklı olarak rekreasyon alanlarında bulunan spor aletlerinin (Kondisyon parkı olarak da

adlandırılmaktadır) kullanma talimatlarının olması ve alan yöneticileri tarafından bu aletlerin doğru kullanımına yönelik hizmet verebilecek bir personelin istihdam edilmesi talep edilmektedir. Dolayısıyla rekreasyon alanlarında yer alan kondisyon parklarının kullanımına ilişkin katılımcıların kolaylıkla anlayabileceği bir talimatnamenin bulunması gerekir. Ayrıca rekreasyon alanına gelen ziyaretçilerle ilgili düzenli bir istatistikî veri tutulmamaktadır. Rekreasyona alanlarına gelen ziyaretçilerle ilgili düzenli kayıtların tutulması, alanla ilgili gelecekte yapılacak planlamalara katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Abadan, N. (1961). Üniversite öğrencilerinin serbest zaman faaliyetleri, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Addington, J. E. (1993). *%100 düşünce gücü* (çev. B. Çetinkaya). İstanbul: Akaşa Yayınları.
- Ağlönü, A., Mengütay, S. (2009). Yerel yönetimlerde rekreasyon hizmetleri ve model belirleme. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6 (2), 292-301.
- Akgül, B. M. (2011). *Farklı kültürlerdeki bireylerin boş zaman aktivitelerine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi: Ankara-Londra örneği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Akyüz, G., Kuğu, N., Doğan, O. (2002). Bir psikiyatrik polikliniğe başvuran evli kadınlarda aile içi şiddet, evlilik sorunları, başvuru yakınması ve psikiyatrik tanı. *Yeni Symposium*, 40, 41-48.
- Alexandris, K., Carroll, B. (1997). Demographic differences in the perception of constraints on recreational sport participation: Result from a study in Greece. *Leisure Studies*, 16, 107-125.
- Alpar, R. (2010). Spor, sağlık ve eğitim bilimlerinden örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlik-güvenirlik. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Amin, T. T., Suleman, W., Ali, A., Gamal, A., Al Wehedy, A. (2011). Pattern, prevalence, and perceived personal barriers toward physical activity among adult Saudis in Al-Hassa, KSA. *Journal of Physical Activity and Health*, 8 (6), 775-784.
- Anderson, N. (2003). *Work and Leisure*. Florence, KY: Routledge.
- Ardahan, F., Lapa Yerlisu T. (2011). Açık alan rekreasyonu: Bisiklet kullanıcıları ve yürüyüşçülerin doğa sporu yapma nedenleri ve elde ettikleri faydalar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 8 (1), 1327-1341.
- Argan, M. (2007). *Eğlence pazarlaması*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ariane, L. B. R., Andrew, H. M., Deborah, A. C. (2005). The Significance of Park to Physical Activity and Public Health. *American Journal of Preventive Medicine*, 28, 159-168.
- Arnold, M. L., Shinew, K. J. (1998). The role of gender, race, and income on park use constraints. *Journal of Park and Recreation Administration*, 16 (4), 39-56.
- Arslan, S. (2010). *Yetişkin kent halkının belediyelerin serbest zaman eğitimi ile rekreasyon etkinliklerinin sunumuna ve yaşam kalitesine etkisine ilişkin görüşleri (Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği)*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.

- Aslan, N. (2005). Üniversite öğrencilerinin boş zaman değerlendirme eğilimi, öğretmen yetiştiren kurumlarda karşılaştırmalı bir araştırma. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Aşıkkutlu, H. S. (2008). *Rekreasyonel motivasyon ve kısıtlayıcılar; Ankara göksu parkı ve harikalar diyarı örneği*. Yüksek Lisans. Düzce: Düzce Üniversitesi.
- Ayan, S. (2006). Şiddet ve Fanatizm. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 7 (2), 191-209.
- Badia, M., Orgaz, B. M., Verdugo, M. A., Ullan M. A., Martinez, M. M. (2011). Personal factors and perceived barriers to participation in leisure activities for young and adults with developmental disabilities. *Research in Developmental Disabilities* (32), 2055-2063.
- Baker, D. A., Palmer, R. J. (2006). Examining the effects of perceptions of community and recreation participation on quality of life. *Social Indicators Research*, 75 (3), 395-418.
- Balcı, A. (2011). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve ilkeler*. (9. Baskı). Ankara: Pagem Akademi.
- Başaran, İ. (2008). *Kent ve yerel yönetim*. İstanbul: Okutan Yayıncılık.
- Baumgartner, H., Homburg, C. (1996). Applications of structural equation modeling in marketing and consumer research: A review. *International Journal of Research in Marketing*, 13 (2), 139-161.
- Bayram, N. (2004). *Sosyal bilimlerde spss ile veri analizi*, Bursa: Ezgi Kitapevi.
- Bentler, P. M. (1980). Multivariate analysis with latent variables: Causal modeling. *Annual Review of Psychology*, 31, 419-456.
- Bentler, P. M., Bonett, D. G. (1980). Significance tests and goodness of fit in the analysis of covariance structures. *Psychological Bulletin*, 88, 588-606.
- Bulgu, N., Koca Arıtan, C. Aşçı, F. H. (2007). Gündelik yaşam, kadın ve fiziksel aktivite. *Spor Bilimleri Dergisi*. 18 (4), 167-181.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (9. Baskı).Ankara: Pegem Akademi.
- Cereci, S. (2010). Kent planlaması bağlamında kentsel alanlarda iletişim ortamlarının oluşturulması sorunu. *Akademik Bakış Dergisi*, (22), 1-9.
- Cerin, E., Leslie, E., Sugiyama, T., Owen, N. (2010). Perceived barriers to leisure-time physical activity in adults: an ecological perspective. *Journal of Physical Activity and Health*, 7, 451-459.
- Chick, G., Hsu, Y. C. Yeh, C. K., Hsieh, C. M. (2015). Leisure constraints, leisure satisfaction, life satisfaction, and self-rated health in six cities in Taiwan. *Leisure Sciences*, 37, 232-251.

- Coalter, F. (2005). The social benefits of sports: An overview to inform the community planning process. *Sportscotland Research Raport*. 98.
- Cohen, D., Marsh, T., Williamson, S., Derore, R. K., Martinez, H., Setodji, C., McKenzie, T. (2011). Park and physical activity: Why are some parks used more than others? National Institutes of Health. Public Access. Jenuray 1.
- Crawford, D., Jackson, E., Godbey, G. (1991). A hierarchial model of leisure constraints. *Leisure Sciences*, 13, 309-320.
- Çetinkaya, G., Erman, A., Uzun, M.S. (2015). Rekreasyonel amaçlı park kullanıcılarının memnuniyet ve memnuniyetsizlik faktörlerinin belirlenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 12 (1), 851-869.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik spss ve lisrel uygulamaları*, Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- Çoruh, Y. (2013). *Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel eğilimleri ve rekreasyonel etkinliklere katılımına engel olan faktörler (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi örneği)*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Demir, C., Demir, N. (2006). Bireylerin boş zaman faaliyetlerine katılmalarını etkileyen faktörler ile cinsiyet arasındaki ilişki: lisans öğrencilerine yönelik bir uygulama, *Ege AkademiBakış Dergisi*, 6 (1), 36-51.
- Demirel, M., Harmandar, D. (2009). Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılımlarında engel oluşturabilecek faktörlerin belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6 (1), 838-846.
- Deniz, K. Z. (2008). Uzmanlık gerektiren mesleklere yönelik bir ilgi envanteri geliştirme çalışması. Doktora tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dişsiz, M. Hotun Şahin, N. (2008). Evrensel bir kadın sağlığı sorunu: Kadına yönelik şiddet. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 1 (1), 50-58.
- Doğaner, S. (2013). *Ankara üniversitesi öğrencilerinin serbest zamanlarında egzersize katılma sıklıkları ve nedenleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Emekli, G. (2001). Bergama'nın Turizm Coğrafyası ve Turizmin Sosyo-Ekonomik Etkileri, Bergama Belediyesi Kültür Yayınları, İzmir.
- Emir, E. (2012). *Rekreatif etkinliklere katılımın önündeki engellerin belirlenmesi: üniversite öğrencileri örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Erbek, E., Eradamlar, E., Beştepe, E., Akar, H., Alpkan, L. (2004). Kadına yönelik fiziksel ve cinsel şiddet: üç grup evli çiftte karşılaştırmalı bir çalışma. *Düşünen Adam*. 17, 196-204.
- Erkan, R. (2002). *Kentleşme ve sosyal değişme*. Ankara: Bilim Adamı Yayınları.

- Ertüzün, E. (2013). *Kadınların sportif rekreasyonel aktivitelere ilişkin sağlık inançları*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Francis, M. (1988). Negotiating between children and adult design values in open space projects. *Design Studies*, 9 (2), 67-75.
- Frisby, W., Fenton, J. (1998). *Leisure Access: Enhancing Recreation Opportunities for Those Living in Poverty*. Vancouver, BC: British Columbia Health Research Foundation, Vancouver, BC.
- Gibson, J., Wood, I. (2000). *Vocational A-level leisure and recreation*. England: Longman, Pearson Education Limited.
- Gobster, P. H. (1995). Perception and use of a metropolitan greenway system for recreation. *Landscape and Urban Planning*, 33, 401-413.
- Godbey, G. C., Caldwell, L. L., Floyd, M., Payne, L. L. (2005). Contributions of leisure studies and recreation and park management research to the active living agenda. *American Journal of Preventive Medicine*. 28 (2), 150-158.
- Goodin, R. E., Rice, J. M., Bittman, M., Saunders, P. (2005). The time-pressure illusion: Discretionary time vs. free time. *Social Indicators Research*, 73 (1), 43-70.
- Gümüş, H., Alay Özgül, S., Karakılıç, M. (2015). Fiziksel aktivite mekânı değerlendirme ölçeği (famdö): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*. 26 (1), 1-18.
- Gümüş, H. (2012). *Fiziksel aktivite için park ve rekreasyon alanlarına gelen kullanıcıların mekân seçimini ve aktiviteye katılımını etkileyen faktörler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Gümüş, H., Karakullukçu, Ö. F. (2015). Leisure satisfaction in football and basketball fans: A sample of Afyonkarahisar. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 3 (3), 401-409.
- Güngörmüş, H. A. (2007). *Özel sağlık-spor merkezlerinden hizmet alan bireyleri rekreasyonel egzersize güdüleyen faktörler*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güngörmüş, H. A., Yenel, F., Gürbüz, B. (2014). Bireyleri rekreasyonel egzersize güdüleyen faktörlerin belirlenmesi: Demografik farklılıklar. *International Journal of Human Sciences*, 11 (1), 373-386
- Gürbüz, B. (2006). *Kentsel yaşam sürecinde rekreasyonel katılım sorunları*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Gürbüz, B., Henderson K. A. (2013). Exploring the Meanings of Leisure among Turkish University Students. *Croatian Journal of Education*, 15 (4), 927-957.
- Gürbüz, B., Henderson K. A. (2014). Leisure activity preferences and constraints: Perspectives from Turkey. *World Leisure Journal*, 56 (4), 300-316.

- Gürbüz, B., Karaküçük, S., Sarol, H. (2010). *Rekreasyonel aktivitelere katılımın önündeki algılanan engel farklılıklarının incelenmesi*. 11. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 340-343, 10-12 Kasım, Antalya.
- Gürbüz, B., Öncü, E., Emir, E. (2012). *Leisure constraints questionnaire: Testing the construct validity*. 12th International Sports Sciences Congress, 339-343, 12-14 December, Denizli, Turkey.
- Hawkins, B. A., Peng, J., Hsieh, C. M., Eklund, S. J. (1999). Leisure constraints: Areplication and extension of construct development, *Leisure Sciences*, 21, 179-192.
- Hazar, A. (2003). *Rekreasyon ve Animasyon*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Henderson, K. A., Bialeschki, M. D. (1993). Negotiating Negotiating Constraints to Women's Physical Recreation. *Society and Leisure*. 16, 389-412.
- Henderson, K. A., Neff, L. J., Sharpe, P. A., Greaney, M. L., Royce, S. W., Ainsworth, B. E. (2001). "It Takes a Village" to promote physical activity: the potential for public park and recreation departments. *Journal of Park and Recreation Administration*. 19 (1), 23-41.
- Howard, D. R., Crompton, J. L. (1984). Who are the consumers of public park and recreation services? An analysis of the users and non-users of three municipal leisure service organizations. *Journal of Park and Recreation Administration*, 2 (3), 33-48.
- Hubbard, J., Mannell, R. (2001). Testing competing models of the leisure constraint and negotiation process in a corporate employee recreation setting. *Leisure Sciences*, 23, 145-163.
- İnal, A. N. (2009). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimi* (2.Baskı), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- İskender, A., Avcı, C., Yaylı, A. (2015). Gençlerin serbest zaman değerlendirme aracı olarak rekreatif faaliyetlere katılım düzeylerinin belirlenmesi. *Journal of Recreation and Tourism Research*. 2 (1), 36-42.
- Jackson, E. L. (2000). Will research on leisure constraints still be relevant in the twenty-first century? *Journal of Leisure Research*, 32, 62-68.
- Jackson, E. L., Henderson, K. A. (1995). Gender-based analysis of leisure constraints. *Leisure Sciences*, 17, 31-51.
- James, K. (1995). *Ownership of Space: Its impact on recreational participation of young women*. Perth, western australia: Edith cowan university, Department of Leisure Sciences.
- Johnson, C. Y., Bowker, J. M., Cordell, H. K. (2001). Outdoor recreation constraints: An examination of race, gender and rural dwelling. *Southern Rural Sociology*, 17, 111-133.
- Kalkan, A. (2012). *Açık alan rekreasyonu, doğa sporları yapan bireylerin bu sporları yapma nedenleri: Antalya örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.

- Kanbir, O. (2001). *Sporda sağlık bilinci ve ilkyardım* (2.Baskı). Bursa: Ekin Kitabevi.
- Kandaz Gelen, N., Hergüner, G. (2007). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin serbest zamanlarını değerlendirme biçimlerinin incelenmesi (Sakarya ili örneği), *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 4 (1), 1-9.
- Karaküçük, S. (2008). *Rekreasyon boş zamanları değerlendirme* (6.Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karaküçük, S., Gürbüz, B. (2007). *Rekreasyon ve kent(li)leşme*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karaoğlan, A. D. (2006). *Üst düzey yöneticilerin zaman yönetimi*. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Kathleen, A. C. (1996). *Recreation and leisure*. U.S.A.: Calicornia.
- Kemaloğlu, Y. K., Kemaloğlu, P. Y., Bilgin, C., Korkmaz, H. H., İlhan, M. (2010). İşitme engellilerin yüksek öğrenim olanaklarının geliştirilmesinde spor alanlarının rolü. II. Ulusal engelli bireyler için fiziksel aktivite çalıştayı, 11-13/Ekim/2010 Çanakkale.
- Kenneth, R. (2006). *Leisure in Contemporary Society*. Second Edition. USA: CABİ Publising.
- Kervankıran, İ., Eryılmaz, A. G. (2014). Isparta ili milli parklarının rekreasyonel faaliyetlerde kullanımı. *Marmara Coğrafya Dergisi*. 29, 81-110.
- Keskin, M., Akova, O., Öz, M. (2015). Turizm eğitimi alan öğrencilerin rekreasyonel etkinliklere katılımlarının önündeki engellerin belirlenmesine yönelik bir çalışma. *Journal Of Recreation and Tourism Research*. 2 (4), 37-45.
- Kılbaş, Ş. (2010). *Rekreasyon boş zamanı değerlendirme* (4.Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Koçyiğit, M., Yıldız, M. (2014). Yerel yönetimlerde rekreasyon uygulamaları: Konya örneği. *International Journal of Science Culture and Sport*. (2), 211-223.
- Kurdoğlu, O., Düzgüneş, E. (2011). Artvin kent ormanının rekreasyon olanakları ve kullanıcı tercihlerinin irdelenmesi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi* 12 (2), 199-210.
- Kyle, G. T., Mowen, A. J. (2003). An examination of the relationship between leisure constraints, involvement and commitment, proceedings of the 2003 Northeastern Recreation Research Symposium.
- Lapa Yerlisu, T., Ağyar, E. (2012). Üniversite öğrencilerinin serbest zaman katılımlarına göre algılanan özgürlük. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*. 23 (1), 24-33.
- Lapa Yerlisu, T., Ardahan, F. (2009) Akdeniz üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerine katılım nedenleri ve değerlendirme biçimleri. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 20 (4): 132-144.
- Lee, B. K., Shafer, C. S. (2002). The dynamic nature of leisure experience: An application of affect control theory. *Jornal of Leisure Research*. 3.Quarter, 34 (3), 290.

- Lee, J. H., Scott, D., Floyd, M. F. (2001). Structural inequalities in outdoor recreation participation: A multiple hierarchy stratification perspective. *Journal of Leisure Research*, 33 (4), 427-449.
- Madrigal, R. (2006). Measuring the multidimensional nature of sporting event performance consumption. *Journal of Leisure Research*, 38 (3), 267-292.
- Manfredo, M. J., Driver, B. L., Tarrant, M. A. (1996). Measuring leisure motivation: A meta-analysis of the recreation experience preference scales. *Journal of Leisure Research*. 3. Quarter. 28 (3), 188.
- Marcuss, C. C., Francis, C. (1998). People places: desing guidelines for urban open space. 2nd ed. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Marsh, H. W., Hau, K. T., Artelt, C., Baumert, J., Peschar, J. L. (2006). OECD's brief self-report measure of educational psychology's most useful affective constructs: Cross-cultural, psychometric comparisons across 25 countries. *International Journal of Testing*, 6 (4), 311-360.
- Mobley, T. A. (2006). *Yerel yönetimlerin halkın rekreasyon ve park ihtiyaç ve hizmetlerini karşılamaadaki rolü*. Yerel Yönetimler ve Sağlıklı Kentler Sempozyumu, Eskişehir.
- Mowen, A. J., Payne, L. L., Scott, D. (2005). Change and stability in park visitation constraints revisited. *Leisure Sciences*, 27, 191-204.
- Mull, R. F., Bayless, K. G., Ross, C. M., Jamieson, L. M. (1997). *Recreational sport management (3th Edition)*. USA: Human Kinetics.
- Mutlu, İ., Yılmaz, B., Güngörmüş, H. A., Sevindi, T., Gürbüz, B. (2010). *Bireyleri rekreasyonel amaçlı egzersize motive eden faktörlerin çeşitli değişkenlere göre karşılaştırılması*. 11. Uluslararası spor bilimleri kongresi, 1547-1549, 10-12 Kasım Antalya.
- Müderrişoğlu, H., Uzun, S. (2004). Abant İzzet Baysal Üniversitesi orman fakültesi öğrencilerinin rekreasyonel eğilimleri, *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, A (2), 108-121.
- Ntv. (2015). 07 Kasım 2015 tarihinde <http://www.ntv.com.tr/galeri/yasam/turkiyenin-yasanacak-sehirleri,KFRffZ1AOkytTmEubehRTw/RsxVAAQPFEerYjFSfIOSqg> adresinden erişildi.
- Okumuş, E. (2009). Bedene müdahalenin sosyolojisi. *Şarkiyat ilmi araştırmalar dergisi*. Sayı: 2, 1-15.
- Okumuş, Y. (2002). Kocaeli ilinde bulunan, farklı sanayi kuruluşlarında çalışan bireylerin boş zamanlarını değerlendirme tercihlerinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Öcal, K. (2012). Ölçek geliştirme: Serbest zaman fiziksel aktivite kısıtlayıcıları (SZFA-K). *Spor Bilimleri Dergisi*, 23 (2), 50-60.

- Özbey, S., Çelebi, M. (2011). Rekreasyon temelleri. İçinde: N. Mirzeoğlu (Edt.), *Spor bilimlerine giriş*. Ankara: Spor Yayınevi, s. 241-270.
- Pelletier, L. G., Fortier, M. S., Vallerand, R. J., Tuson, K. M., Briere, N. M., Blais, M. R. (1995). Toward a new measure of intrinsic motivation, extrinsic motivation, and amotivation in sports: The Sport Motivation Scale (SMS). *Journal of sport and Exercise Psychology*, 17, 35-35.
- Pepe, K., Can, S. (2003). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zaman etkinlikleri hakkında görüşleri ve katılım düzeyleri. *Beden eğitimi ve spor bilimleri dergisi* 5 (3), 32-38.
- Ragheb, M. G., Tate, R. L. (1993). A behavioral model of leisure participation based on leisure attitude, motivation and satisfaction. *Leisure Studies*, 12, 61-70.
- Ramazanoğlu, F., Altıngül, O., Özer, A. (2004). Sportif açıdan rekreasyon etkinliklerinin değerlendirilmesi. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları Dergisi*, 176-179.
- Rejeski, W. J., Brawley, L. R. (2006). Functional health: innovations in research on physical activity with older adults. *Med Sci Sports Exerc.*, 38 (1), 93-9.
- Sabbağ, Ç., Aksoy, E. (2011). Üniversite öğrencileri ve çalışanların boş zaman etkinlikleri: Adıyaman örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 3 (4), 10-23.
- Sağcan, M. (1986). *Rekreasyon ve Turizm*, İzmir: Cumhuriyet Baskı Evi
- Schermelleh Engel, K., Moosbrugger, H., Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*. 8 (2), 23-74.
- Schroeder, H. W., Anderson, L. M. (1984). Perception of personal safety in urban recreation sites. *Journal of Leisure Research*, 16 (2), 178-194.
- Scott, D., Jackson, E. L. (1996). Factors that limit and strategies that might encourage people's use of public parks. *Journal of Park and Recreation Administration*. 14, 1-17.
- Searle, M., Jackson, E. (1885). Socio-economic variation in perceived barriers to recreation participation among would be participants. *Leisure Sciences*. (7), 227-249.
- Shores, K. A., Scott, D., Floyd, M. F. (2007). Constraints to outdoor recreation: A multiple hierarchy stratification perspective. *Leisure Sciences*. 29, 227-246.
- Stanis, S. A. W., Schneider, I. E., Chavez, D. J., Shinew, K. J. (2009). Visitor constraints to physical activity in park and recreation areas: Differences by race and ethnicity. *Journal of Park and Recreation Administration*, 27 (3), 78-95.
- Soyuer F. Soyuer, A. (2008). Yaşlılık ve Fiziksel Aktivite. *İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 15 (3), 219-224.

- Şahin, İ., Kocabulut, Ö. (2014). Sportif rekreasyon aktivitelerine düzenli katılımı engelleyen faktörlerin incelenmesi: Akdeniz üniversitesi turizm fakültesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 1 (2), 46-67.
- Şener, S. (2009). *Sosyoloji-sosyal bilimlere alternatif bir yaklaşım*. İstanbul: İnkılap Yayınları.
- Tel, M. (2007). *Öğretim üyelerinin boş zaman etkinlikleri üzerine sosyolojik bir araştırma: doğu Anadolu örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Temir, Ö., Gürbüz, B. (2012). Rekreasyonel aktivitelere katılımın önündeki engellerin incelenmesi, 1. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, Antalya.
- Tezcan, M. (1994). *Boş zamanları değerlendirme sosyolojisi*. Ankara: Atilla Kitabevi.
- Thapa, B., Confer, J. J., Mendelsohn, J. (2004). Trip motivations among water-based recreationists. In Paper presentation at the 2nd International Conference on Monitoring and Management of Visitor Flows in Recreational and Protected Areas. Rovaniemi, Finland, 208-212.
- Torkildsen, G. (2005). *Leisure and recreation management* (5.Baskı). London: Routledge.
- Türk Dil Kurumu. (2015). *Güncel Türkçe sözlük*. 09 Mayıs 2015 tarihinde http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Ftdk.gov.tr%2Findex.php%3Foption%3Dcom_gts%26arama%3Dgts%26guid%3DTDK.GTS.5001d26c55ffc9.06131980. adresinden erişildi.
- Tütüncü, Ö., Aydın, İ., Küçükusta, D., Avcı, N., Taş, İ. (2011). Üniversite öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen unsurların analizi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 22 (2), 69-83.
- Uzun, G., Altunkasa, F. M. (1997). Rekreasyonel planlamada arz ve talep. Genel Yayın No:6 Yardımcı Ders Kitapları Yayın No:1, Adana: Çukurova Üniversitesi Yayınevi.
- Uzun, S., Müderrisoğlu, H. (2010). Kırsal rekreasyon alanlarında kullanıcı memnuniyeti: Bolu gölcük orman içi dinlenme yeri örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*. A (1), 67-82.
- Üstündağ, Ö., Devocioğlu, S., Akarsu, E. E. (2011, 16-18 May). *Spor ve rekreasyon alanlarının şehir planlamasındaki yeri ve önemi*. 6th International Advanced Technologies Symposium (IATS'11), Elazığ, Turkey.
- Vahip, I., Doğanavşargil, Ö. (2006). Aile içi fiziksel şiddet ve kadın hastalarımız. *Türk Psikiyatri Dergisi*. 17 (12), 107-114.
- Wilcox, S., Castro, C., King, A. C., Housemann, R., Brownson, R. C. (2000). Determinants of leisure time physical activity in rural compared with urban older and ethnically diverse women in the United States. *Journal of Epidemiology Community Health*, 54, 667-673.

- Wolch, J., Zang, J. (2004). Beach recreation, cultural diversity and attitudes toward nature. *Journal of Leisure Research*, 36 (3), 414-443.
- World Health Organization. (2010). World Health Raport. 18 Mart 2015 tarihinde <http://www.who.int/whr/2010/en/index.html>. adresinden erişildi.
- Yetim, A. (2011). *Sosyoloji ve spor*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Yıldırım, A. (2004). *Kentleşme ve kentleşme sürecinde göçün suç olgusu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, R. (2006). Saroz Körfezi'nin Turizm ve rekreasyonel kullanım potansiyeli üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, A (1), 124-135.
- Yılmaz, Ş. (2007). *Rekreasyon faaliyetlerinin yönetim ve organizasyonu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Yılmaz, V., Çelik, H. E. (2009). *LISREL ile yapısal eşitlik modellemesi –I*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Zanon, D., Doucouliagos, C., Hall, J., Lockstone-Binney, L. (2013). Constraints to park visitation: A meta-analysis of north Amerikan studies. *Leisure Sciences*, 35:475-493.
- Zorba, E., İkizler, H. C., Tekin, A., Miçoğullar, O., Zorba, E. (2006). *Herkes için spor*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

EKLER

Ek-1. Etik Kurul Onayı

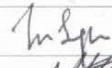

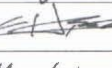
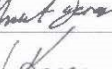
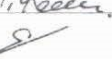

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURUL KARARLARI

TOPLANTI SAYISI : 06

KARAR TARİHİ : 10.08.2015

KARAR 2015/27

Gazi Üniversitesi öğretim üyesi Doç.Dr. Sema ALAY'ın akademik danışmanlığını yaptığı, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı doktora programı öğrencisi Öğr. Grv. Hüseyin GÜMÜŞ'ün " Rekreasyon Alanı Kullanım Potansiyelini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi " başlıklı doktora çalışması için hazırlanan Etik Değerlendirme Başvuru Formu ve Ölçeklerin etik açısından sakıncalı olmadığına oy birliği / oy çokluğu ile karar verildi.

ÜYENİN ADI SOYADI	GÖRÜŞÜ (OLUMLU/OLUMSUZ)	İMZA
Prof. Dr. Süleyman TAŞGETİREN(Başkan) Mühendislik Fakültesi	Olumlu / Olumsuz	İZİNLI
Prof. Dr. İsa SAĞBAŞ (Başkan Yardımcısı) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	Olumlu / Olumsuz	
Prof. Dr. H. Hüseyin BAYRAKLI Hukuk Fakültesi	Olumlu / Olumsuz	
Prof. Dr. Mevlüt DOĞAN Fen Edebiyat Fakültesi Fizik Bölümü	Olumlu / Olumsuz	
Prof. Dr. Abdullah ERYAVUZ Veteriner Fakültesi	Olumlu / Olumsuz	İZİNLI
Prof. Dr. Kağan ÜÇÖK Tıp Fakültesi	Olumlu / Olumsuz	
Prof. Dr. Ahmet YARAMIŞ Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü	Olumlu / Olumsuz	
Doç. Dr. Nisret KOCA Eğitim Fakültesi	Olumlu / Olumsuz	
Doç. Dr. Uğur TÜRKMEN Devlet Konservatuvarı	Olumlu / Olumsuz	

Prof. Dr. İsa SAĞBAŞ
Bil. Araş. ve Yayın Etik Kurul Başkan Yrd.

Ek-2. Ölçekler

Değerli Katılımcı;

Aşağıda sizlerin demografik bilgilerinizi sorgulayan ifadelerin yanı sıra belediyeler tarafından yapılan açık rekreasyon (boş zamanları değerlendirme) alanı (park vs.) kullanımında etkili olabileceği düşünülen bazı ifadelere yer verilmiştir. Bu ifadelerin rekreasyon alanı kullanımınızdaki önem derecesini liste üzerinde ayrılan alana işaretleyiniz. Her birey, diğer bireylerden farklı olduğundan bu ankette doğru veya yanlış cevap yoktur. Cevaplarınız gizli tutulacak ve sadece bu araştırma kapsamında kullanılacaktır. Göstereceğiniz ilgi ve özene şimdiden teşekkür ederim. Uygulama süresi yaklaşık 8 dakikadır.

Hüseyin GÜMÜŞ

- 1) Yaşınız:
- 2) Cinsiyetiniz: Erkek Kadın
- 3) Boy:.....
- 4) Kilo:.....
- 5) Aylık Hane Halkı Geliriniz:.....
- 6) Eğitim Durumunuz: İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Lisansüstü
- 7) Medeni Durumunuz: Evli Çocuklu Evli Çocuksuz Bekâr Çocuklu Bekâr Çocuksuz
- 8) Hususi aracınız var mı? Evet Hayır
- 9) Park ve/veya Rekreasyon alanında spor yapma sıklığınız (Lütfen yazınız) Haftada kere
- 10) Park ve/veya Rekreasyon alanına geliş nedeninizi, önceliğinize göre (1-2-3 şeklinde) sıralayınız. (En fazla 3 seçenek)
 - Bisiklet Çocuklarla oyun Gezi Koşu Köpek gezdirme
 - Piknik Paten Vakit geçirme Yürüyüş
- 11) Genel olarak, sağlık durumunuzu nasıl değerlendirirsiniz? (Lütfen tek bir şık işaretleyiniz)
 - Kötü Fena değil Emin değilim İyi Çok iyi Mükemmel

Ek-2. (devam) Ölçekler

A. **Rekreasyon alanı seçiminizde**, aşağıdakiler sizin için ne derece önemlidir. (Lütfen, sizin için önem derecesini; çok önemli, önemli, fark etmez, önemsiz, hiç önemli değil” sınıflandırmalarından birini işaretleyerek belirtiniz.)

		Hiç Önemli Değil	Önemsiz	Fark etmez	Önemli	Çok Önemli
1.	Maddeler Yazar tarafından kısıtlanmıştır.	1	2	3	4	5
2.		1	2	3	4	5
3.		1	2	3	4	5
4.		1	2	3	4	5
5.		1	2	3	4	5
6.		1	2	3	4	5
7.		1	2	3	4	5
8.		1	2	3	4	5
9.		1	2	3	4	5
10.		1	2	3	4	5
11.		1	2	3	4	5
12.		1	2	3	4	5
13.		1	2	3	4	5
14.		1	2	3	4	5
15.		1	2	3	4	5
16.		1	2	3	4	5
17.		1	2	3	4	5
18.		1	2	3	4	5
19.		1	2	3	4	5
20.		1	2	3	4	5
21.		1	2	3	4	5
22.		1	2	3	4	5
23.		1	2	3	4	5
24.		1	2	3	4	5

Ek-2. (devam) Ölçekler

B. Sizin, rekreasyon alanlarına sıklıkla katılımınızı engelleyen, ifadelere ne kadar katıldığınızı; “kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum” seçeneklerinden birini işaretleyerek belirtiniz.

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.	Madderler Yazar tarafından kısıtlanmıştır.	1	2	3	4	5
2.		1	2	3	4	5
3.		1	2	3	4	5
4.		1	2	3	4	5
5.		1	2	3	4	5
6.		1	2	3	4	5
7.		1	2	3	4	5
8.		1	2	3	4	5
9.		1	2	3	4	5
10.		1	2	3	4	5
11.		1	2	3	4	5
12.		1	2	3	4	5
13.		1	2	3	4	5
14.		1	2	3	4	5
15.		1	2	3	4	5
16.		1	2	3	4	5
17.		1	2	3	4	5

Bilime verdiğiniz katkıdan dolayı teşekkür ederim.

ÖZGEÇMİŞ**Kişisel Bilgiler**

Soyadı, adı : GÜMÜŞ, Hüseyin
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 05/07/1984 Antakya
Medeni hali : Evli
Telefon : 0 (272) 228 13 85
Faks : 0 (272) 228 12 85
e-posta : huseyinn.gumuss@gmail.com

Eğitim Derecesi	Okul/Program	Mezuniyet yılı
Doktora	Gazi Üniversitesi / Sağlık Bilimleri Enstitüsü	2016
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi / Sağlık Bilimleri Enstitüsü	2012
Lisans	Kırıkkale Üniversitesi/ Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu/ Rekreasyon Bölümü	2008

İş Deneyimi, Yıl	Çalıştığı Yer	Görev
2010- Devam ediyor	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Araştırma Görevlisi

Yabancı Dili

İngilizce

Yayınlar

Uluslararası Hakemli Dergilerde Yayımlanan Makaleler:

1. GÜMÜŞ Hüseyin, KARAKULLUKÇU Ömür Fatih (2015). Futbol ve Basketbol Taraftarında Serbest Zaman Tatmini: Afyonkarahisar Örneği. *International journal of Science Culture and Sport*, 3(11), 401-401.
2. GÜMÜŞ Hüseyin, YETİM A Azmi, TORTOP Yunus, IŞIK Özkan (2014). Bireysel Temas Gerektiren Mücadele Sporlarından Muay-Thai Ve Güreş Sporcularının Saldırganlık Davranışlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri dergisi*, 4(12), 1-13.
3. GÜMÜŞ Hüseyin, IŞIK Özcan, KARAKULLUKÇU Ömür Fatih, YILDIRIM İrfan (2014). Ortaöğretim Kurumlarında Serbest Zaman Fiziksel Aktivite Kısıtlayıcıları. *International journal of Science Culture and Sport*, 2(5), 814-814.
4. IŞIK Ozkan, GUMUS Huseyin, OKUDAN Bilal, YILMAZ Mustafa (2014). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Kalite Düzeylerinin Depresyon Düzeyleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi. *International journal of Science Culture and Sport*, 2(5), 836-836., Doi: 10.14486/IJSCS157
5. TORTOP Yunus, AKSU Ali İhsan, GUMUS Huseyin (2013). Semazen Eğitimi Çalışmalarının Bazı Fiziksel Uygunluk Parametreleri Üzerine Etkisinin Belirlenmesi. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor, Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 3(9), 47-58.

Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında (Proceedings) basılmamış poster, sözlü bildiriler ve yapılan davetli konuşmalar

1. GÜMÜS Hüseyin, YAĞMUR Rıfat (2015). Analyzing The Relationship Between Leisure Constraints And Level Of Loneliness Of The Students In Credit And Dormitories Institution. *International Conference on Social Sciences and Education Research (Poster)*(Yayın No:1648516).
2. GÜMÜS Hüseyin, SABIRLI Türkan Nihan (2015). Recreational Services Quality In Thermal Tourism. *The 3rd International Conference on Hospitality, Leisure, Sports, and Tourism (Sözlü Bildiri)*(Yayın No:1517938).
3. ERDOĞMUS Dudu, GUMUS Hüseyin (2015). Çocuklarda Rekreatif Etkinlere Katılım Sonrası Fiziksel Ve Sosyal Davranış İle Akademik Başarı İlişkisi. 2. Uluslararası Spor Bilimleri Turizm Ve Rekreasyon Öğrenci Kongresi (Sözlü Bildiri)(Yayın No:1517870).
4. KOÇAK Yasir, TUKUL Yunus, TOLAN Betül, GÜMÜS Huseyin, TOLUKAN Ersan (2015). Fitness Merkezi Müşterilerinin Hizmet Kalitesine Yönelik Beklenti ve Algıları. 2. Uluslararası Spor Bilimleri Turizm ve Rekreasyon Öğrenci Kongresi (Poster)(Yayın No:1517921).
5. AKIN Mehmet Akif, GÜMÜS Hüseyin (2015). Türk Kahvehane Kültüründe

- Fair Play Anlayışı: Afyonkarahisar Örneği. 2. Uluslararası Spor Bilimleri Turizm Ve Rekreasyon Öğrenci Kongresi (Poster)(Yayın No:1517881).
6. GÜMÜŞ Hüseyin, KARAKULLUKÇU Ömür (2015). Leisure Satisfaction In Football And Basketball Fans: Sample Of Afyonkarahisar. 4th International Conference On Science Culture And Sport (Sözlü Bildiri)(Yayın No:1517933).
 7. GÜMÜS Hüseyin, ISIK Özcan, KARAKULLUKÇU Ömür, YILDIRIM İrfan (2014). Ortaöğretim Kurumlarında Serbest Zaman Fiziksel Aktivite Kısıtlayıcıları. The 3rd International Conference On Science Culture And Sport, 2(5), 814-814., Doi: 10.14486/Ijscs152 (Sözlü Bildiri)(Yayın No:1097903).
 8. ISIK Ozkan, GUMUS Huseyin, OKUDAN Bilal, YILMAZ Mustafa (2014). Üniversite Öğrencilerinin Yasam Kalite Düzeylerinin Depresyon Düzeyleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi. The 3rd International Conference On Science Culture And Sport, Doi: 10.14486 /Ijscs157 (Sözlü Bildiri)(Yayın No:1097905).
 9. GUMUS Huseyin, MOGHIMI OSKOU EI Morteza, GURSES Veli Volkan (2014). Öğretim Üyelerinin Bos Zamanlarında Sportif Rekreasyonel Aktivitelere Katılımını Engelleyen Faktörlerin İncelenmesi. 4th International Scientific Conference Of Iranian (Özet Bildiri)(Yayın No:828202).
 10. TORTOP Yunus, AKSU Ali İhsan, GUMUS Huseyin (2013). Semazen Eğitimi Çalışmalarının Bazı Fiziksel Uygunluk Parametreleri Üzerine Etkisinin Belirlenmesi. 2nd International Conference Folk Dances (Tam Metin Bildiri)(Yayın No:520247).
 11. GUMUS Huseyin, YETİM Azmi, TORTOP Yunus, ISIK Özkan (2013). Bireysel Temas Gerektiren Mücadele Sporlarından Muay-Thai Ve Güres Sporcularının Saldırganlık Davranışlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. 2. International Conference On Science Culture And Sport (Sözlü Bildiri)(Yayın No:520416).
 12. GUMUS Huseyin, ALAY Sema, KARAKILIÇ Mehmet (2012). The Factors That Has An Effect On The Attendance And Location Choice Of The Visitors To The Park And Recreations Centers For Physical Activities. 12. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi (Sözlü Bildiri)(Yayın No:520021).

Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında basılan bildiriler:

- 1.GÜMÜŞ Hüseyin, OCAK Yücel, YILDIRIM İrfan (2014). Rekreasyonel Bir Etkinlik Olarak Yüzme Sporunda Serbest Zaman Tatmin Düzeyinin İncelenmesi. II. Rekreasyon Araştırma Kongresi.

Proje

BAP: Kredi yurtlar kurumunda kalan öğrencilerin boş zaman engelleri ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi.

BAP: Futbolcularda Salonda veya Açık Havada Futbol Oynamanın Kan Laktat Seviyelerine Etkilerinin Araştırılması.

GAZİ GELECEKTİR..

